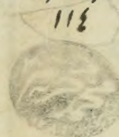

UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 13 21 18 01 002 0

ZAFERNAME ŞERHI

Ziya Paşa
Zafernāme şerhī

ظفرنامه شرحی

بهاسی
٦ غروش
١١٤

(ذات حضرت صدارتپناهینك کریدیه مأموریتلرنده مظفریتلرینه دائر)
(آتیده منصرفی سعادتلو فاضل پاشا حضرتلرینك نظم ایلدیکی ظفرنامه‌در)

بارك الله زهی کوکبهٔ عالی اقبال
حق بو کیم کورمدی آغاز ایده‌لی دوره فلك
لرزه صالدی فلکه نعرهٔ هی الله الله
کیمه لر اولدی بو فتح مبینه مظهر
آفرین همته آصف عالی قدرك
کریدی آلدی کبر و صولت سیف و قلمی
دولتی ایلدی بر اویله بلادن آزاد
افتخار ایلدی بو قشره شو شکل سفری
بو نه غیرت نه حمیت نه شجاعتدر بو
عسکره ویردی قوماندالی مثال بوناپارت
ویرمدی آبلوقه ده شان دونمایه خلل
واقعا شیبجه جان شیبجه مال اولدی تلف
اقتضا ایلدی العفو زکات الظفره
یا او تقریرکه تفصیل ایدر اجراآتی
سر بسر شیوهٔ اعجاز و سراسر مضمون
قان صچر خامهٔ خونریزی مرکب یرینه
زلف یاره طوقنور مسئله ده خامه سنك
یازدیغی شیلره مناز و نوادالفنی خوان

لوحش الله عجب نصرت و فیض و اقبال
بویله بر فتح و ظفر بویله شکوه و اجلال
رعشه ویردی کره یه غلغلهٔ با متمال
نه سکندر نه هلاکو نه سزار و آنیبال
اولدی شایستهٔ توفیق جناب متعال
فتقنه کلمش ایکن داعیهٔ استقلا
بوقدرله شکل اولوردی شو زمانده ص
بوقدر کیم ایتمشی ایدی کندیسنی استقا
هیچ کورلمشی تواریخ سلفده امثال
کرچه کیم کلمدی هیچ سلسله سنده جزا
انکلیز دولتنه اولسه سزادر آمرا
ایتدی اماکه جزیره شرفن استحصا
ایتمدی طائفهٔ باغیه لی استیصا
حسن تعبیر و بلاغتده بولنمز امثا
لفظی پر نکته و هر نکته سی لبریز خیا
مثرلی معرکهٔ دزمه اونجه میدا
تا رمیمی دکیلور یاینه تنفال قم
کوردیکی ایشده تقویم و جریده دلا

اویله بر شهره مالک که ملوک عالم　　نامنی بیلسه اکر البت اکار بلا اجمال
اویله بر قدرته صاحب که مراد ایلرسه　　کورینور صورت امکانده نیجه امر محال
کندی سلطان دکل اما که نیجه سلطانی　　مقصدی اوذره ایدر بنده کبی استعمال
پادشاهک آدی واردر یالکز دیلرده　　ذاتیدر تخت حکومتده حقیقی فعال
هر نه ایشلر ایسه لا یسئل عما یفعل　　هر نه حکم ایلسه آزاده تعقیب سؤال
مصرده ایلدی تغییر وراثت حکمی　　ایتدی بربوذ باشی بی ملکتین اوزره فرال
بغداد قلعه سین امان ایله صربستانه　　دولتک قیدی تمامیتنی استکمال
قره طاغ قله لرین ییقدی ایسه حکمی نوله　　یشه توفیق خدا ایله ایدر قلع جبال
رومدن ارمنیدن یاپدی مشیر و بالا　　ایلدی رسم مساوات حقوقی اکمال
ویردی مالیه یه تدبیر مصیبی برکت　　بولدی هب سایهٔ لطفنده جهان وسعت مال
طوز تتون رسمه کیروب اولدی خزینه لبریز　　ایتدی تحویل فوائدله نقود استحصال
اعتباری ایله یاپدی نیجه استقراضات　　بوقسه مالیه ایشنده کوریلوردی اشکال
طوتالم جمله امورنده خیانت ایتمش　　شوکریده خدمتی وار جیدهٔ انکاره محال
بو یله ایشی کورملی ایغاله مقصد نامی　　نه رطب شهرت ایچون ذمرمه اولمق بوال
اهل سیف اهل قلم اهل دل اهل انصاف　　محسن و مکرم و ممدوح و غیور و فعال
حامیٔ دین مبین محییٔ شرع انور　　حافظ دولت و درهم کن اوتمان ضلال
قنغی هنکامه یه کیردیسه مظفر اولدی　　دکمدی عارضنه لطمهٔ الحرب سجال
اسب دولت بوتر قیده کیدرمیدی عجب　　اولمسه همتی مهمیز ذن استعجال
کندینک غیرت حمیده سی قویمز یوقسه　　چکیلور یوکمی بو محنت کشی اولسه حمال
نظر ایت صورت زیباسنه ماشاالله　　ندر اول وجه مبارک ندر اول حسن و جمال
قد دکل قامت مطبوعه سی بر سرو سهی　　کوز دکل چشم دلاراسی ینابیع زلال

اویله دستور معظم که نقیب الاشرف
کلسه کر مجلسنه جایی اولور وصف نعال

اویله نازلی که اکر شابقه لی بر فوندره‌می
اوینه کلسه ایدر تا قپودن استقبال

اویله برجر بزهٔ نطقیده وار کیم ایلر
خصمنک مقی دخی اولسه الندهٔ ابطال

چوقمیدر اوروپایه کتسه عقاب شانی
بکلقده کلبوده دن کلسه عجمی قرنال

فهر ینه اوغرامدی اوغراسه لر برکره
نه طوانرده کزر خارده نه طاغده جقال

هب تأنیٔ حکیمانه دن ایلر نشأت
طبیع یاکنده اکر وارایسه جزئی اهمال

همت ومشربیده قدی کبی عالیدر
چونکه اسما اولنور ناسه سمادن انزال

سایه سنده اوقدر ایتدی جهان کسب صفوت
ایلمز کیمسه دعاسنده دقیقه اهمال

ماتمالی بیقلدردی نیجه اهل هزلک
جانب عفوه اکر اولمسه طبعی میال

نقد وعدی ایله همیان ضرورت لبریز
ذو لطفی ایله جیب فقرا مالامال

کالهٔ ثروت وداداتنه اولمز آرشون
غلهٔ نعمت لی غایتی بیلمز مکیال

والئ مصر ایله سلطاندن الوردی امان
مقصدی اولسه ایدی جمع نقود و اموال

بیتنی مالنی یاقدی ایسه کر نار حریق
کارکیرینی بنا ایلر آنک بیت المال

آصفا همت مخصوصه تدبیر کور
ایچون دولتی بو حد کماله ایصال

کلدی بر حالته کیم دولت عثمانیه
حس اولنمز کبیدر شائبهٔ اضمحلال

نه درایت بو که یکرمی سنه در وعد ایدرک
الداوب اوروپایی عالمی ایندله اغفال

بونه طالع که جهان خصمک ایکن بونجه زمان
مستقلا اوله سلمک تخت نشین اقبال

مسلمان لعنت ایدر غیرمسلمان لعنت
کیمسه لر قیمتنکی بیلمدی حالا بونه حال

اربعینه قدر البته سورر کرمی بحث
استمم بن نقدر وصفکی ایتمک اجمال

آصفا عمرمی اوصانکه مصر ایچیره بم
بر زمان قابض ارواح ایدرسه اهمال

فاضل پیره عته کلسه ده سویلر مدحلك صوری کوبلو اولمه ده ویشدی طومز بطال
طالقا وقتقده مدارده زمانم کچدی اولمدم شمدی‌یه دك مظهر فیض وآمال
عاجزم شکرینی ایفاده که ایتدی لطفك شمع مقصودمی آخر نفسمده اشعال
منصر قدفه بر قطعه سبب اولمش ایدی بو قصیده‌م بنی وابلکه ایدر ایصال

یتر ای خامه قو تصدیعی دعا موسمیدر
طوت یوزك قبله‌یه آچ باشکی باصفوت بال

ناکه بر واز ایده آفاقده سیمرغ وهما کبك دارانی مال اینمیه شاهین زوال
لطف واحسانی کبی عمری اوله نامعدود دین وایمانی قدر کسب ایده فیض واقبال

بندهٔ عالی

الفقیر فاضل بورسوی مولوی
منتصرف ازمید

اخیراً مصرفی سعادتلو فاضل پاشا حضرتلرینک حق عالی حضرت صدارتپناهیلرینه انشادینه موفق اولدقلری ظفرنامه اوزرینه فرقتنه کتابتندن متقاعد خیری افندی بنده‌لری نظم ایلدیکی تخمیس نفیسدر

حبذا نصرت همایون بدیع الاحوال نعم فتح بشارت علم فرخ فال
دیسه عقبا ده سزا غبطه ایله رستم زال بارك الله زهی کوکبهٔ عال العال
لوحش الله عجب نصرت و فیض و اقبال

اشته تاریخ سلف لازم ایسه بحث ایتمك سطح عالمده نیجه معرکه کچدی کرمك
بولنی دیر منتها پرده بشر کورکده ملك حق بوکیم کورمدی آغاز ایده لی دوره فلك
بویله بر فتح و ظفر بویله شکوه و اجلال

بر کوکه کوکده ویره ایلدی دهشتله نکاه حیرتندن آرادی هر بری بر جای پناه
ایتدی سکان سماوات و زمین ناله و آه لرزه صالدی فلکه نعرهٔ هیبتله الله
رعشه ویردی کره یه غلغلهٔ یا متعال

ایده لم دقت ایله جمله تواریخه نظر مطلع شرقدن اقصای اقالیمه قدر
کرچه کلدی نیجه صاحب حشم و فتح و ظفر کیمسه‌لر اولمدی بو فتح مبینه مظهر
نه سکندر نه هلاکو نه سزار و آنیبال

صف صف صفشکنی بویله کرکدر صدرا اولمدی شمدی یه دك قاطع هیچ بر غدرا
ناصحی ایلدی تجدید غزای بدرا آفرین همتنه آصف عالی قدرا
اولدی شایستهٔ توفیق جناب متعال

موج اوروب فندیه برجنده مظفر علمی　　اوروپا اولدی دل آشفتهٔ حسن رقمی
چونکه بر خدمت ایدی دولتنه ملتزمی　　کریدی الدی کیدو همت سیف و قلمی

خفقنه کلمش ایکن داعیهٔ استقلال

دولتی حسن اداره ایسه مقصود و مراد　　اکا ایلك مانع ایمشی کثرت امصار و بلاد
ایتدی بو قاعدهٔ حکمتی کندی ایجاد　　دولتی ایلدی براویله بلادن آزاد

بوقدر یله شکل اولوردی شوزمانده محال

صباحی خلوت ایکن جاریه‌لر ایله بری　　طرفه کویا الق ایدرکن کیجه‌لرنده‌لری
لی سبب ترك ایدرك بویله حضور حضری　　اختیار ایلدی بو تیشه‌ده شو شکل سفری

بوقدر کیم ایمش ایدی کندیسنی اشتغال

تنهٔ فکری اولوب جیش ظفرله مملو　　قلعهٔ ذهننه اندیشهٔ فتح ایتدی غلو
قلیجی چکدی قیندن دیه‌رك قنده عدو　　بو نه غیرت نه حمیت نه شجاعتدر بو

هیچ کورلمشمی تواریخ سلفده امثال

تن نازنده سی نر نازلی ایکن یکده نه فایت　　کندینه مانع عزم اولمدی کانون ایله بارت
اکا نسبتله جبانند شجعان اسپارت　　عسکره ویردی قوماندالی مثال برنمایت

کرچه کیم کلمدی هیچ سلسله سنده جنرال

یکرمی بش قطعه سفینه ایدی حکمنده فیلك　　طونندی بر روم واپورلی برسنه اقدامه بدل
هیچ بحریه دن آکاه دکلکن اول　　ویرمدی آبلوقه ده شان دونمایه خلل

انکلیز دولتنه اولسه سزادر آمرال

چونکه هر کارده ترجیح اولنور شرافت　　ایندی حکام مسلمانه نصارالی خلف
تیر طعنه بو سببدن اولمز ذاتی هدف　　واقعا ضبطیه جان ضبطیه مال اولدی تلف

ایندی اماکه جزیره شرفن استعمال

ذات حیدر شجیع عزم ایده‌لی بو سفره   باشی کسرلر قلیجی نامنه جمله کفره
ویرمدی رخصت تعقیب عدو بر نفره   اقتفا ایتدی العفو زکاة الظفره

ایتمدی طائفهٔ باغیه‌لی استیصال

کرچه هر فنده مجدد او صدرلی ذاتی   هم انشاده مخصوص ایله معلوماتی
بشقه دعوا ده بولنمز دیه‌لم انباتی   یا او تقریر که تفصیل ایدر اجراآتی

حسن تعبیر و بلاغتده بولنمز امثال

اویله تقریر که هر بر سوزی در مکنون   اویله بر نسخه که هر سطری سراپای فنون
کورن اول ملحمه‌لی یانیجه اولمز مفتون   سرتسر شیوهٔ اعجاز و سراسر مضمون

لفظی پرنکته و هر نکته‌سی لبریز خیال

کوسترر کلک فسونکار کونی شب یرینه   عرض ایدر شخصکی قصداً کوکب یرینه
صایه‌یر بر دوه‌لی استه مرکب یرینه   قان صچر خامهٔ خونریزی مرکب یرینه

مشرلی معرکهٔ رزمه اولنجه میال

سیرینه کوز ایرمز کلک هنرجامه‌سنک   نور معنی اوزرنده طولاشور هامه‌سنک
اوقو بو بیتنی دقتله ظفرنامه‌سنک   نه لطف یاره طوقنور مسئله ده‌ خامه‌سنک

نار معنی دوکیلور یاینه تفصال تفصال

نه یزارسه اولور اطراسنه مجبور جهان   نه بیازسه ایدر البته تعجب انسان
یا نصل اولمسون آثارینه آدم حیران   یا ذ دیغی شیه د ممتاز و نوآواکفنی جواب

کوردیکی ایشده تقویم و جریده دلال

آذ کلور صیتنی تعریف ایچون هر نه دیسم   فولکز اوردیانلک حالنی کرچه بیلمم
بونی بر دبیلوماث اغزندن ایشتدم افندم   اویله بر شهرتر مالک که ملولی عالم

نامنی بیلمه اکر البت اکابر بالاجمال

برایشی یا یمغی ذهننده اکر بیلرایسه　　آنی اجرا ایدر البته نه ایدر نیلرایسه
اولیور خارج امکان صانیلان شیلرایسه　　اویله بر قدرته مالك که مراد ایلرایسه
کورینور صورت امکانده نیجه امر محال

ایتدی تسخیر درایتله شه دورانی　　یرادی کندیسنه سلطنت عثمانی
ذاتنه دینسه سزا شاه جهان ثانی　　کندی سلطان دکل اما که نیجه سلطانی
مقصدی اوزره ایدر بنده کبی استعمال

شه دوران ایله یوق بینده مائل پرده　　یارا ولمز شو قدر وار که آدی منبرده
یوقسه اول رتبه یورر حکمی که هر یرده　　پادشاهلق آدی وار در یالکز دیلرده
تا نیدر تخت حکومتده حقیقی فعال

قلبی آیینهٔ الهام خداوند ازل　　ذاتی مرسل کبی معصوم خطایا وزلل
کیمسه لر ایتمیه مز کندی ایله بحث وجدل　　هر نه ایتسه ایسه لا یسئل عما یفعل
هر نه حکم ایلیه آناده‌ٔ تقیید سؤال

قتل والی یه ویروب شامده رخصت حکمی　　قیلدی تألیف معادات رعیت حکمی
ویردی لبنانده نصارایه امارت حکمی　　مصرده ایلدی تغییر وراثت حکمی
ایتدی بر یوز باشی یی مملکتین اوزره قرال

ترك املا ایدوب اسلامدن اوزبك خانی　　هجرت ایتمشدی اطاعت ایدرك فرمانه
شرط ایدوب دکز علم ایتمکی قهارانه　　بغداد فتحه سن احسان ایله مربسانه
دولتك قیلدی تمامیتنی استکمال

کندی نصح بلاغت اثری تویدی بوله　　صالهمز غیری مقدملکی کبی صاغه صوله
اویله مأمنده نه حاجت اوله چوق تاره قوله　　قاره طاغ قله لرین ییقدی ایسه حکمی توله
یشه توفیق خدا ایله ایدر قلع جبال

عزمنه یاور اولور ایسه اکر قصد خدا　　قبطیان جانی اولور مسند صدر والا
یالکز ایتدی یهودیلر ایچون استغنا　　رومدن ارمنیدن یایدی مشیر و بالا
ایلدی رسم مساواتی موفقی اکمال

بر زمان اقچه چه کورمشدی خزینه قلت　　آلجبوب آیلغنی خلق چکردی ذلت
بافضل ذاتنه شکر ایتمیه شمدی ملت　　ویردی مالیه یه تدبیر مصیبی برکت
بولدی هب سایهٔ لطفنده جهان وسعت حال

نقراضم ایله ویرکوسی ایدلمز تجهیز　　صائمه اعشار ایله اغنام رسومن تمییز
بولدی کویا یکی بر معدن سیم وابریز　　طوز تتون رسمه کیروب ولدی خزینه لبریز
ایتدی تحویل نوائله نقود استحصال

دولته اوروپا امنیت ایدرمی هیهات　　لطف ایدوب ایلمسه عرض کفالت دول ذات
اشته لازمسه بو دعوایه دلیل واثبات　　اعتباری ایله یایدی نجه استقراضات
یوقسه مالیه ایشنده کوریلوردی اشکال

قونفرانسده دیه لم کندی خیانت ایتمشی　　شام ایشن آخره سهو ایله امانت ایتمشی
نه حمیت نه صداقت نه متانت ایتمشی　　طولونالم جمله امورنده خیانت ایتمشی
شوکریده خدمتنی وارمیدر انکاره مجال

شامده نام بر افقمه قوا دل کامی　　نقل عام ایتمکه حاجت نه ایدی اسلامی
اینسه تقلید یقشمزمی اونیلک انجامی　　بویله ایش کورملی ایفا ایسه مقصد نامی
نه روا شهرت ایچون ذمزمه اولمق بو آل

اویله عالیدر او محمود کزین اسلاف　　بر لساننده اکا شایسته بولنمز اوصاف
بویله وصف ایلر ایدی ذاتنی کورسه وصاف　　اهل سیف اهل قلم اهل دل اهل انصاف
محسن و مکرم و ممدوح و غیور و فعال

داور ملك هنر صفدر نصرت رهبر　　قهرمان قدرت وآهن دل ورستم پیکر
مرتضی مشرب ولهم طبع خلیل آذر　　حامئ دین مبین محیئ شرع انور
حافظ دولت ودرهم کن اوثان ضلال

برزمان پادشه عالمه مغبر اولدی　　امرینه اول دخی انجام مسخر اولدی
حاصلی هب شرف طالعه مظهر اولدی　　تنفی هنکامه یه کیردیسه مظفر اولدی
دکمدی عارضنه لطمهٔ الحرب سجال

اوله مز فارسی اقباله یورتمك اغرب　　سوط غیرتله ایله دیواری شنال مرکب
آنده مانده شوقدر فیضه بدربنقه سبب　　اسب دولت بوزر قیده کیدر یدی عجب
اولمسه همتی مهمیز زن استعجال

کیمه نه کند بسنده فارلی باآج یاطوقه　　چوقمیدر یارمق آتوب هراننه بورنن صوقه
کیروویرسون دیه‌لم ذاتنه بوندچوقه　　کندینك غیرت ملیه‌سی قویمز بوقه
چکیلور یوکمی بو محنت کشی اوله حمال

ایدیك وجه دلاراسنه برکره نکاه　　بردخی عالمه باقمقدن ایدر استکراه
اطلبوا الخیر مالبذن اولورسك آکاه　　نظرایت صورت زیباسنه ماشا الله
ندر اول وجه مبارك ندر اول حسن جمال

آفتابه یوزینك وارسه ده وجه شبهی　　آندیرر طلعت میمون فرحناکی مهی
آنده تیل صنعت مولایه سراپا نکهی　　قددکل قامت مطبوعه‌سی برسروسهی
کوزدکل چشم دلاراسی ینابیع زلال

حرم خاصنه داخل اولمزلر اجلاف　　عمانك ایدر آمالنی دائم اسعاف
ایلمز نسل رسولی عبثاً استخفاف　　اویه دستور معظمکه نقیب الاشراف
کلسه کر مجلسنه جابی اولور صف نعال

بزم عدانده ساوی چاقجی طنبوره‌جی   مجلسنده بر اولور لاغوتجی استره‌جی
طاینجز چیزمه‌جی یالوسترجی موسنوره‌جی   اویله نازلی که اگر شایقه‌لی برقوندره‌جی
اوینه گلسه ایدر تاتیوردن استقبال

اوراتورلر آوو قاتر یاننه گلسه اگر   الی الزامده البته تالورلر مضطر
بو دگلدر یالگز ذات شریفنده لهنر   اویله بر جربزهٔ نطقیده دارکیم ایلر
خصمنی مفتی دفی اولسه الده ابطال

گیدی شهرنده ملوک عرب وایرانی   اتخاذ ایلدی القاب مکمدارانی
موزیقورلرده صول آلتنی یازیلو عنوانی   موقیسدر اورویایه گلسه عقاب شانی
بکفوزه گکبوزه‌دن گلسه عجیمی قرتال

مظهر اولسه غضب یاگنه شیر نره   دهشتندن طاغیلور جسمی مثال ذره
موذیات اولمسون آسایشی حاله غره   قهر ینر اوغرامدی اوغراسه ده بر کره
نه طوانه ده گزر فاره نه طاغده چقال

بعض احوالده ایدرسه آغرجه حرکت   هر برنده بولنور برنجه سر و حکمت
اکاتنبل دیملک البته خطادر البت   هپ تأنی حکمانزدن ایدر نشأت
طبع یاگنده اگر وارایسه جزئی اهمال

معن و خاتم دینه‌مز ذاتنک امثالیدر   که بونلک بنده‌لری لطفی ایله مالیدر
عارضی صاغه بولی گندیسنلک حالیدر   همت و مشربیده طبعی گبی عالیدر
چونکه اسما اولنور نامه سمادن انزال

همتیله ابدلی قاعدهٔ عدل ظهور   نیجه مظلوملرک خاطری اولدی مسرور
بوییر لطفلک کیم ایدر شکرینی ایفاده قصور   سایه‌سنده اوقدر ایتدی جهان کسب حضور
ایلمز گیمسه دعاسنده دقیقه اهمال

نفرتی اولسه ده فاضلره اول کاملرك — اوغلنی تربیه ایتمك کبیدر بر یدرلك
بوقسه تمییز ایدر جیفنی شاب و شکرلك — خانمانی بیقیلوردی نیچه اهل هنرلك

جانب عشوه اکر اولمسه طبعی میال

چونکه اعلا سوزی ایلر کونلوسندن تمییز — نطقی تأثیر ایدر اولسه ده غایتده چیز
اهل ماجانه اولور هر سخنی شوق انگیز — نقد وعدی ایله همیان ضروف لبریز

ذر لطفی ایله جیب فقرا مالامال

اوله لی طرفه نمایان غرابات شئون — کورمدی مثلنی بو چارسوی ریب منون
هر ندن بربدر بر لره کچه قارون — کاله ثروت و دارا ننه اولمز آرشون

غله نعمت لی غاینی بیلمز مکیال

ثروت و نعمتی محصول تصرفدر اینان — ارتکابه دیره مز مشرلی چونکه امکان
شوینشمزمی بو دخوایه کرکسه برهان — والئ مصر ایله سلطاندن الوردی امان

مقصدی اولسه ایدی جمع نقود و اموال

کوردیکی خدمته املاکی اولنه تطبیق — آچیوب مالنه انصاف ایدر اهل تدقیق
ذاتا اخشاب ایدی هم کندینه نسبتا ضیق — بیتنی مالنی یاقدیسه اکر نار حریق

کار کیری بنا ایدر انلك بیت المال

فتح ایدن عالم اندیشه یی شمشیر کدر — ضبط ایدن مملکتی تیغ جهانگیر کدر
ویرن امید نجد د بزه تقریر کدر — آصفا همت مخصوصه ئ تدبیر کدر

ایلین دولتی بو حد کماله ایصال

بوزدی اخلاقنی هپ ملت عثمانیه — قالمدی کیمسه ده هیچ غیرت عثمانیه
کندی اسکی شرف و شوکت عثمانیه — کیردی بر حالته کیم دولت عثمانیه

حق اولمز کبیدر شائبهٔ اضمحلال

کرچه یوق لهذا ستربوغی وارکوزمك	آنی ده دوزمکدن ابنا نه رسمی تشکلدیلك
ایدی ضبلی و نوعات ده بارده م کرجك	نه درایت بوکه بکرمی سنه در دعا ایدرك

آلدادوب اوردیالی عالمی ایتدك اغفال

اولدی مغلوب و مسخر سکا سلطان جهان	نیجه بیل ایتدك انك نامنه حکم و فرمان
نقدر فکر تعجب ایدیلورسه شایان	بونه طالع که جهان خصمك ایکن بونجه زمان

مستقلا اوله‌سك تخت نشین اقبال

وعد اصلاحه دخی ایمیوب امنیت	حکمت آمیز اولان افعالی هپانور رضنت
هر بلالی سکا بالذات ایدرلر نسبت	مسلمان لعنت ایدر غیر مسلمان لعنت

کیمسه‌لر قیمتکی بیلمدی حالا بونه حال

بزم الفتده صفوقدر او قدر کرمی بحث	ایدر انسانه بیلان کبی اثر کرمی بحث
بوحرارتله کیدر ایسه اکر کرمی بحث	اربعینه قدر البته سورر کرمی بحث

استرم بن نقدر وصفکی ایتمك اجمال

اختیارم نبی لال ایلدی لطفك نه دیم	وصفکه سوز بوله‌مم بلیه‌یم شلیه‌یم
فاضل شاعر ایله باری سوزی برایده‌یم	آصفا عمری اوصانکه حصر ایلیه‌یم

بر زمان قابض ارواح ایدرسه امهال

اوله‌رق مسند شیمهٔ عفو و صفحك	نقتلکی فاضل ایدر خیری تولکده نزحك
کیج ایکن سویلیه مشدی بنه ذم و قدحك	فاضل بیره عشه کلسه ده سویلر مدحك

صوی کوبك قالسه ده دینه‌دی طوپرز بطال

کاه طاغده ده و صحراده زمانم کیدی	کاه مالیه ده دعواده زمانم کیدی
حاصلی حرص ایله ضیاده زمانم کیدی	طالقاو تقیده مداراده زمانم کیدی

اوله‌دم شمدی یه دك مظهر فیض و آمال

نالهٔ حرصمی انجام ایتمیشدی لطفك   بكا الطاف عیان ایلدی كتدن لطفك
شكرانك یورگی باغلر ایتمشدی لطفك   عاجزم شكرنی ایفاده كه ایتدی لطفك

شمع مقصودمی آخر نفسمده اشعال

یأس و حرمان ایله بزم طرب صوونمش ایدی   الفت طنطنهٔ صاحبله صفام بولمش ایدی
غالبا محنت ایله یله دخی طولمش ایدی   شمع قلبمه بر قطعه سبب اولمش ایدی

بو قصیده دم بخت و ایلکه ایلر ایصال

نه كیم شهر مایسی طبیعه شفا موجیدر   الفت ماهانه سحر وقتی صفا موجیدر
ایده لم صدق ایله مولایه رجا موجیدر   یتر ای خامه تو تصدیعی دعا موجیدر

طوت یدنك قبله یه آچ بانگی با صفوت بال

تا كه آتشده بوله مرغ سمندر ماوی   ایده تا كسری ققنوسی دمادم احیا
كوستره نسر فلك جنبشی پرواز نما   تا كه پرواز ایده آفاقده سیمرغ و هما

كبك دارانی یالك ایتمیه شاهین ذوال

اولمیوب كندیسی آزرده دل بود و نبود   قیله حق كندینی وارستهٔ تعریض حسود
قد مطبوعی بو نیجه اوله ظلی ممدود   لطف و احسانی كبی عمری اوله نامعدود

دین و ایمانی تدركسب ایده فیض و اقبال

تمت

٢

(ضبطیه مشیری دولتلو حسنی پاشا حضرتلرینك ذکر اولنان)
(ظفرنامه) اوزرینه قلمه آلدقلری شرح دلپذیردر

حمد و ثنای لایحصی اول ناظم منظومهٔ اشیایه سزاوار واحرادرکه نوع انسانی خصیصهٔ عقل و تمییز و حریت و سجیهٔ کبر و عجب و نخوت ایله حیوانات سائره‌دن ممتاز و مستثنا بیوردیغی حالده قیونلرك کوسنه مشابهت غیر اختیاریه‌سی کبی ملیون ملیون خلقی بر ویا بر قاچ شخصك حکم و کیفنه محکوم و فدا قیلدی

و صلوات و تحایا اول افصح عربك روضهٔ مقدسه‌سنه تقدیم و اتحافه شایان و سزادرکه (الخلافة من بعدی ثلاثون سنة) اخبار صدق شعاریله ملوك عضوضله تلاحقنه اشارت و ایما و (کعب) کبی قائلی هلال ایدلمش بر مجرمه بر قصیدهٔ بلیغه جائزه‌سی اوله‌رق بردهٔ مخصوصه‌سنی اعطا و اهدا ایلدی

بعده بو فقیر بینوا یعنی مشیر ضبطیه حالا حسنی شیدا شو وجهله کلامه آغاز و ابتدا ایدرکه سابقهٔ قدر و قضا ایله حین صباوتمدن بر و تتبع اشعاره علاقه مبتلا اولوب کاه عاشق عمر و کوهری حضراتنك آثار بهالرینه نظر حیرتله تحسین کویا و کاه دخی من غیر حد طریقت علیهٔ رفاعیه‌یه انتساب عاجزانه‌م جهتیله جانب حقیقته توجیه وجهه شوق و هوا ایدرك امرم یونس و قیغوسز حضراتنك کفتار حقیقت شعارلریله فیوضات بخش دل بینوا اولوردم

اکرچه طبع ناچیزانه‌مده بر مصرع برجسته نظمنه بیله ذره قدر استعداد اولمدیغنی بیلورسه‌مده (باقی قلان بو قبه‌ده بر خوش صدا ایمش) فواسنجه اخلافه

یادکار اولمق آرزوسی خاطرمه کلیجه قیاباشی بولنده بعض غزه لر سویلردك
نافهمان احبابه اوقور و بعضا دخی نفس اماره ردیفنده کی منظومه کبی برطاقم
خرافات یازه رق و مجلد اوچ سنی کندم دیره رك تذهیب ایله لاجل الخلوص
اولیای اموره عرض و تقدیم ایدردم   اثنای شبابمده ضبطیه مشیری
اسبق متوفی محمد پاشانك خواص اتباعندن اولدیغم جهتله مجرداًنك قبض
همتیله قطعاً استحقاقم یوغیکن رتبهٔ وزارته نائل وبوندن چند سنه مقدم سلانیك
والیلکنه مأموریتله همتاز اقران واماثل اولدم متصف اولدیغم حمیهٔ عفت
واستقامت ارتکابه مانع جرأت اولدیغندن وزارتدن طولایی بالضروره اختیار
اولنان دیون و باخصوص صراف ریشلان منعون ذهنمی کوناکون اندیشه لرله
مشغول ایدوب اورادهده دفتردار بولنان عبد النافع افندینك دخی خلوص
مخصوصی بوحاله مقرون اولمغله صبحی بکك هنکام تفتیشنده کی عربده میدانه
چیقدی وبك[7] افندینك اظهار خدمت وصداقت آرزوسیله ایتدیکی شماطه
اوقدر بیودی که نره دن نعمتم اولان محمد پاشا ونره ده انلك ماهیتی بولنان
ذات عالی بی همتا تحریك شفقه صحابتم جرأت ایده مدیم   بالاخره اورادن
عزل ایله برمدت منکوب قالدم   بعده روم ایلی والیلکنه مأمور اولدم
بو دولته صداقتله یرانمق معتاد اولمدیغندن الحذر کلدیکی قدر   اثبات مدعای
استقامته چالشدم ایسه ده برقاچ قونسلوس ایله بریاباسك شکایتی اوزرینه
اورادن دخی تکرمکرر عزل ایدلدم   لکن انك اوزرینه چوق کچمدی بروسه والیلکنی
یقالدم بوراده اولکی ایشم اهالیٔ خام اروامی ارشاد ایچون باشمده کلاه مولوی
اولدیغی حالده رحله باشنده مثنوی اوقومق وایکنجیسی دخی اول حوالیی
لفتر ومالدل شرلرندن تخلیص ایتمك اولدی   سایهٔ سطوتوایهٔ حضرت کیتی

٧ کو یا د... هیچ اول... برشی...

ستانبنده بونلرك وجودینی عالحدن قالدردم اگرچه مؤخرا بونلرینه باشی
کوسترديلرسه ده بو حال عبد نقیرك قصورمدن اولمیوب بونلرك
مزارلری اخلافم طرفندن لایقیله محافظه اولنه مامسندن نشأت ایدیکی اوراده
بها افندینك وسائر ذواتك معلومیدر هرنهایسه بوراده ضبط وربط
مملکتجه وقوعه کلان اقدامات عاجزانهم دهین تقدیر عالی اولرق سفینهٔ
دولتك قپودان شوکت نشانی ویدمؤید خلافتك بیاغی بر مصنع وعکمل
قبله نماسی اولان دستور مکرم مشیر مفخم نظام العالم مدبر امور الجمهور
بالفکر الثاقب متمم مهام الانام بالرأی الصائب حالا وزیر اعظم ووکیل مطلق
پادشاه عالم اعنی (عالی پاشا) یسرالله مایرید ومایشا حضرتلرینك عنایت
مخصوصهٔ فخیمانهلریله ضبطیه مشیرلکنه نصب اولندم
بومأموریت جدیدهیه حین نقیمده الدیغم برقچ تعلیمات (یکی عثمانلیلر) دنیلان
وبرمدتدن برو نشریات باغیانهلریله عالی پاشا افندمزك صماخ حضور واصغی
انتبابه بارت ایدن جمعیت مفسدهنك نشر ایندکلری مخبر وحریت وعلوم
خزنهسی کبی اوراقك استانبولده منع تداولی اسبابنی استحصالدن عبارت
اولمغله متوکلا علی الله بچالری صیقادم بو جمعیتك ارکاننه منسوبیتی اولنلری
حفلی مقسز (همان جناب باری قصورمی عفوایلیه) حبس ایندم برطاقمنی
دخی نفیه کوندردم دهین استنطاقلرنده کمال حدتمدن کندمی ضبط
ایده میوب کلحق اصطلاحی اوزره هربرینه سوکدم صایدم وبعضی دملرن
بولدیغم جاسوسلره وواسطهلره برچوق پارهلر ویردم تفتیشی مأموریتی
لزومندن زیاده چوغالندم واقعا خزینهنك حال حاضری ایجابنجه بوسهوده
مصرفده تأسف اولنورسهده (الضرورات تبیح المحظورات) قاعده نسیجه

ماراکه ولی نعمت بیمنتك حضور درون الهام مشحونی قضیهٔ مقتضاسنجه مصوناً مقصدیمه
اختیار اولنمیقندن یوروکم اجمدی لکن ضبطیه‌یه بیك درلو واسطه‌لر بولوب
عزتلرینی استانبوله صوقدیلر بنابرین مظهر اولدیغم بو قدر لطف واحسان
بی پایان اوزرینه مقبول عالی اوله‌جق بر خدمت فوق العاده ابرازینه موفق
اوله‌مدیغمدن بو آنه قدر دلخون ایدم تاکه ازمیر متصرفی سابق سعادتلو فاضل
پاشا برادرمزك کریده مظفریتنه دائر کشیدهٔ سلك نظم ایلدیکی (ظفرنامه) کچنلرده
الیمه کچدی بیك دفعه اوقودم براقدم ینه الدم حسن اسلوب وبلاغتنه حیران
قالدم بعده قرنتنه کتابخانه‌سندن متقاعد خیری افندینك اول منظومهٔ مرغوبه اوزرینه
انشا ایتمش اولدیغی تخمیس نفیسی مشهودم اولدی حاوی اولدیغی درر الفاظ غریبه
وغرر معانئ عجیبه ایله اویله متأثر اولدمکه مطمورهٔ دل ویران انوار شوق وغیرت
وفیوضات ایله طولدی کندی کندیمه خطاب ایدوب (شو فاضل پاشا دینیلان احمق
بوشناق ضیا بکك اوروپایه عزیمتی هنکامنده نظم ایلدیکی قطعهٔ معلومه ایله مقام
عالئ صدارت عظمایه اخلاصنی اعلان ایتمکله ازمیر متصرفلغنه نائل اولدی
خیری دخی برایشه یارامدیغی حالده بشبیك غروش تقاعدیه معاشی ایله خانه‌سنده
اقامتله دعای واجب الادای جناب صدر عالی قدره مواظبت ایتمکده ایکن
ضیا بکك ایله کمال بك وسعاوی افندینك عزیمتلری ایچون تاریخ سویلیوب
اثبات مدعای انتساب ایلدی یا بن که هیچ ذکرم اولنمدیغی حالده بو رتبه‌یه
بو مأموریته اوذات عالی همتك عنایت مخصوصه‌سیله نائل اوله‌یم خصوصیله
عصرك شاعر ماهرلرندن بولنه‌یم وقتیله ضیا بکك ترجیع بندینی شرح ایده‌یم
شمدی الحمدن برایش کلمز کبی اوتوره‌یم بو نه تنبللك بو نه حیوانلق) دیدم
همان خامهٔ مشکین علامه‌لیمی اله الدم وصلوات فجری واوراد معتادمی بعدالادا

روحانیت جناب پیره متوجه قالدم اول انده ظهور ایدن تجلیات معنویه‌دن نظم برینه نثر وادیسنه سلوك خیر اوله‌جغی استدلال اولنمغله[٧] همان منظومهٔ مذکوره‌نك تخمیسی ایله برابر شرحنه خامه جنبان ابتدا اولدم

امیدوارمکه سرزده ظهور اولاجق خطیئاتم اول منبع لطف و مرحمتك مجلس فیوضات اینسنده مقرون عفو و عنایت اوله‌رق قصورم خلاصه باغشلانور وسینهٔ مفخرتم مرصع بر نشان ذیشان ایله شعشعه‌لنور والله الموفق وعلیه التکلان

١

مبنا نصرهمایون بدیع الاحوال　　نعمنا فتح بشارت علم فرخفال
دیسه عقباده سزا غبطه ایله سنم ذال　　بارك الله زهی کوکبهٔ عال العال
لو مشی الله عجب نصرت و فیض و اقبال

(مبنا) قاموسده برهانده بولنمدیغندن ظن عاجزانه‌مه کوره کلدانی یا خود فرانسزجه اولملیدر معناسی ایسه اولسانده واقف ایچون خفی دکلدر

(نصرهمایون) اغلب احتمال ترسانهٔ عامره‌ده مرسانشین تعطیل اولان اسکی بکلك سفینه‌لردن برینك اسمی اولملیدر (بدیع الاحوال) قاسم ایله بدیع داستانی اوقیانلرك معلومیدر (نعمنا) مبنانك اشیدر (فتح) فتح یفتح اولکی بابندندر (بشارت) غایت چرکین و فوق قبح چهره‌لی معناسنه‌در زیرا بزم قوجه والده برینه طارلدیغی زمان بشارت دیه ذم ایدر (علم) قاموسك وانقولیك بیاننه کوره بك چوق معنایه دلالت ایدوب بوراده طاغ تپه‌سی معناسی مراد اولنمسی بجادر زیرا کرید قنوغانی طاغ تپه‌لرنده ایدیلان محاربانه حاصل اولدی (فرخفال) کورکفال وزننده لغات عربیه‌دندر اکرچه

(فر) زينت معناسنه ايسه ده (فضال) كلمه سى كتب لغاتده بولنه مدى انجق ناظم تحرير بو منظومه‌لى فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلن وزنلى اوزره نظم ايدركن شو مصرعده هر نصل ايسه تقطيعه رعايت ايتمامشى اولمغله من غير قصد خطا اولنور (عقباده سزا) دنياده بلا وزنلى اوزره معناسى معلومدر (غبطه) حسد ك اهونيدر (رستم) مشهور ايران پهلوانلرندن (زال) رستمك پدريدر شهنامه مطالعه ايدنلر بيلورلر (بارك الله) جمله تبريكيه در ناظم تحرير (ظفرنامه) سنى بو جمله ايله ابتدا ايتمسى نه صنعتدر (زهى) عجب معناسنه (كوكبه) كوكب عربجه بيلدز ديمك اولديغندن افرنده كى علامت تأنيثنه نظراً بيللى كوكبه زهره‌نك اسمى اولمليدر (عال) عالى پاشا حضرتلرينه اشارت اولوب وزن ايچون ياحذف اولنمشدر (العال) انك مكرريدر (بوحش) بوحض اسكى لغتلردن اولمليدر ديكر كلمه‌لر معلوم (خلاصهٔ معنى) عالى پاشا افندمزك سطوت وشجاعتى بديع ايله مساوى و وقار ورزانتى نصرلهابون قاليونك مرابطنه معادلدر هر نقدر طاغ تپه‌لرده اوبشارت بوزلى روم يالينقار يالرى مقابله‌يه تصدى ايتديلرسهده ينه رستم زال عقباده دبسه سزادر نه‌لى اشته شو مطلع قصيده‌لى بارك الله ماشاالله (عالى پاشا حضرتلرينك طالع مكارم مطالعى زهره يعنى بيلدزى ديشيدر عجبا نصرت وفيض واقبال دها نصل اولور

٢

اشته تاريخ سعف لازم ايسه بخت ايلك	سطح عالمده نيجه معركه كجدى كرچك
بولى دير متفضايرده بشركوكده ملك	صق بوكيم كورمدى اغاذايدهلى دور فلك

بويله برفتح وظفر بويله شكوه واجلال

(تاریخ سلف) یرینه تواریخ اسلاف دینلسه دها جمعیتلی اولوردی لکن وزن بوزیلیر چوق (بحث ایتمک) هیچ کیمسه نك خاطرینه بویله‌ده بحث ایتمك کلمیه جکندن ناظم تحریر مضطربری بو مصرعی سوز اولسون ویا خود قافیه طولسون ایچون سویلمش اولملیدر (سطح) خانه‌نك دوشمه تخته‌لری محلی معناسنه (معرکه) محاربه وحربده معناسنه اولنحق کرك (کچدی) دکرچلك کلمه‌لرنده‌کی جناسی ارباب معانی‌یه بدیهیدر (متفقا) عربجه مفعول مطلق اولدیغی بالاتفاق دیمك ایمش (یردبشر) (کوکده ملك) جمله‌لرنده‌کی تناسب محتاج بیان دکلدر (آغاز) باشلمق معناسنه اولدیغی برهانده محرردر (شکوه) عظمت دیمك اولدیغی ینه برهانك شرحا دتیله ثابتدر دیکر کلمه‌لرك معنالری معلوم خیری و فاضل شویلی مصرعده اول قدر معانیٔ لطیفه درجنه موفق اولمشدر که ادراکی هرکسك استعدادینه کوره‌در اما فقیرك استخراجمه کوره (خلاصهٔ معنی) اشته اسلافك تاریخنی اوقویه‌لم لازمسه بحث‌ده ایده‌لم عالمك دوشمه تخته‌لرنده کرچکدن چوق محاربه‌لر کچدی اما بو سوزی یرده‌کی بشرلر کوکده‌کی ملکلر سویلرلر نه‌دیرلر فلك دنکه باشلایه‌لی بویله غالبیت بویله مظفریت بویله عظمت بویله کورلتی کورمدی های های

م

یرکوکه کولده‌یره ایلدی دهشت نکاه　　حیرتندن آرادی هربری برجای پناه
ایتدی سکان سماوات وزمین ناله وآه　　لرزه صالدی فلکه نعرهٔ سبحان الله
رعشه ویردی کره‌یه غلغلهٔ پامتال

(برکوکی) طونه‌نك قارشو ساحلنده بر قصبه‌در (کوکده) کوك یوزنده دیمکدر (دهشت) معلومیا تورقمه معناسنه (نکاه) کوز سوزه‌رك باقمه (حیرت)

شاشقنلق (بای) بر نقطه ایله اولورسه بایغین دن امر حاضر اوچ نقطه لی اولور
ایرمق و یاخود قهوه کبی ایچیلان مشروب پیرانی ارتق بوراده نظم تحریرک
طرزی تنظیمی اولدیغی معین اولمدیغندن قرینه ایله اویدیریلیدر (پناه)
دیمکدن صیغنه جق محل (سکان) سک جمعیدر کوکلر دیمک نته کم فرهنک شعوری
کوستریر (سماوات) ترجمه کوکلر دیمک (زمین) یر یوزی معناسنه (ناله)
باغیروب چاغیرمق نته کم نبطیه لر جبسخانه ده بر جرمی سویلنمک ایچون فریاد ایله
دوکدکلرنده بو حال چوق کره وقوعه کلور (آه) ترجمه سنکلک کورلکی تعبیر
اولنور (لرزه) هرزه وزننده تتره مک (نفره) طلوعیه جیرک ایکی قاپولیده
یاقوب یاقوب خشخشی طومالدقده طنه لرکبی باغیرمه لرینه اطلاق اولنور
(سبحان الله) جمله عربیه در الله جانکی السون معناسنه[7] (رعشه) لرزه کبی
(کرده) یودارلق (غلغله) محبوسلرک حبسخانه دن برآواز ایله اچلیقدن
اونیورز دیه باغرشمه لری کبی شماطه معناسنه (یاشمال) بوندکی عالی پاشا
حضرتلرینک اسمی مخفیدر (خلاصه معنی) یرکوکده بریسی چای ایچمش
یاخود برایشدن چایمش وعلی قول بر چایدن کچورمش هواشحکلی اولدیغندن
کوک یوزینه باتمغه قورقمش صکره بریوزنده کی کوکلر باغیرق اطرافنی
صارمسه حریف صیغنه جق یر بوله مامش الله جانکزی السون دیه رک باغیروب
چاغیرمش نهایت تتره یه رک بر یودارلق طاشی یقه لمش عالی پاشا حضرتلرینک
روحانیه صیغنه رق آنمش قورتلمش

٤

ایده لم دقت ایله چند لوازینه نظر — مطلع شرقدن اقصای اقالیمه قدر
کرچه کلدی نیجه صاحب حشم و فتح و ظفر — کیمسه لر اولمدی بو فتح مبینه مظهر

[7] آلله سنی در... معناسنه ده کلیر... صکره دن کخف...

نه سکندر نه هلاکو نه سزار وانیبال

(دقت) دقیقدن مأخوذ در ترجمه‌سی اینجه‌لك یوب صیق طوتمه معناسنه بو عبارده بیان اولنان مآل دخی دقایق رقایقدن اولمغله ناظم دقیق بو لفظ ایله نیجه معنای دقیقه ارشاد بیورمشدر (تواریخ) تاریخلر دیمك (نظر) عربجه باقمق دیمك ایسه‌ده اصطلاح اهل طریقده ذات معناسنه مستعملدر مثلا نظریکز دینور که ذاتکز دیمکدر بو مقوله حقایقه وقوف طریق علیه‌یه انتساب ایله خدمتلرده بولنمغه موقوف اولدیغندن ناظمک اهل حال اولدیغنه دخی بو تعبیر دلالت ایدر (مطلع) بر منظومه‌نك اولکی بیتنه دینور مثلا یونس حضرتلرینك مشهور نظم متصوفانه‌سنك مطلعی بودر (چیقدم اریك دالنه یدم انده اوزومی) الی آخره (اقصا) اقصاق مخففی اولمق محتملدر (اقالیم) قطعه‌لر دیمك (قدر) معلوم یا قضانك ارقداشیدر (کرچه) کرچك دیمك (خشم) خشم ایله بریازیلور فقط حانك نقطه‌سی یوقدر (فتح مبین) معلوم (مظهر) رفاهی ظاهرنده نوبه وقدر ایله برابر پیالدقری ذیلده اطلاق اولنور (سکندر) الخ اولرق اسکندر مخففی اولوب تلمیح لطیفی شاملدر نته‌کم شاعرك (کون بللوریی سکوندر ایمش یو برآینهٔ سکندر ایمش جیننده واقعدر (هلاکو) دولت عباسیه‌لی مضمحل ایدن تاتار خانلرندن بر پدر ظلم ایله معروفدر (سزار) غالبا خزار وزننده بیلمم کیمك اسمیدر (انیبال) انیمال وزننده بوده بیلدیکم بر شخص دکلدر

(خلاصهٔ معنی) ارباب دقتدن بر ذات اقصاق سماعی یولنده برچوق تاریخلر سویلمك ایچون قلمی الینه الوب بر مطلع یازمش صکره هر نه سببه مبنی ایسه کرکدن خشم کلوب حدتندن مظهر پیالمغه باشلامش اسکندر ایله هلاکو وکیم اولدیغنی

بیلمدیکم دیکر ایکی ادم دخی بو حاله متحیر اولوب قالمشلر بو بیتده مقصود اکلاشیله مدی

ه

صفدر صفشکنی بویله کرکدر صدرک　　اولمدی شمدی یدرک فاعل قبیح بر غدرک
نامنی ایلدی تجدید غزای بدرک　　آفرین همته آصف عالی قدرک
اولدی شایستهٔ توفیق جناب متعال

(صفدر) قپوجو قدارلری اسکیلر ندن برذاتدر عثمان صفدر افندی دیرلر بوراده اعرابجه صدرک فاعلیدر برده مخدومی درایت موسومی واردر که برزمانلر لوندره سفارتی معیتنده بولندی اسمی (چاپرون سرمد) در (صفشکن) برقاریشق کلمه اولوب نه دیمک اولدیغنی بیلمک استیانلر لغت عثمانیه یه مراجعت بیوره لر (بویله) شویله نک عینیدر (کرکدر) فلکدر وزننده برلفظدر (صدرک) یعنی مقام صدارتک دیمکدر زیرا هیئت دولت برانسانه تشبیه اولندقده باشی تخت سلطنت کوکسی ده مقام صدارت اولور (فاعل) فعل یفعل دن اسم فاعل (غدر) مقابیت خلافنده معامله معناسنه (غزای بدر) سیرلرده مصرحدر (آفرین) فرانسزجه ده کی برآوو نک فارسی ترجمه سیدر (آصف) حضرت سلیمانک وزیری ایمش (عالی قدر) عالی پاشا افندمزک قدر وقیمتنه نک یوکسکلکنه اشارت (شایسته) جاریه اسملرندندر (توفیق) ادبی ادیبز برچوق ذواتک اسمی اولوب بوراده تفتیشی مراد اولندیغی (معنی الشعر فی بطن الشاعر) منتجه بالکز ناظم تحریره معلومدر (جناب) بواثناده عصر سابقده رجالدن بری وارمش غایت مرکبن ایمش برالای کونی رجال دولت دبدبه لریله تشریفات اوزره کیدرلر ایکن فقیره برقادین صدقه طلبیله حالت افندی مرحومک یاننه صوقیلوب بوینی بولمزلر (3)

(الله سنی پادشاهم شریره کوسترسون) دیو دعا ایتمش حالت افندی قادینم برا
التون صیقشدروب (قادین بو دعایه بندن زیاده شویرده کلاله ذا
محتاجدر) دیو جناب افندی‌یی کوشرمسه (خلاصهٔ معنی) صفدر افندی فاعل عدد ایزدم کیمسه
ایتامش مشرکلرله محاربه ایدرك غزای بدرك نامنی تجدید ایتدیکندن عالی پا
حضرتلرینك کریددن عودتنده هرکس (براوو) مقامنده ال چیرپینه بوکو
شایسته قادینلر توفیق بکه توفیق افندیه رضی بولنمش حتی جناب افندینك
روحانیتی بیله

٦

موج اوروپ قندیه برجنده مظفر علمی　　اوروپا اولدی دل آشفتهٔ حسن رقمی
چونکه برخدمت ایدی دولته ملزمی　　کریدی الدی کروهمت سیف و قلمی
خلقنه گلمش ایکن داعیهٔ استقلال

(موج) طالغه معناسنه (قندیه) کریدده صایلن پیغان مملکت که ذکر کنارند
موج ایله قندیه نك مناسبتی اربابنه غیر خفیدر (برج) قلعه لرك چیقندیلی یرلر
(مظفر) ظفر یظفر تفعیل بابندن مفعول و بر نفرك اسمی اولمق کرکدر
(علم) معلوم (اوروپا) برنوع مخصص اوزره کسلمش صاچ معناسنه اوروپا
کسدردی تعبیری مشهوردر (آشفته) بوزی آچلمش یعنی فاحشه (حسن
کوزللك (رقم) حساب اشارتلری اوچنجی مصرعك فاعلی متنزعالی پاش
افندمز در غفلت اولنمیه (کرید) اده دکزده براطه در بر قاچ سنه اول
یونانستانه التحاق سوداسیله اهالی عصیانی ایاقلانمش ولیونلرك اصلا
ایچون اول امرده مصطفی نائلی پاشا وصکره‌دن سردار اکرم عمر پاشا ایل

ـلدیغی حالده بر وجه مطلوب ایشی کوره مدکلرندن   ذات حضرت عبدالرحیم افندی
لذات اختیار شان سفر ایدوب کتمش ایدی ننه کم بو حالده بیتیر کله جکدر
همت) اورنر اولونرنده ترکه میقان دکل بوراده عادتا اقدام و دلخواه
ـنالرینه در (سیف) قلیج (قلم) یازی یازیجق قامشی (خلق) بوراده
ـلوقات معناسنه اولمیوب بلکه اهالئ خرستیان دیمکدر (داعیه) دعا
دعوی ماده لرندن فاعل مؤنثدر (استقلال) باشلی باشنه اولوب
ـریشوب کورشنی اولماحه معناسنه در
خلاصهٔ معنی) بر نوبتنه کونده دکز طائفه لنورکن تندیه تنعمه سنک
جنده نوبت بکلیان بر نفر اوردیاسنی کدریکی قورر بسبلی بر بر دکانده
ـدرکن (بیتده بوراسی محذوفدر) بر آشفته یه راست کلوب خصمنه شکایت اولنور
ـحال طالعنی بوقلمق ایچون رقم دوکر ظاهرا نفرک منجملکی ده اولملیدر
ـارالقده دولتنه بر خدمت ایتمک التزام ایدوب آشفته یی براقور رقم دوکدیکی
ـم برالنده و سیف صارم دیکر النده اولدیغی حالده کریده بر هجوم کوسترلیر
ـور بوده بر زمانده که کرید خلقی باشلی باشنه اولمق سوداسنده بولنورلر ذهی غیرت

٧

دولتی حسن اداره ایسه مقصود و مراد   الا ایلک مانع ایمی کثرت اصلاح و بلاد
ایندی بو قاعدهٔ حکمتی کندی ایجاد   دولتی ایلدی بر ادیله بلادن آزاد
یوقسه ایلک منحل اولوردی شوزمانده احوال

ـ دولت) دول ماده سندن مأخوذدر دولتک عدم بقاسی بوندن اکلاشیلور
دولت عالی پاشا افندمزک وجود لازم الوجودندن عبارت اولوب پادشاه

یاخود ملت فلان هپ الك یوزی صویی خرمنه طورر (اداره) چویرمك مقابله‌سنده‌در
دولتی چویروب دوندرمك قوللانمق دیمکدر نته‌کم شاعرك (آسیاب دولتی
برخورده اولسه دوندرر) نظمنده واقع اولمشدر (مقصود) هرکسك بیلدیکی
مراد مقصود دیمکدر (مراد) معاذالله مرادی نیس خاطره کلمسون (امصار) مصرلر
دیمك ایسه ده اسکندریه‌نك یاننده‌کی مصردن بشقه‌سی معلوم اولمدیغندن
استنباط عبیدانه‌مه کوره بوراده مملکتلر معناسنه قوللانلمش اولملیدر (بلاد)
بلده‌لر (قاعده) هر شیئك اوتوراجغنه دینورسه ده بوراده اصول معناسنه
اولمق کرکدر (حکمت) بر فنك اسمیدر لکن نیه کزك وقوفم اولمدیغندن تحقیقاتنه
کیریشه‌مدم معذور بیورله (اذان) قورتارمه (احوال) حالك جمعی
(خلاصهٔ معنی) اکر بر دولت بولنده چویرلوب قوللانلمق استنلورسه ممالکنك
برچوغنی قیرقوب دائره‌سنی کوچلتملیدر ذیرا عالی پاشا افندمزك رأی صائبنجه
دولت علیه‌نك حق اداره‌دن محرومیتی مجرد مملکتك وسعتندن وطاغنقلغندندر
مثلا بونك بر طاقم یرلری دها طرح اولنوب یونان دولتی کبی بر هیئت مضبوطه‌یه
کیرسه البته شمدیکندن دها اعلا اداره اولنور اشته بو کلام حکمت انجام
اول منبع کمالاتك کندی اختراعاتندن اولوب اندن اول برکیمسه سویلمامشدر
و بو قاعدهٔ حکمته مبنیدرکه کریدی بر ادارهٔ مخصوصه شکلنه قویوب او بلالی
دولتك باشندن قالدردی اکر بویله ایتمامش اولسه دولتك حالی پك یمان
اولوردی الیوم دخی مملکتی صربستان قره‌طاغ مصر عربستان بلغارستان
طرفلرنده آثار سوء اداره ایله درلو قاریشقلق کورلمکده ایسه ده همت
عالیهٔ حضرت صدارت پناهی ایله یقینده بو بلالردن دخی دولتك قورتلمسی
شبهه‌دن آزاده‌در (چه غم دیوار امت را که باشد چون تو پشتیبانه

٨

صجاقجی خلوت ایکن جاریه‌لر ایله یری — طرفه گویالق ایدرکن گیجه‌لر بنده‌لری

بی سبب ترك ایدرك بویله حضور حضری — اختیار ایلدی بو قیشده شو مشکل سفری

بو نه کیم ایمش ایدی کندیسنی استقبال

(صجاقجی خلوت) حمامده اولور معلومدر نته‌کیم صغوق خلوت بعضی کره‌لرده بولنور (جاریه‌لر) بوندن چند سنه مقدم چرکسه‌رك ممالك عثمانیه‌یه هجرت ودخالتری ووکلای دولتك حسن تدبیری ایله صامسون وطربزونده اچلقدن وعریانلقدن وخسته‌لکدن وسفالت وذلتدن قیرلدقلری اثناده عالی پاشا افندمزك کوندرمش اولدقلری بندگانی واسطه‌سیله اناسز باباسز قالمش وبش اون غروشه النوب حرم دائره‌لرینه طولدرلمش بیچاره‌لر معناسنه‌در (قیش موسمنده دائما بیه دائره‌سنده‌کی حمام صجاقجی اولمقله ولی نعمت افندمز اوراده کاه دلی قانی کاه بیقلی بنده‌لری وبعضاً ده جاریه‌لری ایله اکلنورلر (طرفه) بوراده تسخر مقابلی دکلدر (گویا) صانکه معناسنه اولمیوب سویلیجی دیمکدر (بنده‌لری)

٧ سلف عاج / اسماعیل پا / الیوسندن

ولسبی ملا صائب بك بلوری محمد افندی عمر فائز افندی خلیل بك مصطفی فاضل پاشا وامثالی بندگانیدرکه اکثر گیجه‌لری بزم خاص حضرت ولی نعمتیده مصطبه نشین عیش ونوش اولورلر وکله‌لر تیز دقده کلمکن بیکه‌نك حجاب ایده‌جکی ادبسزلکلری ارتکاب ایله ذات عالی‌یی اکلندیررلر (حضور حضر) مشاق سفر مقابلیدر (اختیار) بوراده کنج مقابلی دکلدر (مشکل سفر) دولتك داپوریله قیش موسمنده کریده کیتمکدر (استقبال) برادمی تقبیل عد ایدوب دفعنی آرزو ایتمك معناسنه‌در زیرا استقبال بابك سینی طلب ایچوندر

(خلاصهٔ معنی) اول وجود نزاکت آلود اکثر پاشامك صجاقجی خلوتنده

جانبلریله ذوق وصفایه آلشمش و هركیجه بر طاقم طالقاوقلرك تحف سوزلرینه كولوب اكلنمكی معتاد ایتمش و هیچ كیجه كندیسنی استثقال ایتمامش و بر سبب دفعی كورنمامش ایكن بو قدر حضور وراحتی براغوبده قینی كولی كریده عزیمت بیوردیلر نه فداكارلق

٩

قتنهٔ فكری اولوب جیشی ظفرله مملو   قلعهٔ ذهننه اندیشهٔ فتح ایتدی غلو
قلیجن چكدی قیننذن دیه رك قنده عدو   بونه غیرت نه حمیت نه شجاعتدر بو
هیچ كورلمشی تواریخ سلفده امثال

(قشله) معلومدر كه عساكرك جمعیتله اقامت ایتدكلری محله دینور لكن ذات عالینك وسعت فكرینی بر قشله یه تشبیه براز كوچك كلورسه ده بحث حربه متعلق اولدیغندن ناظم تحریر معذور طوتیلور (جیش) جیم عربیه ایله دریاعسكر معناسنه ذیرا جیم فارسیه ایله اولسه . . . . ماشاءالله ماشا (مملو) طولو معناسنه (قلعه) اثنای حربده دشمنك هجومندن تحفظ ایچون یاپیلان دیواره دینور حضرت ولی نعمتك ذهن مباركنی قلعه یه تشبیه متانت عقلنی مدح دیمكدر (اندیشه) كل ایشه وذننده افكار معناسنه در (غلو) هجوم معناسنه (قین) قیلجك محفظه سی (قنده) نره ده معناسنه دلالت ایدر ادات استفهامدر املای قدیمده قان كلمه سی القس یازلدیغندن عدو قنده تعبیری ایله قلیج وقین كلمه لرینك تناسبی ارباب بدیعه فانه قنادرر (غیرت) قصقانجلق معناسنه در حقا اول ذات عالینك غیرتلی غیور بغدادی كبی دیلرده ضرب مثل اولمغه شایاندر (حمیت) اسركه مك معناسنه در فی الحقیقه اول منبع مرحمت وشفقتك حمایت اجنبیه ده بولنانلر حقنده شیمهٔ لطف وحمیه ی امور معلومه دندر (شجاعت)

ترجه ده يكنلك ديمكدر اوپهلوان مهابت بنيانك مجبول اولديغى صفت بسالت وقهرمانى كريد محاربانده كوستردیکی اثار ايله ثابت اولمغله ناظم تحريرك بو توصيفى مبالغهٔ شاعرانه يه حمل اولنه مز (امثال) مثلك جمعيدر اشلر ديمكدر

(خلاصهٔ معنى) ذات حضرت صدارتپناهيك فكر عاليلرى بر واسع قلعه يه بكزر كه ايچى عين ظفر اولان عسكر ايله طولودر وذهن رصينلرى دخى بر قلعهٔ سنكينه مماثل اولهرق بو قلعه يه فتوحات افكارى دشمن عسكرى كبى هجوم كوستردى ذات عاليلرى بو حالى كورنجه همان قيليجنى قيننددن چكوب دشمن زره دردیرك يورويدى ايمدى مدت عمرنده قلمتراشدن بشقه كسيجى برشى النه الماميش الاى كوننده اتيلان طوپلردن ماعدا آواز حرب ووغا ايشتمامش بر ذاتك بومركزى محل تحسين دكلميدر بوكا غيرت ديمزمى حميت دلفانيص اولور شجاعت بوندن بشقه برشميدر تواريخ اسلامده هيچ بونك اقران وامثالى كورلمشميدر

١٠

تن نازندهسى نه نازك ايكن يكده نه قارت كندينه مانع عزم اولمدى كانون ايله مارت
اكا نسبتله جبانلر شجيعان اسيارت عسكره ويردى توماژلى مثال بوناپارت
كرچه كيم كلمدى هيچ سلسلهسنده جنرال

(تن) تن اوپولى دكل تن تننا ضرب موسيقيده دكل بوراده عادتا بدن معناسنهدر (نازنده) نازلى ومطبوع معناسنه (نازك) قيرق دوكلك ديمكدر (قارت) نازك مقابليدر انوالكُ حضرت رب نعمت كبى (عزم) عزيمت معناسنه (كانون) معلومكه ايكى ايك اسميدر عجبا ناظمك بوراده مرادى كانون اولمى يوقسه ثانيميدر (مارت) شباطدن صكره كلان آيدركه قيشك صوكلريدر (مارت قيودن باقيدر

قازمه کورك یاقیدیرر) مثلی مشهوردر (چبان) جیم عربیه ایله تورتق معناسنه‌در
زیرا جیم فارسیه ایله اولسه یاتشق الماز (شجعان) شجیع جمعیدر یکیتلر دیمك
(اسپارت) بزم اناطولیده‌كی اسپارته دكل یونانستانده برشهر قدیم اولوب
اهالیسی شجاعتله موصوف ایمش دیورلر (قوماندا) حركات عسكریه ایچون
ویریلان امر معناسنه خاص طور سلام طور كبی (بوناپارت) الیوم فرانسه
ایمپراطوری بولنان اوچنجی ناپولیونك عمیدر فرانسه‌نك اولكی بیوك
اختلالنده ظفر ایدوب جمهوریاسته كچشدی صكره برزمین ایله ایمپراطورلغی
یغمه‌لدی ننه‌كم شمدیكی ناپولیون دخی انك اثرینه اتباع ایله بوندن یكرمی
ایكی سنه اول جمهوریاسته كلدی مؤخراً حیله ایله ایمپراطور اولدی
لهزایسه بوناپارتك محارباتده ادارهٔ عسكر ایتمسی مشهوردر (سلسله)
زنجیر معناسنه ایسه‌ده بوراده مجلسی صدارتینا هیده بعضا وینانان زنجیر
اویه‌لی مراد دكلدر نسل وسلاله دیمكدر (جنرال) فرانسزجه عسكرك بیوك
ضابطی معناسنه (خلاصهٔ معنی) اول پروردهٔ ناز ونعمك وجود
نازنینی نه اون سكز یكرمی یاشنده‌كی برمحبوب كل تن كبی یومشق ونازك
ونه‌ده التمش یتمش سنه‌ده‌كی بر معتوه كوییی منللو قالی وقارت اولدیغی
حالده بوكالنون اولدر یاخود تانیدر یاخود مارتدر قیشی موسمنده دكزك
حالی نهلكه‌دن خالی اولمز فلان كبی مطالعه‌لر اصلا كندینك كریده عزیمتنه مانع
اولمدی دیمك كه اكا نسبت اولنورسه اسپارتلك یكیتلری بیك تورتق
حكمنده قالورلر زیرا انلر بویله بر حركت شجیعانه‌ده بولنمزلر وفضله اولرق
اونزاكت وجودی واباواجدادی ایچنده هیچ برجنرال كلمدیكی ایله برابر كرید
محاربانده بوناپارت كبی عسكره قوماندهلر ویردی معلومدركه پدر عالی

کمرلری بغچه قپوسی قپوصی ایدی حتی اوراده کی اوردونلق مهمی دخی یدرقوندانی کندی برینه مورث ایکن کچن یمش اوچ تاریخنده کمرك یاپیلمق ایچون اوغرصه نك دولتجه لزومی کورنمکله مروت بیوروب اوچ بیلك کیسه ایله انشا و تنظیم ایلدی

١١

یکرمی بش قطعه سفینه ایدی مکنده فیدل طلونمدی بر روم وایوریمی برسنه قدر بیله
هیچ بحریه دن آکاه دکلکن اول ویرمدی ابلوقه ده شان دوننمایه تمی

انکلیز دولتنه اولسه سزا در آمرال

(فیدل) حیل وزننده صادق معناسنه فرانسزجه بر لغت اولدیغنی ضبطیه ترجمانندن عاجزانه تحقیق ایتدم فقط ناظم تحریر اولنان ظهورنجی بیتده اعتراف ایتدیکی وجهله اوروپا کورمامش و فرانسزجه اوقومامش اولمسی جهتیله بو لغتی ضبط و فرماسیه معناسنه قوللانمشدر (نجاوز الله عنه) (روم وایوری) ارقادی نامنده کی معهود یونان وایوریدرکه شیره ده تشکل ایدن جمعیت معاونه نك کریدا استقباسنه کوندردکلری اسلحه وذخایر و عساکری برسنه دن متجاوز طاشیدی حالبوکه قوجه دولت عثمانیه نك یکرمی یکرمی بش بکلك واپورلری ایله اطرافی ابلوقه یه انمشدی (بحریه) فنون قیدیه مؤنثدر (آکاه) یکی عثمانیه دن اولان سرعسکر آکاه افندیدر (آبلوقه) قابلوجه وزننده برمملك اطرافنی چویروب تحت محافظه ده بولندیرمق مالیدر (آمرال) ماضآل وزننده فرانسزجه ایمش سفن حربیه آمری معناسنه بعض ترجمانلرك تحقیقنه کوره امیرالماء ترکیبندن غلط ایمش

(خلاصهٔ معنی) اول واقف جمیع فنون و علوم یعنی هالیاشاى معارف ملزوم حضرتری کریدك فتح و اصلاحنه تحریك چرخ عزیمت بیوردقلرنده کریدا طه سی

یکرمی بش قطعه دونمای همایون ایله ابلوقه تحتنده ایدی مع مافیه ارقادی
واپورلری وروسیه وایتالیا واپورلری ویزر ویزر ایشلر و اشقیای
جزیره یه مهمات کتورورلر ایدی نهایت بر سنه اقدام تام و اهتمام مالاکلام بیوروب
مذکور واپورلری اله کچورمکه موفق اولدی و بو مظفریت فوق العاده ایله
دونمانک شانینی خللدن وقایه ایلدی ایمدی مدت عمرنده بوغازایچندن
بشقه دکز قایقدن بشقه کمی کورمامش بر ذات مجرد همت و درایتی ایله بویله بر
نصرت جلیله یه موفق اولورسه انکلتره دولتنک سفن حربیه سنه امرال
اولمغه لایق اولمزمی خصوصا انکلیز دونماسی امراسنک علوم بحریه ده
هربرندن زیاده مهارتلری درکاردر شوقدرکه انلر مکتبلرده مدت مدیده
تحصیل ایله اغارتدقلری قرق اللی سنه ده امرال اوله بیلورلر بزم ده نعمت الیه
استعداد مادرزاد یاخود محض توفیق رب بی انداد ایله بو مرتبهٔ کماله
واصل اولمشدر دولت علیه یه نه سعادت

١٢

چونکه هرکارده ترجیح اولنور شر اخف ایتدی حکام مسلمانی نصارایی خلف
یتر طعنه بو سببدن اولمز ذاتی هدف واقعا خلیجه جان خلیجی مال اولدی تلف
ایتدی اماکه جزیره شرفنی استحصال

(شر اخف) الک زیاده خفیف اولان شر و مضرت مقابلنه (حکام مسلمان)
مأمورین ملکیه و شرعیه اولنق کرکدر (نصارا) خرستیان مقابلنه اسکی تعبیردر
نزاکت عصریه ایجابنجه شمدی قوللانلمز (خلف) برینه کلان مقابلنه درکه
ایکی درلو اولور یا خیر خلف یا شر خلف بوراده اولکی مصرعده کی شر قرینه سیله

ایکنجی صورتده مراد اولنمش اولملیدر (تیر) اوق (طعن) ذم معناسنه (الهدف)
اوق وقورشون اتوب اورمق ایچون وضع اولنان نشان (واقعا) فی الحقیقه
طوغریسی معناسنه مفعول مطلقدر (جزیره) بوراده کرید اطهسی دیمکدر
(استهداف) اله کچورمک معناسنه

(خلاصهٔ معنی) اول مصلح مصلح عالم عالی پاشای محترم حضرتلری کریده وصوللرنده
خرستیان اهالینک خلاصهٔ شکایاتندن بری دخی باب عالینک انتخاب ایدوب
اورایه کوندردیکی مأمورین ملکیه وشرعیهنک ارتکاب وارتشالرندن طولایی
حقوق عبادک پایمال اولدیغنه دائر اولمغله کرید جزیرهسنی متعدد سنجاقلره تقسیم ایله
بر طاقمنه خرستیانلردن متصرفلر تعیین ومحاکم شرعیه یرینه پاپاسلر ووکلای
ملت ایله مختلط مجلسلر تشکیل بیوروب شو شقی ترجیح واختیار ایلدی لکن
حقایق احوالی بیلمین برچوق متعصبین شاید بو اجراآتدن طولایی کندیسنه لوم
وطعن ایتمک کبی بر تصورده بولنورلرسه انلره جواب ویریلورکه فی الحقیقه
شو کرید مسئلهسنک بدایتندن زمانمزه قدر ایکی سنه ظرفنده عسکردن واهالیدن
محاربهلرده وخستهخانهلرده وصوقاق ارهلرنده وویرانهلرده سکسان بوزبیک
جان تلف اولدیغی وینه شو مدتده مهمات نقلیهسی ووابورلرک کمور مصرفلری
وکرید اهالیسنک اوغرادیغی ذیانلر واو یوزدن خزینهیه ترتب ایدن مضرتلر
وبعض بندکانه ویریلان نشانلر ورؤسای اشقیادن بعضیلرینی جلب ایچون
اعطا بیوریلان احسانلر واراده کیجهلری حافظ پاشا محمود بک وسائر خواص
بندکانک مجلس صدارتپناهیده قمارله تلف ایتدکلری اقچهلر طوپلانسه یکون
بر ملیون کیسهلی تجاوز ایتدیکی درکار ایکن ده کرید جزیرهسی دخی اولکی
حال سکونتده قالمیوب خرستیانلردن متصرفلر وحاکملر یاپیلهرق واهالینک

خبر تیانك اهالئ اسلامیه یه اولان دیولی دویركو واعشار ورسوماتدن طولایی
شنی نهیه اولان بورجلری دخی اسقاط اولندقدن بشقه چند سنه ویركو ورسوماتدن
دخی عفو بیورلیه رق برشرف جدید كسب ایندیكی دخی محل انكار دكلدر ضیفكه
تبریسی اطرسی دخی جبا منده كریدن انده كل ایكن اهالیسنك اهل عرض اولمسی
اورایی بو شرفدن محروم ایتمكده در

١٣

ذات حیدر شیمی عزم ایدنجه بو سفره   باشی كسرلر قلیجی نامنه جمله كفره
دیرمیدی رخصت تعقیب عدو بر نفره   اقتفا ایلدی الطفر زكات اظفره

ایتمدی لهانقه باغیلی استیصال

(حیدر) حضرت علینك وصفیدركه معنای لغویسی ارسلان دیمكدر (شیم) شیمه
جمعیدر خصلت معناسنه ایمدی حیدر شیم حیدر خصائلی ایله متصف دیمك اولور كه
عالی پاشا افندمزك شجاعتنه اشارتدر (باشی كسمك) باشی اكمك معناسنه در
ناظم تحریر عالی پاشا افندمزك شجاعتنی مبالغه قصدیله انك تیغنك نامی اكلدیجه
كفرهٔ فجره باشی كسوب اطاعت ایدرلر دیمك ایسه ده باشی كسمك لفظنه عادتا
باشی بدندن ایرمق معناسنه اولدیغندن معاذالله بو معنی مراد اولنجق اولورسه
اذناتك تیغی نامیله كفار عساكرك باشلرینی كسیورلر مفهومی چیقاركه ممدوحك
شجاعتی شوبله طورسون جبانت ومدهنتی كوسترمش اولور حمداولسون كه حال
بویله دكلدر (تعقیب عدو) دشمنك اردینه دوشمك معناسنه اولكان مرون
كریدده بولندقلری حالده اشقیای یونان عساكراسلامیه نك قره غوله پنه
اكثریا هجوم ایدرلر اسیر الورلر انواع اذیتلر له اولدررلر ملكتمرك جوارینه

ایشوب باغلری باغچه‌لری خراب ایدرلر والحاصل ایتمدکلری خنزیرلکلر قالمز ایکن
ذات عالیه‌لری بونلرك ارقه‌لرینه دوشمه‌دن عساکری نهی بیوردی نته‌کیم
قره طاغ غائله‌سنده دخی طاغلیلر عساکر اسلامیه‌نك بیوردقلری قوللرینی
کسرلر ایکن عالی پاشا افندمز مسئله‌یی یولنه قویه‌جق قدر بتورملك ایچون طاغلیلر
اوزرینه تهجمه مساعده بیورمامشلردی (اقتفا) ارقه‌سنه کتمك یعنی متابعت
ایتمك معناسنه (العفو زكاة الظفر) دوشمنه غلبه ایلدکده عقبنده شدت
کوسترمیوب عفو ایله معامله ایتمك مظفریتك زکاتیدر دیمکدر عالی پاشا
افندمز دخی مالك اولدیغی اشیانك زکات شرعیه‌سنی ویردیکی کبی مظفریتك
زکاتنی ادا بیوردی (طائفهٔ باغیه) کریده سلاح بدست شقاوت اولان یونانیلر
(استعمال) قهر و تدبیر ایتمك معناسنه (خلاصهٔ معنی) اول ذات عبد رسالت
بوکریده سفرینه عزیمت بیوره‌لی قلبمزك ناسنه کفاره باشی کسوب اطاعت کوستریر
کندیسی دخی مظفریتك زکاتنی عفو ایله ادا بیوروب اوشقیلری قهر و تدبیر
ایتمك مراد بیورمدیغندن انلر لهرزه درلو خباثت ایتدیلر ایسه تحمل بیوردی
وانلرك ارقه‌سندن کتمکه بر نفره مساعده کوسترمدی نه مروت نه فتوت

۱٤

کرچه لفرتنده سعد را وصدرك ذاتی — علم انشاده خصوصی ایله معلوماتی
بنجه دعواده بولنمز دیه‌لم اثباتی — یا او تقریر که تحصیل ایدر اقرانی
حسن تعبیر و بلاغتده بولنمز امثالی

(صدرك ذاتی) یعنی عالی پاشا افندمزك ذات معارف سماتلری (علم انشا) تعبیر افادهٔ
مرام ایتمك فنیدرکه بونده ذات عالی عصرا رتینا لغتك برطولانی معلوماتی سلم

اثباتدر (دعوا) بر خصوصده ثبوته دردیه‌رك ادعا معناسنه (اثبات) ادعا اولنان
شیئك دعوایه موافقتی میدانه قویمق معناسنه‌در مثلا عالی پاشا افندمزك فن
نظمده دخی یگانهٔ دوران اولدیغی بعضی کمسه‌لر دعوا ایدرلر لکن اثبات مدعا
ایچون فطین افندی تذکره سنده‌کی معهود غزلدن بشقه برشی بوله‌مزلر کذلك
فرانسزجه کتابنده دخی فرانسزلردن فرانسز اولدیغی ادعا اولنورسه ده اثباته کلنجه
عجز درکاردر میدانه چیقمیه‌جق سائر بعض فنون محرمانه‌ده دخی وار ایسه‌ده
بزه قرانلقدر ناظم تحریر او مجموعهٔ کمالات بشریه‌نك سیفه متعلق فنونده اولان
مهارت مسلمه‌لرینی یکان یکان بیان وتعداد ایندکدن صکره انشایه دائر علومده‌کی
فضائلنی دخی اثباته سوق کلام ایدوب بوبرکه (یا او تقریرکه) یعنی کریدلی‌نین
عودتنده خاکپای شاهانه‌یه تقدیم ایندیکی معهود تقریر بلاغت تصویردرکه
صورتلری تقویم وقایعده وسائر استانبول غزته‌لرنده مندرجدر اثناده کریده
صورت وصولندن بدأ ایله جریان ایدن وقوعاتی واوراده اثر همت مخصوصه‌لری
موقع حصوله کلان اجراآت اصلاحیه‌لی تفصیل ایدر (حسن تعبیر) ذوقیا
تعبیری دکل (بلاغت) فصاحت وکوزل افاده معناسنه
(خلاصهٔ معنی) اول نسخهٔ کبرای فضائل وکمالاتك هر فن وعلومده مهارتی
مسلم اولدیغی حالده بالفرض بونلرك اثباتی ممکن اوله‌مزایسه‌ده علم انشاده
اولان معلوماتی بدیهیه‌لری کریده‌کی اجراآتی تفصیل ایدن مذکور تقریردن
معلومدر زیرا بو تقریرك کرك حسن عباراتی وکرك بلاغت وفصاحتی بی مثل
ونظیردر اینانمیانه اولورسه تکرار مراجعت ایتسون

اویله تقریرکه هر سوزی درمکنون ١٥ اویله برنسخه‌که هر سطری مرایای فنون
کورن اول ملهمی پانیجه اولمز مفتون سرتسر شیوهٔ اعجاز وسراسر مضمون
لفظی پرنکته وهر نکته‌سی لبریز خیال

(در مکنون) دلنمش اینجو معناسنه در ناظم تحریر مذکور تقریرده مندرج اولان سوزلری دلنمش اینجویه تشبیه ایدیور قلله ووده (نسخه) ستمه ویا خود کوزل اغریسی نسخه لری دکل بوراده حرز بازوی ارباب عرفان اولمغه شایان اولان مذکور تقریر دلپذیردن کنایه در (مرایا) مرآتک جمعیدر آیینه لر دیمک (فسون) حیله وددو باره وکوز باغجیلق معناسنه ایسه ده بوراده حسن تدبیر دیمکدر یا انتور آلله اعلم (ملحمه) مغیبات اتبه دن خبر ویرن خرافات وهذیانه اطلاق اولنور لکن بوراده معنای لغوی سی مراد اولنمیقندن مذکور تقریرک الهام ربانی ایله قلمه النديغی اکلاشیلور (مفتون) فتنه لنمش معناسنه (سرتسر) باشدن باشه دیمکدر (شیوهٔ اعجاز) معجزه شیوه سی دیمک (سراسر) سرتسر کبی (مضمون) برکلامک ایچنده مستتر اولان مفهوم (نکته) اینجه معنی (لبریز) طاشوب دوکلمه درجه سنده طولو (خیال) ذهنده عارض اولان تصورات (خلاصهٔ معنی) او تقریرلی نظیره مندرج اولان سوزلرک هربری بر دلنمش اینجو کبیدر واو نسخهٔ غریبه نک هر بر سطری اوراده اجرا اولنان تدابیر اصلاحیه نک آیینهٔ افسون نماسی مثابه سنده ایمدی اویله بر ملحمهٔ مبارکه لی کورن مفتون ومسحور اولورسه تماشیلورمی زیرا باشدن ایاغه قدر بر طاقم معجزه کونه اجراآت ایله مشحون وینه بر باشدن اوبر باشه قدر پر ضمون ونهر لفظی نکته ایله مملو وهر بر نکته سنک دخی ماننده ساغر سرشار کنارلرندن خیالات وتصورات شارشار اقار

١٦

کوستررکلک فسونکاری کونی شب برینه   عرض ایدر شمنکی قصد ایله کوکب برینه
صایدیرر بردهٔ لی استه مرکب برینه   قان صیجرتدی خونریزی مرکب برینه
مضرب معرکهٔ رزمه اولنجه میال

(کلك) لسان عربده قلم معناسنه یعنی برهان اویله بیان ایدیور (فونکار) میله
صقه باز کوز یانجی معناسنه (کون) کاف عربیه ایله دکل ها عادتا ترکجه کوندز
دیمك (شب) کیجه معناسنه (شمنك) ملکه کوك یوزینه شیطانلری طرد ایچون
اللرنده کی قامچیلرله قوغالادقلرنده قامچیلرندن چیقان آتشدر (کوکب) بیلدز
(دوه) عربستانده کثرت اوزره بولنان مشهور بیوك حیواندر (مرکب) کوکب
ونبنده اودون قولاقلی معلوم حیوان ناظم تحریر عالی پاشا حضرتلرینك علم انشاده کی
مهارتنده مبالغه قصد ایدوب قلمنی کوز یانجیه تشبیه ایدر وکوز یانجیه
مشغله مثلا بیورارشی ایکی کوستردکلری کبی بوزانلك دخی قلمی کوندزی کیجه
شمنکی بیلدز دوه‌لی مرکب شکلنده کوسترر دیمك استر وحقیقه دوادر (صیحی)
الفاظه مسایبا یازلمه دها تمیز اولوردی زیرا صادی سهوایله مکسور اوقیانلر اوریه
ایشی هردا اولور (خامه) قلم (خونریز) قان دوکیجی (مرکب) کافك تشدیدیله
یازی یازیلان سیاه بویه در (مشرب) طبیعت معناسنه (معرکه) غوغا محلی (رزم)
جنك (میال) میل ایدیجی (خلاصهٔ معنی) اول صقه باز نظمکاه علم
بهارانك قلم معجز دخی برکوز یانجیدرکه کوندزی کیجه کوسترر بیلدزی شمنك
شکلنده عرض ایدر اشکی بو یاپوب یاپاسنه [illegible] قصد لیدرکبی قوجه دوه‌لی
مرکب برینه صایدیرر ولیقدر معتاددن صکره برده مشرب پاکیزه سی دونمکاه
حربه وقتاله میل ورغبت ایلسه اوکوز یانجی قلم حجامت شیشه سی کبی قان
صاچمغه باشلر شرحلودت نزهات

١٧

سپریه کوندز ایدر هر کیلك هم جامه سنك	نور معنی اوزرنده طولاشور لمامه سنك
اوقوبیتی دقتله ظفرنامه سنك	زلف یاره طوقنور مسئله ده خامه سنك

تار معنی دوکیلور یاینه قنفال قنفال

(هنرجامه) هنردن لباسی کیمش معناسنه (هامه) باشی معناسنه ایمش (ظفرنامه) مقدمه
رساله‌ده بیان اولندیغی اوزره فاضل پاشانک کرید مظفرنی حقنده انشادینه موفق
اولدیغی قصیدهٔ بلیغه‌نک اسمیدرکه ترک خیری الی تخمیس وعبد حقیر حسنی
نقیر دخی باشارت معنویه شرح ایتمشدر (زلف یار) دلبرک شقاقلرندن کوریلن
کاکلر زلف یاره طوقنمق بوراده محبوبک یناغندکی کبسولری اوقشامق
دیمک دکلدر یعنی یولشیقه فلان کبی بر طوقنغلی معنی دیمکدر (تار) ایپلک
(تنغال) کمی شنو طرینک قیوریمنه دینور تنغال تنغال قیوریم قیوریم دیمک اولور
شونکه ایپلک وابریشم کبی اینجه تللر وخصوصیله معنی دینیلان مال رقیقک
تلی غایتله اینجه اولمق لازم کله جکندن تنغال تنغال قورلمق تعبیری براز قالین
قبا کورینورسه ده ضرورت شعر وقافیه معذوریتیله خوش کورلیدر
(شکرخنده معنی) علم انشاده مهارتی مسلم اولان اول ذات عالینک قلمی هنر ومعرفت
ایاسیله خندبسدر وباشنک اوزرنه انوار معالی طولاشوب لمعان ایدر
(همای کیسوی ناظم تحریر هائی اما مبالغه ایتمش) هر نه زمان زلفنه یاره طوقنور
بر مسئله یاده چوق اولسه معنی ایپلکلری تنغال اباغنه دوکیلور (لکن
مقدمه‌دکی ایفه‌نک مور کلکندن دکل) مخمس خیری افندینک شعرینک دقیله
اوقنمسنه نیهدن مقصدی فن بدیعه مطابقت کامله‌سی اولمسندن ناشی
اولمسی کرکدر فتدبر

۱۸

نه یازارسه اولور اطراسنه مجبور جهان — نه بیازارسه ایدر البته تعجب انسان
یا فضل اولمسون انارینه ادم حیران — یاز دیغی شبره ده مخنازوفواالفخر خراله
کوردیکی اثره تقویم وجریده دلال

(اطرا) ایما وزننده برشیئی اوکه اوکه کوکده چیقارمق معناسنه تقویم وقایع وامثالی
غزته لرك مسلكلری کبی (مجبور) ذورلنمش معناسنه (تعجب) شاشمق معناسنه بوحال
بزم دولتك حالنه نظر دقتله باقانده دائما واقع اولور (حیران) حیران وزننده
شاشقین شاشقین باقوب قالان کمسه دیمکدر بودخی اناطولیه دن استانبوله ایلك
دفعه کلان حیران شیکننده چوق بولنور (ممتاز) قورناز وزننده صنکی کنایت
وناموس وعفت ودیانتله مشهور قدمای رجال دولتدن حالا دعاوی نظارتنه
سایه بخشای معدلت اولان ذات محترمدر (فؤاد) قباد وزننده کچن سنه اوروپاده
نیس شهرنده وفات ایدن ذات معلومدر (الغش) بیرام رسمی هنکامنده وکلای
سلطنت پادشاهك قوندره سنی اوپرکن بر سوری چاوشلرك براغزدن (۱۹ دیمك
(دولتکله بیك پاشا) دیو باغرشمه لرینه دینور (هذیان) غالبا باغرمق معناسنه اولملی
(تقویم) منجم باشینك هرسنه لوزوننده چیقاردیغی رساله دکل بورده دولت
علیهٔ عثمانیه نك لسان رسمیسی اولان معهود غزته درکه مأمورین دولت اصلا
اوقومدقلری حالده پاره ویروب الورلر وغزته نك پاره سی مالیه خزینه سی نظامنجه
مدت اعتباریله سلف خلف بیننده تقسیم ایله هرمأمورك معاشندن قطع ایدیلور
(جریده) عصیده وزننده انکلتره دولتی تبعه سندن چرچیل نامنده برینك ترجمه
بیلمدیکی حالده یکرمی اوتوز بیلدن بروا استانبولده چیقارمقده اولدیغی برغزته در
بوغزته کاه لسان رسمی کاه لسان غیر رسمی قوللانوب معهود دوه قوشی کبی ایکیسندن
بری دخی دکلدر فقط باب عالی تقویمده اعلاننه جرأت ایده مدیکی وقایعی غیر رسمی
شکلنده بوکا یازدیرر وخزینهٔ مالیه دن بشبیك غروشلق ده معاشی واردر
(نقره) منوفی فؤاد پاشانك ابتداکی صدارتنده خزینه یه منفعت ومدار اولمق ایچون
مأمورین ومتقاعدین ومحتاجین معاشلری قطع اولنورکن مابین همایونده

مأمور بولنانلردن بربسی مناسبت کلام ایله جرجیلك معاشنی ایجار ولیوندن نقدر کسدیکنی صوریار فؤاد پاشا هان تلاشی ایدوب معاذالله هیچ اکا طوقنلورمی صکره طاریلوب لوندره ده کی تایمس غزته سنه خبر اولور بورا ده نه وار نه یوق لوعیجزی یازار دیو جواب ویرر یعنی جریده باب عالیجه مهم غزته لردندر اونه کی سهمان غزته لری کبی سن شونی یازدك هایدی برای مطبعه کی تعطیل ایت یاخود بتون بتون غزته کی چیقارمیه جقسك کبی جزالرك جمله سندن مصوندر

(خلاصه معنی) عالی پاشا افندمز هرنه یازرسه (ولودلی صاحبه سی اولسون) انی اوکه اوکه کوکره چیقارمغه بتون جهان خلقی مجبوردر (مبالغه ده اولورسه بویله اولملی آفرین ناظم تحریر) وهرنه یازارسه انسان تعجب ایدر اما یازدیغی شیئك فنا یاخود مناسبتسز اولمسندن طولایی دکل ایمدی بوذاتك آثار برکزیده سینی ادم نصل حیران اولمسونکه منافذ افندی وفؤاد پاشا کبی حسن کتابتله شهرتزنه آفاق اولان ایکی یکانه دوران انك یازدیغی شیئده الفتی چکرلر وتقویم وقایع ایله جریده حوادث کبی صدق زبان واستقامت لسان ایله معروف اولان ایکی کتاب صادق المقال دخی بینه او ذاتك کوردیکی اشاره دلال اولوب محلکت کزدیررلر

(نکته) بوجنده مراعات نظیر اوله رق تقویمك منافذه وجرجیل غزته سنك دخی فؤاده تقابل ایتمسی برینك امردیاننده ثباتنه ودیکرینك دبنسزلکله شهرتنه اشارتدر ٧

١٩

از تعمور صیتنی تعریف ایدن لفرز دیسم | فولکز اوروپانك حالنی کرچه بیلم
بوکی بر دیپلومات اغزندن ایشندم اقدم | اویله برشهرته مالك که ملوك عالم
نامنی بیلسه اکر البت اکار یازیجالر

٧ دولتده ... کتابتده ... عالی پاشایه ... مکن ده ها ... زاتی واکر ... تحریرك یا ... وتمام دی ... ذکر ایتمسی ... طبیب بالطبع ... وقتمه سنده ... اولمدیغنی ... ایما ایدر

(صیت) صوت دن شهرت معناسنده مجازدر (اکرچه) کرچك دیمك (دیپلومات) پولتیقه ایشنده معلوماتی اولان کیمسه دیمکدر (افندم) بوندن اول دیمك (سلطان) پادشاهمز (بالاجلال) تعظیم ایله معناسنه ظرف مستقردر ناظم تحریر عالی پاشانك فن کتابتده درکار اولان مهارتنه دائر بحثی تمام ایتدکدن صکره اوصاف سائره سنه سوق کلام ایدر (خلاصهٔ معنی) اول ذات عظیم الشانك صیت وشهرتنی بیان وتعریف ایچون بن لفظ دیسم اذدر واقعا تولکز (خبری) اوروپایه کتمدیکم جهتله اوراك حالنه واقف دکلسه مده پولتیقه ایشنده معلوماتی اولان برذاتدن ایشتدیکمه کوره عالی پاشانك اوقدر شهرت وشانی وارایمش که بتون عالمده اك پادشاهمز انك نامنی تعظیم ایله یادایدرلرایمش اشته بومعنی یك اعلا لکن (نامنی بیله اکر) نه دیمك بوراسنی شارح تعبیر اعلایه مدی نزد لازم اوراسنی ترکجه لم

٢٠

بزلشی یاپمغی ذهننده اکر بیلرایسه ... الی اجرا ایدر البت نه ایدر بیلرایسه
اولبور خارج امکان صانیلدن شیلرایسه ... اویله برقدرتی مالك که مراد ایدرایسه

کوربلور صورت امکانده نیچه امر محال

مفرداتی معلوم (خلاصهٔ معنی) عالی پاشا افندمز اویله برقدرته مالکدرکه ذهننده تدبیر ایتدیکی شیئی نه بیلرسه بیلر البته موقع اجرایه کتورر بو سببدندرکه خارج امکان ظن اولنان نیچه شیلر حالا ولوپ طورر بورنیعنی کندیسی مراد ایتدیکی اشد محال اولان شیلر بتون ممکن صورتنده کوربنور اما صورتنده اویله کورنسه حقیقتده ده ممکن اولورمی بوراسی تختنده مستتر ناظم تحریرك بووصفی رخی مبالغه یه حمل اولنمالیدر زیرا اکرچه محال هیچ برزمانده ممکن اوله مزسه ده عقله بعید کورینان بریدوق اجراآت

دخی اوذات صاحب قدرتك لهجت مخصوصه سیله بیز صوله کلدی مثلا شو کریمه
سنله سی بوبیته ... یمکان بعذ بیتك جان ورایکی بیتیون کیسه تفصیله ایکی قیوز سنه
ظرفنده بتلك کیمك خاطرینه کلوردی کلخانه قطعی دیکن بتمشی ایکی سنه سی فرمانی
واولی سنه نك نطق همایونی عموم تبعه نك جانی مالنی عرضنی حقوق شخصیه سنی
صریحی تأمین ایتمشی ایکن اغراضی ایله متهم برچوق نفوس اسلامیه نك علنا بیله
محاکمه لرینه احتیاج کورلمکسزین دنوحج جنایتری کندیلرندن بشقه کمسه نك معلومی
اولمقسزین قصه ذندانلرینه وضبطه نذره قونولدقلری بو قدرتك اتا دیدیه سنی
دکلمی دها بوندکی عقلك خارج امکان کوردکی بیجه شبه واراسه ده نعداذی
قابل دکلدر فقط ناظم تحریر ابیات اثنیه ده بو نیردن بر طاقمنی تفصیل وتقریر
ایتدیکندن انرله قناعت ایدرز

٢١

ایندی تسخیر دراینه شه دورانی | یاردن کندیسنه سلطنت عثمانی
زنانه دخسته شاه جهان ثانی | کندی سلطانی دکل ثانیه بیر سلطانی

مقصدی اوذره ایدرندکی استعمال

١ تسخیر انتریز وذننده برکمه بی کندینه رام ایتمك معناسنه ارباب قریحه نك کتبنده
کوره براری تسخیر اوج شی ایله اولور الخ بری حسن در مثلا جزءه بر شوخ
دلربا یه کوکل دیروب اسیری و مسخر اولور بونلره تسخیرك درایی دیمونی رسانی
ایله افراولور دیکری درایت درکه بر شخصك بعض خصوصده عقل و ...
دیکرندن افوی اولمقله باکندینه لزوم کوستردنی یا قندرلور قیده ن انی تحت
تسخیره اولور ننه کم زاده دینال ربشنیه مشهور فرانسه قرالی اون اوچنجی

(لوجه)ده او صورتله قبضهٔ تسخیره الشدی که اندن برخصیت المدبجه زوجه سنك یاننه كیتمزدی
ونه كونه تدبیر وافسون ایله قرالی تسخیر ایتدیكی فارسیاله صورلدقده برعقل متیننك
برعقل ضعیف اوزرینه دركار اولان غلبه سی افسونیله تسخیر ایتدم جوابنی
ویرمشدر دیمك كه افسون ونسخه واسمانك تأثیراتیله اولان تسخیر بو زمره ده
داخل اولور اوصبحیسی وعی ترجمه در مثلا برادم بریله رفیق اولوب فرزلق
ایدرلر یكدیكرینك یاننده متهم اولوب بری برلرینه مسخر اولورلر بزم وكلا ورجال
دولتك اكثر ماینده واوشانهرندن بعضی نیدكان قاصر مغلوبیتری بو قبیلدندر
(نفوذ شاه نقیر بر نفوذ مستثنا) ابجدی بو موقعده عالی پاشا افندمزك
(شه دوران) یعنی عبدالعزیز خانی تسخیر ایتمسی دخی مجرد درایتله در (برامن)
برشیئك ذاتنی برشخصه مخصوص ومنحصر اولمق معناسنه نته كیم سلطنت عثمانیه نك
نفوذ ونوفی اصلا پادشاه برایسوب عالی پاشا حضرتلرینه منحصر اولدی
(سلطنت عثمانی) سلطنت عثمانیه دیه‌جكدر ضرورت قافیه ایله تا: تأنیث حذف
اولنمشدر (شاه دوران) یعنی ممالك محروسه نك حكمداری (ثانی) ایكنجی دیه‌جكدر
(سلطان) سلطنتده نافذ در مسلط معناسنه (بنده) قول معناسنه (استعمال)
قوللانمق بورا ده بنفسه دكلو قوللانمق مراد اولنمیوب بالكز استخدام معناسنه در
(خلاصهٔ معنی) عالی پاشا افندمزك مالك اولدیغی قدرته كوره صورتنه امكانده
كورینان امر محالاتدن بری سلطان عبدالعزیز كبی مقوق سلطنتی محافظه غیرتنده
بولنان بر پادشاهی درایتیله تحت تسخیره الشیدر واو صورتده كه مقام
عالی خلافتك اقبال وشوكتی منحصر كندینه پاره‌ری وبو وجهله كندینه صدر اعظم
دیا قودر اتابك اعظم فلان دینله جكنه ایكنجی پادشاه دینلسه ده لایقدر زیرا
اكرچه كندیسی سلاله ملوكدن كلمشی بر طاهر النسب دكل ایسه ده پادشاهلری

قوری کوله سی شکمنده فیض! شرسه اویله نوللانور (مقصدی اوزره تعبیری براز
زیاده جه عسوکونور. تتدبر

٢٢

نه دوران ایله بوق بینه حائل پرده | یاد اولنمز شوقدر وارکه آدی منبرده
یوقسه اول رتبه بوپر حکمی کده هر پرده | پادشاهلق آدی واردر یالکز دیلرده
زاتیدر تخت حکومتده حقیقی فعال

(نه دوران) یعنی عبدالعزیز خان (حائل) ایکی شیئك اره سنده مانع اتصال اولان پرده کبی (پرده) قپو پرده سی دکل (منبر) جامعلرده جمعه کونلری جماعت حضورنده خطیبلرك عروج ایتدکلری محل مرتفعدر (حکمی) امری فرمانی اراده سی دیمکدر (پادشاهلق) یعنی سلطان عبدالعزیزك (ذاتیدر) یعنی عالی پاشا افندمزدر (تخت حکومت) مقام سلطنت (حقیقی فعال) فعال حقیقی مقامنده در فعال تعبیریله فعال لما یرید آیت کریمه سنه اشارت واردر فتأمل
(خلاصه معنی) عالی پاشا افندمزك مالك اولدیغی قدرته کوره صورتا امکانده کورینان محالاتدن بری بیت سابقده بیان اولنمشدی ناظم شیرازی بیتی تکرار تفسیر ایدوب دیرکه سلطان عبدالعزیز ایله عالی پاشانك اره سنده هیچ تخلف وتکلیف وفرق وتمییز یوقدر الا بر ماده ده جزئی فرق واردرکه خطیبلر (خادم الحرمین الشریفین الا وهو السلطان ابن السلطان السلطان عبدالعزیز خان وعالی پاشا) دیمیورلر یوقسه یعنی بو جهتدن صرف نظر ایدلدیکی حالده عالی پاشانك امر وفرمانی هر یرده اویله جاری ونافذدرکه پادشاهلق یالکز دیلرده آدی واردر زیرا تخت سلطنتده فعال حقیقی ذات عالیدر (مطالعه) شارح

نقصیر دیرکه بو جهتده دخی مبالغه شاعرانه ارتق خاطره کلور سه‌ده عکسنی اثبات ایتمکده
مثلا پادشاهلك اوائل جلوسلرنده عالی پاشانك اسباب معلومه‌دن طولایی اصلا سوزلرینی
صنی برکون قرناسندن بریسی اتاك کتابتنی وقتی بو تتبعده ریاستی اوزون اوزون
نقل ایدرکن سلطان عبدالعزیز سوزده کلوب ای ارتق الوزرا بن اتابکنز اولدیغنی
انونیتکم زمانده‌کا بردیکلرم اویله ادعا شاتمریله مابین اوطه‌لرنده . . . . . ادعادن
بر ذاتده خبرکلمز دیمشیکن اوچ درت سنه‌دن برو تخت سلطنتك جمیع قوت ونفوذینی
کندی الیله اتك یدینه تسلیم ایدوب کندیسی یبانجی کبی اوزاقدن باقدیغی وپادشاهلك
بالذات ادم یتشدرمك دردیله میدانه چیقاردیغی کمسه‌لرك تعریرنی بر کوشه‌ده
حقارتده اوتوردقلری حالده پادشاه اصلا صحابنه جرأت ایده‌مدیکی وبالعکس پادشاهلك
منفورنی اولمرق دنیایه اتکاد اده مخصوصه‌سی اوزرینه ایشدن چیقارلمش اولنمرله
جمله‌سی بیلکمدن رتبه رفیعه ایله مناصبده بولندقلری حالده پادشاهلق هیچ برسنی
چیقاره میدیغی میدانده در ایمدی تخت سلطنتده فعال حقیقی کیم اولور . . . .

۲۴

قلبی آیینهٔ الهام خدادر ازل — ذاتی مرسل کبی معصوم خطایا وزلل

کیمسه‌لر ایجه‌سز کندی ایچه‌کنه [illegible] — تعریز ایتمه‌لرله لا یسئل عما یفعل

تعریز حکم ایسه ازادهٔ تعقیب سؤال

(آیینهٔ الهام) الهام آیینه‌سی دیمکدر یعنی عالی پاشا افندمزك قلبی اوقدر صاف
وبراقدرکه الهام ربانی اوراده صورتنما اولور واوراده صورتنما اولان شیئلرك
تعبیری الهامدر بوراده الهام لهیم دن مأخوذ دکلدر (مرسل) نبی مرسل معناسنه
(معصوم) بری دیمکدر (خطایا) خطالر (زلل) زله‌لر آدم علیه السلامك جنتده

بغدادی یحیی کبی رئیم پاپا دخی بو اثناده معصوم خطایا اولدیغنی تصدیق ایندیرمکه
اوغراشمقده ایمش (بحث) بر خصوصده حقی اظهار ایچون ایراد دلائل ایتمک معناسنه
(جدل) اصل غوغا معناسنه ایسه ده بوراده بحث ومناظره دیمکدر واقعا اکثر مباحثه بر
خصوصا زمانمزده فن مخصوص کورمش اولان کیمسه‌لرک یکدیگری ضرب وجدال شیوه‌سنده
کوریلور (لایسئل عما یفعل) ایشلدیکندن مسئول اولمز معناسنه لایسئل عما یفعل
وهم یسئلون ایت کریمه‌سندن اقتباسدر بوراده محذوف اولنان وهم یسئلون
جمله‌سنده‌کی هم ضمیری عالی پاشا حضرتلرندن ماعدا هرکسه راجعدر حتی سلطان عبدالعزیز
دخی او جمله‌ده داخلدر (ازادهٔ تقیید سؤال) سؤال قیدندن وارسته دیمکدرکه بو مصرع
اولکنی مفسردر (خلاصهٔ معنی) عالی پاشا افندمزک قلب شفافی جناب حقک
الهاماتنه آیینه‌در وذات شریفی ندن طولایی ایسه انبیای مرسلین کبی خطا وزله
صدورندن منزه ومعصومدر بوندن ناشیدرکه هیچ برکیمسه‌نک انکله بر مسئله‌ده
بحث وجدل ایتمکه استحقاقی یوقدر زیرا کندیسی هر نه سببه مبنی ایسه ایشلدیکندن
مسئول دکلدر وهر نه اراده ایدرسه چون وچرا سؤالی وارد اولمز (بونیچون بویله
دینورسه بینی تکرار ایله جواب ویریلور (هرنه ایشه ایسه لایسئل عما یفعل
هرنه حکم ایلیسه آزادهٔ تقیید سؤال) والسلام

٢٤

نقل والی‌یه ویروب شامده رخصت حکمی　　تبدیل تألیف معادن رعیت حکمی
ویردی لبنانده نصارایه امارت حکمی　　مصرده ایلدی تغییر وراثت حکمی
ایندی بر یوزباشی‌یی مملکتین اوزره قرال

ناظم تحریر عالی پاشا افندمزک مالک اولدیغی قدرت ایجابنجه محال اولان شیئلرک صدورت

امکان دوشندیکنی اثبات ایچون ایراد دلائله اقدام ایدر. (والی) شام والیسی و عربستان
اردوسی مشیری شهید مرحوم احمد پاشادر. جمله‌نک معلومی اولدیغی اوزره شام
دفعه‌سنک حدوثندن اوچ درت ماه مقدم نفس شامده درت طابور عسکر موجود
ایدی اول اثناده روم ایلی طرفنه سوق ایچون بوندن ایکی طابورینک سریعاً کوندرلمسی
او وقت سرعسکر بولنان رضا پاشا طرفندن احمد پاشایه امر اولندی. اودخی جوابنده
شامده بولنان اجنبی پاپاسلرینک خصوصیله فرانسه قونسلوسنک تحریکاتیله اسلام
و خرستیان اهالی بیننده بر وقتدن برو بعض اویغونسزلق ظهور ایتمکده و بونلرک
آسایشی انجق بو درت طابورله کوچله محافظه اولنه‌بیلور. اکر بونلرک ایکیسی قالدیریله‌جق حتی
اولورسه او وقتده بین الاهالی بر فنالق وقوعه کلمه‌سی قویاً محتمل اولدیغنی دیدی
واما طبعاً طابورلرک ارسالنه امرار اولنورسه ابراز و ده ظهور ایده‌جک
فنالقدن مسئول اولمامق ایچون کندیسنک دخی عزل اولنوب یرینه آخرینک تعیینی
استدعا ایدی. بو سوزه وکلای فخام مهرالی اصلا قولاق آصمیوب طابورلرک
شامدن قالدیریلمه‌سی و احمد پاشانک تبدیل ایتمه‌یه‌جکنی بونک اوزرندن چوق کچمدن
قالان ایکی طابوردن برینی دخی استدیلر. اوزمان احمد پاشا عاقبت حالی درك ایله
یازدیغی جوابنامه‌ده (بو جوابنامه‌نک صورتی مابین همایونه دخی کوندرلمش
اولدیغندن اوراده‌کی اوراق مطبوعه میاننده موجود اولملیدر) شامده صوک درجه
ظهوره کلان وقوعات مثالسزلی کراهت صورتنده غیر ویردکدن صکره اکر بو طابور
دخی قالدیریله‌جق اولورسه بلده‌نک محافظه‌سنه کندیسی مقتدر اولمیه‌جغندن
همان عزل اولنمسنی. واکر عزلی اولنمیه‌جق اولورسه کندیسی کندینی معزول عد ایده‌جکنی
طوتولاجق مسئولیت آتیه‌یی اصلا وقطعا قبول ایتمیه‌جکنی قطعیاً بیان ایتدی. بو جوابنامه
مجلس خاص وکلاده میدان مذاکره‌یه قونلدی. نهایت بو طابورک دخی شامدن قالدیریلدیغی

اون اوچ اون درت کون صکره معهود عربده ظهوره کلدی معانرفرستیانلری کنسولرینی ادارهسی اوردیالی یرندن اوینانلری قیامنه قویدی فؤاد پاشا کوندرلدی تحقیقات اجرا اولندی ایشک خلاصهسنده یوز اللتمش سکز نفوسی مصعوبیه اسلامیه نک قتل واعدامی واحمد پاشا دخی سن مین عربده ده نیچون قلعه دن چیقوب ده کندنی پاره لتمدک دینلهرک بالاتهام قورشونه دیزلدی فرستیان فامیلالرندن فلاکتزده اولنلر ایچون دینلهرک سکز یوز بیک کیسه دولت خزینهسی تضمینات ویردی ایشی بویله لکله بیتورلدی احمد پاشانک اعدامی حقنده روایات مختلفه اولوب کیمی دیرکه فؤاد پاشا ایله برلکده مأمورخنده بولندقلرنده عشرت مالیه بیننده سبقت ایدن بر نزاع اوزرینه فؤاد پاشا اونرکنه خطاب ایله سنک قتلک بنم الیمله اولاجق دیمش و بو سوزی ایفا ایچون بیچاره لی شامده قربان ایتمش و کیمی دخی عالی پاشانک اسکیدن بر واحمد پاشایه غرض وکینی وارمش بو مسئلهلی وسیله انتقام ایتمک ایچون قتلنه بوریمش و حتی اثنای تحقیقاتده احمد پاشا استانبوله جلب اولنمش ایکن صورتده کمال تحقیقات وحقیقتده اکمال مدت حیات ایچون شامه اعاده اولنمسی ایچون عالی پاشا اصرار ایتمش بعضلرک تحقیقنه کوره عالی پاشا اوروپایه وخصوصیله فرانسه ایمپراطورینه بر خلوص ایتمک ایچون احمد پاشانی فدا ایتمش بعضلری قولنجه دخی رضا پاشانک منصب رقابتی دخی بونده منضم ایمش هر نه ایسه بیچاره احمد پاشا مملکتک اصوللی وقتیله دولته بر تغییر بیلدیرمش ایکن هیچ اداره قوللق اسمیرق الندهکی سلاح مقامنده اولان عسکری الندن صکره ده قورشونه دیزلدی اول اثناده صدارت وخارجیه مقامنده عالی پاشا افندمز حضرتلرینک نشین حکم و استقلال اولمقله بونده دخی اولان حکم وفرمان انلک امر و اراده سیله

اجرا اولنمش ایدی بو واقعه‌نك وقوعندن اول شویله بر حالت اوله‌جق ایکن
دولت عثمانیه‌نك برابر دومنیری عالی پاشانك اعتراضنه فدا اولنوب قطاع طریقلر کبی
قورشونه دیزیله‌جك یوز التمش سکز نفوس اسلامیه اصلوب کسیله‌جك قاچیوز
خاندان نفی اولنه‌جق بونلرك اولاد و عیالی پریشان ایدیله‌جك دینلسه هیچ
اینانلمیورمی ایدی لکن عالی پاشا افندمز قدرتی بویله محال کورینان بر شیئی
میدان امکانه کتوردی (تألیف) اولنمیه‌رق (معادات) ایکی طرف بری برینه
دشمنلك ایتمك (رعیت) سوری معناسنه بوندن ناشیدرکه بزده اهالی حکومت
مأمورلری نظرلرنده قیون سوریسی کبیدر (لبنان) قربان وزننده بیروت
شهرینك وراسنده‌کی جبل عظیمك اسمیدر دروزی طاغی دخی دیرلر (نصارا)
دن عبوریده اولنه باب عالینك نزاکت معلومه‌سی ایجابنجه بر مدتدن برو
بو تعبیر ترك اولنوب برینه خرستیان و غیر مسلم تعبیرلری استعمال اولنیور
(امارت) حکومتك کوچکی معناسنه یعنی عالی پاشا افندمزك محالی ممکن صورتنه
قویان قدرتلی اثرلرندن بریده جبل لبنان اداره‌سنك قتولك مذهبندن
برینك زیر امارتنه ویرلمسیدر معلوم اولدیغی اوزره جبل حادثه‌سی ظهورینه
قدر بورایسی صیدا و بیروت والیلرینك تحت اداره‌لرنده ایدی اهالی جبلیه
دروزی و مارونی نامیله ایکی قوم مختلف المذهبدن عبارت اولوب مارونیه
قتولك اولدقلرندن دائما فرانسزلرك حمایت رهبانیه‌لرنده بولنورلر
دروزیلر ایسه بشقه اعتقادده و نفوسجه کثرتده اولدقلریله مارونیه‌نك
امتیازاتنی چکه‌مزلر بوندن طولایی بینلرنده نزاع و جدال بر زمانده اکسیك اولمز
بالخصوص قتولك پاپاسلری بونلری دخی قتولك مذهبنه صوقمق و فرانسه
قونسلوسلری اوحوالی‌یی جزایر کبی برکون فرانسه‌یه الحاق ایتمك املیله بو ایکی

قوملری آراسنده دائما نفاق بر اتفاقدن خالی اولمزلر عاقبت حادثهٔ جبلیه دن صکره
اورانك حکومتنی بسبتون تتوللك النه کچمك مقصدیله قونسولقلرندن بر مشیر
مخصوصك یدادارهسنه ویرلمکه قرار ویرلدی و ولایات سائره ده اولمیان
بر طاقم امتیازات دخی اعطا اولندی اولا داود افندی که بر مدت (برلین)
مصلحتکذارلغنده بولنمش والمانیا لساننده بر ده کتاب تألیف ایتمش و عالی پاشایه عبودیت
دندلکده ثابت قدم اولان بندکاندن بولنمش ایدی اکا مشیرلك ویریلوب
جبل والیسی نصب ایدلدی فقط برقاچ سنه مرورنده کندنده استقلال افکاری کبی
بعض امارهلر حسی اولنمقله بر زمین دلفریب ایله استانبوله جلب ویرینه فؤاد پاشا
طاقمی افرادندن مرحوم فرانقو افندی مشیرلکله والیٔ جبل نصب اولندی
کرك مارونی و کرك دروزی جبل نشین وحشت اولان اقوامدن اولدقلری حالده
ایچلرنده صدق و امانته متصف اولنه غایتله نادر و دخان کمرکی باشکاتبی ایکن
اسباب معلومه دن اوزرینه محبسدن فرار ولوندره ده وطنداشی اولان دولت علیه
شهبندری غضبانك یاننده قرار ایدن رزق الله حسون کبیری بك وافردر
ایمدی شو واقعه دن مقدم جبلك شویله بر ادارهٔ مستقله التنده معنا فرانسه نك
زیر حکمنه کیره جکی ممکناتدن عد اولنور میدی اشته عالی پاشا افندمزك قدرتی
بونی اجرا ایتدی (مصر) حکومت مصریه (تغییر وراثت) قاعده سی ایچون
موضوع اولان اصولك تبدیلی دیمکدر لهرکسك بیلدیکی مثللو که مصر والیسی
متوفی محمد علی پاشا زماننده مقام سلطنت عثمانیه دن ویریلان فرمان همایونده حکومت
مصریه نك خاندانه اکبر وارشد اولاده انتقال مشروط ایدلمشی و حالا خدیو
مصر اولان اسماعیل پاشایه کلنجه قدر بو اصول جریان ایدوب اندن صکره نوبت
حکومتك نامنك مصطفی پاشایه انتقالی مقرر بولنمش ایدی لکن مصطفی پاشا

شروط وراثتندن رشد صفتنك فقداني جهتيله عالي پاشا افندمز رحمه الله عليه اصول وراثتي تغيير بيوردي
شارع تغيير ديركه مصطفى پاشانك عدم رشديني اثبات ايچون بك چوق دليللر بولنور اذ جمله برنجيسي
بوندن اوچ درت سنه مقدم كلنجه قدر كنديسي صدر اعظم افندمزك خواص بندكاني صره سنده بولنمقله
مفتخر واو سايه ده معارف وماليه نظارتلري ومجلس خزائن رياستي مقاملريني حائز اولمش ايكن موخرا
برايكي دفعه ذات شاهانه ايله بالملاقات مظهر التفات اولمسندن ناشي بو كرانلقي كنديسنه حمل ايله صدارت مقامنه
كوز ديكمكه وعالي پاشا افندمزله فؤاد پاشانك حركاتني تقبيح وتخطئه يه جرأت ايلمسيدركه بو كفران نعمت كنديسنك
يكرمي درت ساعت ظرفنده ممالك محروسه دن خارجه چيقمسي ايچون قريحه صبحه دن ارادهسنه ظهورينه
وطون ياپه وايديره آنيدن صوڭره بر پاشى ايتاليا ده المسنه سبب وعلت اولدي
ايكنجي دليل ايتاليادن پاريسه كيدنجه كندي طرفندن ذات شاهانه يه خطابا بر مكتوب قلمه
الدروب ومصورتريني بتون اوروپا دولتلرينه وحتي بر نسخه سني دخي خليل بك واسطه سيله انكلتره
دولتنه ده كوندردوب بونده دولت عليه نك واهالي شرقيه نك اداره حاضره بوندن
دوچار اولدقلري حال خطرناكي وبو اداره ده بر مدت دوام ايدرسه دولت
عثمانيه نك پريشاني واضمحلالي مقرر اولديغني وبوندن قورتلمق ايچون اصول
مشورت مليه نك قبول واجراسندن بشقه چاره اولميه جغني ووكلاي سلطنتك
خائن اولدقلريني تفصيل وبيان ومذكور اداره تبديل ايدوبده كنديلك ارائه ايتديكي
اصول اجرا اولنمدقجه دولت عليه كنديسنه رجا وتكليف ايتسه ده دخي مقام صدارتي
قبول ايتميه جكني وحتي استانبوله دخي اياق باصميه جغني بيك كره يمين وقسم ايله اعلان
ايتديكي حالده موخرا قالقوب كندي كنديسنه استانبوله كلمسي وخليل بك واسطه سيله
عالي پاشا افندمزك دامن عفو ومرحمتلرينه صاريلوب اعتراف جرم وقصور ايتمسي
اوزرينه مقصده جز خار عاطفت جناب صدارتپناهي موجب ريز ظهور اولرق اولا
مجالس عليه اعضاسي صره سنه وصكره دن ديوان احكام عدليه نظارتنه صوقلمسي يعني

کندینی مجدد دولت اولمق بیاننده صاله‌رکن وهیچ ملا منزله سنه قناعت ایتمیه‌جکدر
اوچنجی دلیل کندیسی اوروپاده ایکن (بنم مالم اولدیغی قدر سزه‌ده بغداد والویره بورایه کلکز
شو دولتک سلامتی ایچون برلکده چالشه‌لم) دیه‌رک و اولدیغی قدر بو افکاردن دونمیوب
برابر بولنه‌جغنه عرضی وناموسی اوزرینه قسم ایدرک استانبولدن بر طاقم ارباب حمیتی جلب
وانفصال ایتدیکدن وبونلر وطنلرینی اولاد وعیاللرینی دینیه وناموسلرینی بو خدمت ملیه
ایچون فدا ایله اوروپایه کیدوب یتیشه باشلادقدن صکره کندیسنک وجه مذکور اوزره
تبدیل افکاره رغبت ایتمسی وبونلره دخی کندیسنه اتباعاً تحویل مسلک ایتمکی یاخود
کندیسندن ایرلمغی تکلیف وبونی قبول ایتمیانلر سوقاقلرده قالورلر دعالیات افندمز
بو صورتیله اعداسندن اخذ انتقام ایتورمش اولورده بنم سوچمی عفو ایدر خیالیله متوهم
اولدیغی معاونتی اثر مقفده دریغ ایتمیه‌جکدر
دردنجی دلیل پدرندن برنجه ملیون کیسه‌لر میراثه نائل اولمش ایکن بو قدر انجه‌لی
سکز اون ییل ظرفنده قمار وفاحشه‌لر ایله بیوب افلاسی درجه سنه کلدیکی حالده الیوم
پاریسده یونانان (مادام مایر) نامنده بر فاحشه‌یه شهریه اللی بیک وخدیو مصر علیهنده
نشر ایتدیردیکی فرانسزجه بر غزته‌نک مصارفنه دخی ینه شهریه یوز بیک غروش ویرمکده‌در
والحاصل شو دلیله ودها بو کلمبیان بیک درلو دلیلکه ایله فاضل پاشانک
عدم رشدی ثابت اولمغله صدرنا غیر ممکن کبی کورینورکن عالی پاشا
افندمز اصول وراثتی تغییر ایدی ٧ مصر بدکا قیاسی ایله سلطنت
عثمانیه‌نک اصول وراثتی دخی تغییره بیک چوق همت ایتدی ایسه ده بعض
موانع ظهوریله موقع اجرایه کله‌مدی انجق بو نکته اول صاحب اقتدارک
قدرلی کو چکلمک لازم کلمز فتخیل
(یوزباشی) رتبه عسکریه‌دن بر رتبه در اعتبارجه یوزکشی‌یه حکم ایدر (مکلفین)

٧
مصرک تغییر
ایچون (قبو
اعانه‌نک دخی
اولدیغی مروک
...جه فرانقد

افلاق بغدان امارتی غریبدر که دولت علیه‌نك ویردیکی فرمان رسیده بو ایکی مملکت
دائما ایری کورلمك ایچون مملکتین تعبیری بولندیغی والیوم باب عالینك بالجمله
ترکجه مخابرات و اعلاناتنده ینه بو تعریفه اشارت ایچون مملکتین دینلدیکی حالده
اوروپا دولتلری قابنتولرینك مخابرات و اعلاناتنده Principautés
Danubiennes یعنی برلشمش اولان بکلك تعبیری قوللانورلر بونلك ضمننده
شمدیلك بر دیرلك پیداسی ایچون باب عالی سکوت ایدیورایسه ده البته برکون
اولور قوقوسی چیقار (قرال) مکرر مقاسنه سلومدر که مملکتین اهالیسی
حقیقه (قوزه) نامنده بر حریفی کندیلرینه برنس ایتدیلر باب عالی ترك ایدوب
قراللی تطبیب ایچون سکوت و تصدیق ایتدی بعده اهالی قوزه‌لی قوغدیلر
المانیا پرنسلری فامیلیاسندن یوزباشی دینه سنده بولنان شارلی کتوردیلر
پرنسی دیکدیلر باب عالی برازاستغنای شیوه‌کارانه‌دن صکره آنی دخی قبول
و تصدیق ایلدی حاله شارلك نصبنده عالی پاشانك نفوذ وحکمندن زیاده
اهالینك اکثریتنده‌کی اصرارك تأثیری اولدیغندن ناظم تحریرك بو دلیلی
بکده قوی کورنمز زیرا اکر مملکتینه قرال انتخابی انله یداقتدارنده اولسه‌ایدی صداقت
مجربه‌سنه مکافات وروسیه دولتنه رغما البته متوفی (لغوفت) بکی نصب
ایدردی (خلاصه معنی) اول مالك زمام سلطنت اعنی عالی پاشا
افندمزك قدرت قاهره‌لری آثارندندرکه شامده والینك قتلنه و بونکله
رعایای اسلام و خرستیان بیننده‌کی عداوتك ازاله‌سنه و جبل لبنانده
خرستیان والی نصبنه و مصرك اصول وراثتی تغییره حکم و فرمان ایلدی
ایمدی شو دفعه‌لرده تقدم ایدانلر شو صورتده کیره‌جك : دیسه‌لر
کیم ممکن اولدیغنه ذاهب اولوردی

٢٥

ترك املاك ایدوب اسلامدن اون بیك خانه　　هجرت ایتمشدی اطاعت ایدرك فرمانه

شرط ایدوب ركز علم ایتمكی قلاعنه　　بغداد قلعه‌سن احسان ایدرجسنانه

دولتك قیلدی تمامیني استكمال

عالی پاشا افندیمزك مالك اولدیغی قدرت اقتضا سنجه سوزك امكاننده كوریلان عجایب محالاتندن بری دخی بغداد دار الجهادك كسب ایتدیكی حال اخیردر (ترك املاك) مالك اولنان شیئی براقوب دیمكدر (اسلامدن) یعنی بغدادك اهالی اسلامیه‌سندن (اون بیك خانه) بانی قلاع ملحقه متروكه اهالیسی دخی داخل حساب اولورسه زیاده‌یه بالغ اولور (هجرت) ترك وطن ایدوب دیار اخره كتمك (فرمان) بغداد اهالیسنك وار و شیئی تخلیه ایدرك قلعه‌یی چیقمه‌لرینه دائر اولان فرماندركه اهالی‌یه اموال متروكه‌لرك صربلو طرفندن تضمین اولنه‌جغی تعهدله برابر یالكز نقود و مجوهرات منقول اشیالری الوب هركس خانه‌سنی اشیاسیله براقمسنی و اوسته‌لرنده‌كی اثوابله مهاجرتنی امر ایتمشدی بنابرین هركسك مالك اولدیغی عقار املاك اراضی دكان خانه و ایچلرنده بولنان منقولات و غیر منقولات بالجمله ثبت دفتر اولنه‌رق اهالی اهل و عیاللرینك اوسته‌لرنده‌كی البسه ایله اللرندن طوته‌رق و چونكه ترك اولنان املاكك قیمت حقیقیه‌سنی دولت علیه صربلویه تضمین ایده‌جكندن تا هر زمان صربلولر ایله كشاكش ایتمكدن ایسه مالارینی نقدا الهجور دكلرندن طولایی یكدیكرینی تبریك ایدرك خانه‌لرندن چیقدیلر بعده املاك متروكه‌یه بدل سزه دولت علیه استدیككز مملكتلرده خانه و املاك و اراضی ویره‌جك دینله‌رك ذواللیلری الداتوب برطاقمی بوسنه طرفلرینه و برطاقمی دخی ودین حوالیسنه سوق ایله چركس مهاجرلرینك مظهر اولدقلری الطاف و عنایته بونلرده نائل ایدلدیلر صربیه ایسه بو خانه‌لرده و بو املاك و عقاره

بی تکلف مالك اولوب یان کلدیر صغارینه یاقدیر اوزماندن برو باب عالی بو املاکك
بدلاتنی استدیم الدیکی یوقسه الدیده ماجرلرده می دیردی هر فصل ایسه الیوم بو مهاجرلر
سوق اولندقلری محللرده ذلیل وسفیل وعریان ونالان قالدیر کندیلرینه براقیجه واصل
اولمدی لکن عالی پاشا افندمز مرحومك بو خیانتنی یازمرینه قوجیوب [illegible] ایتیده
ذکر اولندیغی اوزره انتقاملرینی الدی (شرط ایدوب) طلاق معناسنه دکل ها
زیرا عالی پاشا افندمز اویله شرط ایتمز (دکز علم) بابراق دیکمك (فرماننه) جبر وزور ایله
(بغداد قلعه‌سی) روم ایلی قطعه‌سنك منتهای حدودنده وصاوه وطونه نهرلرینك
برلشدیکی موقعده برقلعه متینه در (امان) ایلولك وعنایت معناسنه (صربستان)
الکیوز بیك نفوسدن عبارت اسلاو جنسندن برقومك ساکن اولدقلری قطعه‌در
بیاندن مستغنی اولدیغی وجهله بغداد قلعه‌سنك صرب اداره‌سنه ویرلمسنی روسیه
واوستریا وفرانسه دولتلری خیرخواهانه باب عالی‌یه اخطار ایتملریله باب عالی یعنی
عالی پاشا حضرتلری دخی (اوت) دولت علیه بغدادی وقلاع سائره ملحقه‌لی بالجمله
طوب ومهمات وابنیه واردانی ایله برابر قبول ایدوب صربستانه ترك ایدر انجق
برشرط ایله که بغداد قلعه‌سنه صرب بیراغی چکلدکده یاننده عثمانلی بایراغی دخی
ای بیلدن علامتیه موقع نمای صلابت اولورسه ترابنده اصرار ایتدکلرندن عاقبت
صربلو عاجز قالوب بو شرطه فرمانلی قبوله سرفرو ایتمکه مجبور اولدی (تمامیت)
دولت علیه‌نك تمامیت ملکی دول معظمه معلومه طرفندن تحت کفالته الینمش ولکن
بو کفالتك بغدادك الدن چیقمسنه هیچ فائده‌سی اولمامشدر (استکمال) کامل ایتمك
برینه کتورمك معناسنه (قلاع منه منی) بغداد وقلاع ملحقه‌سی اهالیسندن
اون بیك خانه‌دن متجاوز نفوسی اسلامیه وار ایدی اولان فرمانه اطاعتله خانه واملاك

وعصارینی ترك ایدوب اختیار هجرت ایتمشلردی عالی پاشا افندمز انلرك انتقامنی جریدن
المق ایچون قصدلرده دولت علیه بیراغنی دیکمك شرط قالمامسیله قصدلری
صربستانه ترك ایدوب دولتك حقوق مقدسه سنه تمامیتنی استکماله موفق اولدی
بعدی شو بغداد وقوعاتی میدانه کلمزدن اول شویله شبهه اولهجق درجهده هرکس
محالدر دیمز میدی لکن عالی پاشا افندمزك قدرتلی بونلری هپ موقع امکان واجرایه
کتوردی همان سعی وهمتلری نزد باریده مشکور ومقبول اوله

٢٦

کنزی نصح بلاغت اثری قوپدی بوله — صالهمز غیری مقدمکی کبی صاغه صوله
اویله مأمننده نه حاجت اولهجق قاره قوله — قره طاغ قدهلرین بیقدی ایسه عکسی نوله
بنه توفیق خدا ایله ایدر قلع جبال

(کنز) کنف وزننده قره طاغ لادیقه سنك عجمیدر (نصح بلاغت اثر) بر نصیحت که انك اثری بلاغت اوله عالی پاشا افندمزك لادیقهیه ایتدیکی نصیحت کبی (غیری) غیری وزننده ارتق معناسنه (مأمن) یعنی قره طاغ (قاره قول) لاجل الاحتیاط بر محلی محافظهیه تعیین واقامه اولنان فرقهٔ عسکریه (قره طاغ) بوزیکرمی بیك نفوسی حاوی بر طاغدر اهالیسی غایت وحشی وروسیهنك تحریکاتیله دولت متبوعهلرینه اطاعتدن روکردان ومتحاشیدرلر (قلهلر) یعنی قره طاغ محاربانك عاقبتنده ذل معظم ایله متحدا وبریلان قرار اوزرینه قره طاغ حدودینك محال لازمهسنه یاپدریلان قلهلردرکه (بلوق حاوص) دخی دیرلر

معلوم اولدیغی اوزره اشبو قره طاغ مسئلهسی امتدادایتدیکی درت سنه ظرفنده دولت علیهنك الکزیده ضابطانی ونفراتنی ولیوسنه ولهرسك قطعهلرینك

بینشه ردیکی الك شهباز یکیندی ییدی بو ایکی قطعه نك بو کوکی خرابینه سبب اولدی
خزینه‌لی نیجه یوز بیك کیسه ضررلره اوغرادی بو نکته برابر برنیجه ادملك دخی سبب
فیضی اولوب نامدی بیلمز ایکن میدانه چیقاردی کانی پاشا و درویش پاشا کبیر
اوجاقلك چوربا سیله قاچوندی فقط نیجه بیك اهل اسلامك قانلرینه دوقنمق
طوغرا دکل زیانینده طاغلیلر مغلوب اولدی عسکر اسلام (چتینه) یه قدر کیردی
بونك اوزرینه باب عالی دول خمسه ایله بالمذاکره چونکه بورانك اهالیسی صنعت
وزراعت کبی شیلر بیلمیوب خرسزلق وچپاولقدن بشقه کار دکیلدی اولدیغندن
چپاولجی اولان ممالك عثمانیه‌نك بعد ازین بونلرك ایادی تسلطلری یتشمیه‌جك
بر حال تحفظی ایچنده بولنملری مطالعه‌سی اوزرینه طاغك ایجاب ایدن محللرینه
بر کارکیر قلعه انشاسیله درونلرنده لزومی مقدار عسکر اقامه ایدلمسی صورتلری
بالاتحاد قرارلشدرلمش ایدی داتما طاغلیلرك حال وحشتلری ایجابنجه اثنای
مخاصمه ده بزم عسکرمزك بورونلرینی قولاقلرینی کسدیلر و میتلرك کوکسلرینی یاروب
جکرلرینی چیقاردیلر وعسکرك باشلرندن (چتینه) ده بر منتظم موزه خانه
یاپدیلر ایسه ده قلعه‌لرك بو وجهله یاپلمسی قراری کندیلرینی بیك زیاده قابوسی
ایتدیکی وبونلرلری کوزلری اوکنده کوردکجه دولت مشروعه لرینه ایصنمق ایچون
دلشنه اولدقلری ارزوی اخلاصه بر نوع ضعف ترتیب ایده‌جکی عالی پاشا
افندمز حضرتلرینه روسیه سفارتی طرفندن تبلیغ اولنمقله وفرانسه سفارتی دخی
میدین تیرین ایدرك روسیه‌لی ترویج یولنده خیرخواهانه بعض نصیحت وادیرنده
کزتمکله پاشا افندمزك عروق حمیت ومرحمتی غلیه ایدوب نیجه بیك کیسه مصرفی
ونیجه بیك عسکر اسلامك قانی بهاسی ایله یاپلمش اولان قلعه‌لرك جمله‌سی
خاکله یکسان وبرکه عروق فتوت حرکته کلدکده بو نکته قناعت بیوریوب طاغلیلره

بر بيان ويرديور دخى ضمنيه آسان آڭلدى طوپوڭ كرك معافيندى بيله بنفسه طاغه جوار
اوتنان آراضيدن استيجار استحقاقى ودولايسيله متجاوره ده قونسلوسى طرفندن مأمور
بولنمق صلاحيتى كبى عنايتنه بنفسه (پيشه) سيورى سينك ديدكلرى ملعونلر كى
انسانه هاشم هاشلار   باذنجه لرى چينلكز كوچك چالنجه ده
بنا ايدرك معلوميدر (قلع جبال) طاغلرى يرندن قوپارمق معناسنه فى الحقيقه
مذكور قله لر اولوجه متين ومستحكم اولرق ياپلمشدركه هر بر طاغ المرقى
استبعاد اولنمز (خلاصه معنى) اول فرهاد كولكسار دولت يعنى عالى پاشا ى
بر موفقيت مظهرينك مالك اولديغى قدرتك آثار عليه سندن برى دخى قرق طاغده
بو قدر تكلفله ياپيلان قله لرك يقلمسيدر   وفى الواقع بو ده طاقت وهمت
بشريه دن خارج كبى كورنيلورسه ده جناب قادر قيومك توفيقى رفيق
اولنجه بر سيورى سينك بيله طاغلرى يرندن قوپارر   ولبو قله لرك يقلمسى
دخى بنفسه بر حكمته مبنى اولميوب مجرد عدم لزوملرندن طولاييدر   زيرا
عالى پاشا افندمزك طاغه طاشه تأثير ايدن كسنك نفوذ ونصايح
لاديغه ايله بر تأثير ايدمشى ايديكه آرتق اولكى كبى صاغه صوله
صالدرمغه مجالى قالمدى بو حالده قره طاغ بجبنون امنيتكاه اولدى
بر قادين باشنده آلتون طوربه سيله براوجندن اوبر اوجنه كيتسه
قاشنك اوستنده كوزك وار دين اديجز   شمدى بويله براميش محلده
آرتق قره قوله قله يه حاجت اولورمى   (نكته) عالى پاشا
افندمزك وجود نحافت آلودلرينى   سيورى سينكه وقله لرك طاغه
تشبيهنده كى لطافت ارباب طبع ووجدانه خفى دكلدر   فقط سيورى سينكده
صوقمه خاصيتى اولديغندن تشبيهده بر از غرابت حس اولنور

٢٨ عزمنه باور اولور ایسه اگر قصد خدا / قبطیان جالی اولور مسند صدر والا

بالکز ایندی یهودیر ایچون استثنا / رومدن ارمنیدن یایدی منبر و بالا

ایجدی رسم مساوات مفوقی الکمال

(عزم) عزیمت ذهنیه معناسنه (باور) قیطونک ارقه سی صره قوشون ضابطان عسکری نکلنده کی بوصمه لر دکل (قصد خدا) اراده ذاتیه الهیه معناسنه (قبطیان) قبطی جمعی چنگانه لر دیمکدر یریوزنده بولنان اقوامک ایچنده اک زیاده راحت شایان بونلردر چونکه بونلر دنیانک هر طرفنده بولنان حکومتلرک زیر اداره لرنده کی ممالکده بولندقلری حالده هیچ بر حکومتک قانونی ایله مقید دکللردر زیرا شهرلرده اقامت ایتمیوب کوچبه صورتنده طاغلرده و صحرالرده کزرلر و بینلرنده کی منازعات ینه بینلرنده فصل ایدیلور عار و حیاکی تکلفدن و ذلیللک و رتبه و مأموریت کبی صفات امتیازیه دن عاری اولدقلری جمله سی احوالده مساویدرلر بونلردن دولت علیه ده شیخ الاسلام صدارت مستشاری کمرک امینی اولنلر بولندی ایسه ده هنوز مشیر و صدر اعظم اولان یوقدر (جالی) محلی نقالی معناسنه (مسند صدر والا) مقام صدارت عظمی که اوچ یوز بیگدن بر وهاله پاشا افندمزه منحصردر (یهودیر) معلوم روی ارضده بولنان قوم یهودک کافه سی بنی میدن مقداری تخمین اولنور بو قوم مقتضای تعصبلری اوزره کندیلرندن بشقه مذهبده اولان اقوام بغض و عداوت و قصد اولمق اهانت و خیانته مألوف اولدقلرینه هرملت عندنده خوار و ذلیلدرلر روی زمینک حکومتی کندیلرینه موعود ایدیورلر اوروپاده بولنان یهودیلر اکثریت اوزره صرافلق و اوروقانلق ایله تعیش ایدرلر

ایچلرنده بك ذكیلری بولنور رومیلده قومپانیه‌سی بولنیور دیدر (مستثنا) ایرلینی
میوکه بیچاره یهودیلرك مسلمانلر كبی صاحبی اولمدیغندن مالا ایچلرندن نه بر مشیرلری
بالا اولان یوقدر (روم) قوم دنلنده فرستیانلردن اورتودوقسی دینیلان مذهبده
بر قومدر بر یوزنده یونان رومیلرك جملهٔ نفوسی ایکی میلیوندن عبارت اولهرق
بونلرك بر میلیون قدری یونانستان ادارهٔ صغیره‌سنده و قصوری دولت علیه و دول
سائره تبعیتنده درلر بونلرك ایچنده اویله غیور و عاقل ذوات بولنورکه هیئت دولت
عثمانیه اوتوز بش میلیون نفوسدن تشکل ایکن بو هیئتی قوهٔ جبریه ایله بوزوب
استانبولی ضبط ایتمك وآیا صوفیه‌یی کالاول روم کلیساسنه تحویل ایلمك تصورلرنده
بولنورلر و لهستان و تاتارستان و گورجستان و طاغستان قطعه‌لرینك اموالندن
انتفاعه رغبت ایتمیوب روسیه‌لی کندیلرینه مالی اعتقاد ایدرلر وبرگون روسیه
استانبولی اله گچوررسه (بزانتیو) حکومتنی مجدداً تشکیل و روم ایلی قطعه‌سنی ده
اوراده الحاق ایدوب رومنلغی احیا ایدرز امیدنده بولنورلر (ارمنی) بو دخی دیگر
مذهبده بر قوم عجیبدر بونلرك جمله‌سی درت میلیون قدر نفوسدن عبارت اولوب
بر میلیون قدری روسیه و ایران دولتلری تبعیتنده و بقیه‌سی دولت عثمانیه تابعیتنده
و ممالك مختلفه‌ده بولنورلر انجق بونلرده رومیلر کبی صلابت مذهبیه اولمدیغندن
یگرمی اوتوز سنه‌دن برو همان نصفنه قریب مقداری قتولك و پروتستان پاپازلرینك
تشویقاتیله تحویل مذهب ایتدیلر بناء علیه جنسلرنده نزاع و کشاکش باشلدی بونلرك
ایچنده دخی اسکی ارمنستان حکومتنی احیا و تجدید خیالاتیله وقت گچورن عقلا
بك یوقدر (مشیر) رتبهٔ والای وزارته نائل اولان بختیارلردر قتولکلرده
داود پاشا فرانقو پاشا رومیلردن موزوروس پاشا هپ مشیردرلر صدر اعظم
بو خیردن یاپیلدیغندن مشیر اولمیان مشیرلره تکلمز[٧] (مساوات مفقود) مقولنك

بر دو ذی یه اولمسی معناسنه لکن حقوق مطلق ذکر اولندقده متعلق اولدیغی احوالك جمله سنه شمولی اوله جغندن مادامکه بر قید ایله مقید اولمیه بو تعبیر معناده آزاده و یا خود مفهومنك خارجده وجودی خلاف عادر در چونکه حقوق دینلان عائده طبیعت مدنیت شخصیت ملیت کبی بر چوق امورله تشمل اولوب بونلرك جمله سنده حقوقی مساوی قیلمق جیز امکانده اولمیه جغندن مثلا شخصنجه قوی وغالب اولان ضعیف و ذلیل اولان اوزرینه اجرای نفوذ ایتمك حقوق طبیعیه دندر لکن حقوق مدنیه بونی منع ایدر برآدم استدیکی یا پمق حقوق شخصیه سندندر لکن حقوق مدنیه اکا میدان براقمز کذلك هر ملت کندی امورینی بالذات رؤیت ایتمك حقوق ملیه سندندر لکن حقوق حکومت اکا مجال ویرمز ایمدی باب عالینك اصطلاحنده مساوات حقوق ایله نه معنی دار اولندیغی بیلنه مز سه ده اوروپایه قارشو قوللاندیغی لسانده (مساوات فی الشرف) وترکستانه قارشو کوستردیکی شیوه ده (مساوات فی حقوق الشرع) معنالرینی ایما ایتدیکی اکلاشیلیور حالبوکه بر حکومت جمهوریه اصولی اوزره موضوع اولمدقجه اهالی بیننده شرفجه مساوات حقوق ممکن اوله مز خصوصیله دولت علیه کبی اقوام مختلف المذاهب ایله ترکیب ایتمش وبنیان اساسی قاعدهٔ اسلامیه اوزره قورلمش بر حکومت شخصیه ایچون بو مساواتی اجرا هیچ قابل اوله مز حکرکه بنای دولت اساسنده بوزیله و مسلمانلق مایه سی محو ایدیله هایدی بو راسنی ده و تخیلات عقلاریمه دن برابکی شیر بایدق ارمنیلر ده ذیری مارتیلر بهر دیر لوذلر کوردنر خیرار نبودلر یوشنادقر یو ماقه لوتخنر قیطیه دن لهوریه دخی مساویه کیرده بالفرض امور ناشمه نظارتی بر مدت قنولك مشیرلریله اداره اولنور سه بر زمان دخی ملل سائره مشیرلرینه وزرلك و صدارته دخی الدن اله دور ایتمك اقتضا ایدر بونده کی فساد ایسه محتاج توضیح دکلدر بوده مرند (مساوات فی حقوق الشرع) ایسه بو اصول احکام اساسیهٔ شرعیه دن اولمغله

هر دولت اسلاميه‌ده معتبر ايدى . باب عالينك يكى افترا عاتندن دكلدر (خلافت منى) عالى پاشا افندمزك عزيمت خالصانه‌سنه اكر اراده الهيه معين وموافق اولورسه چون وقت كچميه‌ب منكانه‌لردن بيله صدراعظم بولنور . زيرا دولتدن ارمنيه‌دن مشير وبالالر يايدى ويونلكله مساوات حقوق مليه‌يى اكمال ايلدى . شارع نقيب دركه يهوديلك استثناسى نه حكمته مبنى اولديغى نه درجه خفى اولديغى كبى اكمال مساواته ايچون منكانه‌لرك مقام صدارته كتورلمسى سوزى دخى براز مبالغه‌لى كورينور . انجق بونلردن شيخ الاسلام صدارتى مستثنادر كمرك امينى اولنمركورلديكى حالده صدراعظم اولملرنده اصلا محذور كوريلمز . ايشته بوندن يكرمى بش سنه اقدم دولتدن ارمنيه‌دن مشير بالالرا اولرجق بونلرده دولت عثمانيه حضرت سلاطين العالى بازيله‌جق دينلسه كيمسه اينانمز ايدى . ايشته عالى پاشا افندمزك مساوات حقوقه رعايت كامله‌لرى اولديغندن الله اولورسه قدرت قاهره‌سيله بو محالى ممكن درجه‌سنه كتورمكه موفق اولدير

٢٨

برزمان انجه‌جه كورمشدى خزينه قلت   الميوب ايلنمى خلقى چكردى ذلتى
با فضل ذاتنه شكر اينجيه شهدى محنت   ويردى ماليه‌يه تدبير مصيبى بركت
بولدى هپ سايه لطفنده جهان وسعت حال

(برزمان) يعنى كچمش زمانده ديمك . الحالة هذه خزينه‌ده قلت اولديغى دركاردر (خزينه) صو خزينه‌سى دكل ماليه خزينه‌سيدر . بونك اسم شرعيسى بيت المال ايكن بيت المال كيرمسى مشروع اولمايان اموال دخى طولدرلديغندن صكره‌دن بو اسم طافندى (قلت) عكس وزننده ازلق معناسنه (الميق) بر قويرقلى يلديز دركه ايكى اوچ ايده بر كره عرض جمال ايله خواهشكرانك خزينه نحسلرينه دوشمه تسبيب ايدر

(چكردی ذلتی) یعنی كچمش زمانده شمدی دكل (ذلت) خورلق و سفالتله قارشیق بر حالده ایدی سكز ایلقی تراكمده ذاولار عیالی، حتی اچده اولان بیچاره لرده واردیلر (شكر) بر ابوالك مقابلنده حرض اوزنان خوشنودلقدر (مالیه یه) یعنی خزینهٔ مالیه یه (تدبیر مصیب) رأی صائب معناسنه مصیب ایله مصیبت ارهسنده قربیت اولدیغندن ناظم تحریر تدبیر صائب دیمش اولسه دها خوش اولوردی لكن ضرورت وزن مانعدر (بركت) بركمه چوغالمه معناسنه (وسعت) ككینلك (خلاصهٔ معنی) بر وقتلر خزینهٔ مالیه علت تحته كرفتار اولدیغندن هركسی ایلقی اله سوروب ذلت و سفالت چكردی شمدی عموم ملت عالی پاشا حضرتلرینه رضی شكر ایتمسون كه انلك رأی صائبی ایله خزینهٔ مالیه یه بركت كلوب بتون جهان سایهٔ لطفنده وسعت مال كسب ایلدی فی الحقیقه صدر اعظم افندمزك شو لطفی لقرزاده شایان تشكر و تحمیددر ثانی بر وقت مأمورینك سكز اون ای معاشلری تراكمده قالمغله قاپو قپان صاتوب باخود الندن كلورسه بورج ویا طولاندریجیلق ایدوب كچنمكه مجبور ایدیلر طشره مركزلرنده بولنان عساكرك اون بش یكرمی ایلقلری تراكم ایدردی وكلا حضراتی ذوسه ایلقلرینی نقدا الورلردی شمدی بویله شی وارمی صلا هركسك ایلقلری وارمی سویلسونلر

٢٩

نقرا ضم ایله ویركوسی اولنز تجیز — صانمه اغنا ایله اغنام رسومی نابجیز
بولدی كویا یكی بر معدن سیم وایریز — طوز تنوون رسمه كروب اولدی خزینه بریز
ایندی تحویل قواعد نقود استحصال

(نقرا) وكلا وزننده فقیرك جمعیدر دنیالقدن بی بهره اولانلره دینور شاعر

تقریبی لکن بوراده مراد ویرکو ورسومات دیرن طشره لر اهالی عاجزه سیدر (ویرکو
دولتك اهالیدن بر سنه الدیغی پاره در بونك خلاف شرع اولمسیله برابر توزیع
وتخصیصنده عدالت اولمدیغندن ممالكك خرابیته باشلیجه سبب در دینیلیر واقعا
دولتك توزیع وتخصیص ویرکویه دائر متعدد نظاملری واردر که کوزدن کچیرلسه
ایلرنده نه یولده شیلر کوریلور شویله بو نظاملر ایجابنجه هرکس ویرکوی مال
وقدرتنه کوره ویره جك وهرکسك مال وقدرتنی تدقیق قومسیونی ایو بیله جکندن
هرکوی وهرمحله ویرکوی مقدارینی بیلنده عادلانه توزیع ایده جکلر معین
تخصیصنده دخی عجزه فقرا رعیده اولنیوب محصول ادراکی زمانلرنده بالتدریج النه جق
فلان فلان لکن بو نظامات وقتیله بر کره قطعا اولنوب طشره لرده کوزلنمی وطشره
مجالسنده بر دفعه اوقونوب رسما عملا وظاهرا دیقت ایتدکدن صکره مال قیمتی صورتی
قید ایدلمشی ویرر صورتی قضا عدیده لرده کوزلنمشی ارتق او کوندن صکره بردها
آرانوب صورلمامش اولدیغندن شمدیکی توزیعات وتخصیصات قاعده یوق نظاملرك
خلافنده جریان ایدر وطشره لرك ارباب ثروتی که اعضای مجالسی معتبران
خانداندن وجوه بلده مختارلر خواجه باشی مترهپولید پیسقبوسی کبی متعینان مملکتدن
عبارتدر بونلر بالکز نامهری ویرکو دفترنده مقید بولنمق ایچون سنوی بشر اون
غروشی ویروب قورتیلورلر ویرکونك یوکینك اك اغری عجزه اهالی یه بینر مثلا
اون بیك کیسه ثروت وسامانی اولان بر خانداندن بلده نك ادنی اوتوز غروش ویرمجه
درت غروش قزانان بر فقیر ورنجبرك خانه سی ترلاسی باغی باغچه سی اولدیغی حالده
یوز غروش ویرکو ویردیکی هزاران کره کورلمشدر بو کونکی کونده خانه سی باغچه سی
مدار تعیشی اولان دکانی اوکوزینی باقرهسی هپ یاتیغی دوشکنی صاتوب
ویرکوسنه یاتورن فقرا عدد وحسابه کلمز ابنی بالکز درد ویرکوی سنوی اولسه

بنه فقرا اضیدر یا بقایای عتیقه‌لی نصل ویرسونلر اشبو بقایانک انواع کثیره
اولوب اکثری محله و کوی بورجیدر چونکه فرض ایده لم که بر محله‌نک یاخود بر کوینک
بوندن اون بش سنه اقدم اوتوز خانه‌سی وارمش بناءً علیه اوراده اوچ بیک
غروشی ویرکو طرح اولنمش مکره دن سایهٔ عمرانوایه ده بو خانه‌لرک یکرمیسی
بالتدریج سونمش یاخود طاغلمش شمدی فقط اون خانه قالمش لکن بونلرک اثنای
تدنیسنده صارقان ویرکو بورجلرینک بر طاقمی ذاتاً قور قالوندن الینمش ایسه ده
بر طاقمنک تحصیلنه امکان بولنمیوب دفترده بقایا کوستریلمش شمدی اهالی مرتبه
اوچ بیک غروشی ویرکوی مقرر ویرمک و همده مفقود اولان یکرمی خانه‌دن طولایی
تراکم ایدن بقایای عتیقه‌یی اودمک ایچون تضییق اولنورلر اشبو بقایا تحصیلاتی
مالیه نظارتنک نظرنده غایت مهم بر مسئله اولدیغندن اورادن طشره مأمورلرینه صیق
صیق امرنامه‌لر یازیلوب بونلرک برکون اول تحصیل اولنمسی ایچون تضییق و تعجیل اولنور
براز مدت تحصیل بقایا ضمننده مأمورلرک طبیعه ایله تحصیلات تقویه اولنور لکن هر بار الیه
مالیه ناظری اوردیا استقرامنه بناءً بر معکوسی نعفران الورسه اغتر سیقونه و کشوب
اکر فلان دقته قدر شوقدر بقایا تحصیل ایدلمز ایسه مالیه نظارتی باب عالی‌یه عرض
شکایته مجبور اوله جقدر کبی سوزلر یازلمغه باشلار مأمورلر دخی قرباجه نوکوروب
ارتق نصل اولورسه پاره‌یی تحصیل اتمکه و انک ضمننده کسب ممدوحیته بذل
مقدور ایدرلر بو صره‌ده کویلینک جفت و چبوغی صاتلمق کویجه اهالی مبنیانیه
طوپلره‌یوب ترلالری بوز اوستی قالمغله بر سنه‌لک معیشتلرندن محروم ایدلمک
اقاصیه صاروب دوکمک قاپیلرک طوپلرینه قدر پاره ارامق کبی رذالتلرک حیدسی
اجرا اولنور بونلری یجرو بیلان مأمور نزد دولتده ممدوح و انصاف و اجحاف اولنور
ممکن بیقه مبانه کسالت وعطالتله مقدوح اولورلر شوقدرکه ولایتده تشکیل

اولنه‌لی بعضیلرك قولنجه اموال ممالك اولكندن زیاده مشوش و بیترالیسه بو بعضیلرك
و خصوصیله ولایات خزینه‌لرینك دوائرینه کوره سائر معدلتوانه جناب صدارتپناهیه
کوندن کونه انار ترتیبات کورلمکده و لونبوا اصلاحات یا یلمقده ایمش

والله اعلم بحقیقة الحال (تمیز) عاجز براقمق معناسنه (اعشار) دیرکو بیه سنك
رتیفیدر نورلرا طاعونك ارتداشی اولدیغی کبی اعشارك اصل معناسی محصولات
اوزرندن اونده بر النان رسم ایدکت ایسه ده معترضه لرنکله قناعت ایتمیوب اونده
التی یدی والحاصل یاری یاری یه قدر الدقلری وار در معشرلرك کم بیه ضکارلر
اسکله‌لره انبارلره نقل بدللری تحملی تبدیلی معشرلرك و قیتیله کلمامسندن خرمنده
و قوعه کلان ضایعات میوه و سبزه دن النان بدل نقدی زیاده‌ری اغالرك
و ضبطیه لرك حیوانلرینه بار دهوا طاقیلان یم یا تجمه حساب اولنسه محصولاتدن
رنجبرك النده نصف دخی قالمز مالیوکه رنجبر ویرکوسی رسوماتی بقایاسی
دها یاسی سنه ایچنده ایدیککی بورجیدری وانلرك خانمانی الهبیه بو محصولات
ویره جك و سنه اتیه محصوللك اداکنه قدر چوجق چولقیله بر محصولات
کچنه جك . . . بر زمان طشره مأمورلری اعضای مجالسی اعشار التزامنه شاذولن
ایدیلمه حتی باب عالی مأمورلری و وکلای فخام سلطنت سنیه بیله خزینهٔ مالیه‌ده
اجرا اولنان مزایده لره قاریشوب اوجوز قیاتمق صکره بالی صاتمق کارلرینه
داوانمشه و بو وسیله ایله یك چوق ممالکلك خزینه سبب اولدقلری ضایعه
یك چوق ده پاره لر قزانمشه ایدی چونکه مثلا بر قضانك اعشارینی اوراده
عشر ویرن عجزهٔ رنجبرانك معشر دن بر شکایتی وقوعنده اجرای عدل و مصافیت
ایده جك اولان مجلس اعضاسندن بر نفوذلی ادم درعهده ایتدکده رنجبر مظلوم
کیمه عرض حال ایده بیلور اوادم اونده بریرینه بشده بر دخی السه رنجبر

اغزینی اچمغه مقتدر اولهمز فرض ایدهلمکه قضا تجبراتی بالاتفاق ظلمه طاقت
کتوره میوب عرض محضر ترتیبله ذاتی لوایه حاللرینی بیلدرسونلر یا اوراده کی
اعضای مجلس دخی ظلمهٔ قضا ایله لقم حال دکلمی یعنی تجبرلرک شکایتی ادبسزلکه چیقار
دفع اولنورلر ویا بالفرض سیاقجه عرض شکایت ایچون درسعادته مراجعت اولنسه
ذاتا التزامی بالی متان وکلا ومأمورین مشتغلین حضراتی اولمغله ینه برثمره‌لی
مفید اولمز وطوتالمکه ظلمه یدکان اهالی اسکی تنبیه اوزره باشینه حصیر
یاقوب پادشاهه عرضحال ویرسونلر عرضحاللری اجرا اولنمق اوزره دیته بابی
عالیه حواله اولنه جغندن بوندن دخی برلطف مأمول اولنمز ایدی صکره‌دن نظام
مخصوص ایله مأمورین واعضای مجالسک التزامداری ممنوع اولدی فی الحقیقه
برد بونلر میدانه چیقوبده لی سوره‌رک اله مدیر لکن کیزلی اوره‌تا تنقعه‌ل اولکی
اصول کویاهیچ بوزلمامش کبی یه هرکس التی ویرشنده بولندی خزینهٔ مالیه مأمورلری
وکلای سلطنتدن ولات ومتصرفین ومال مدیرلری ودفتردارلردن وعلی طریق
الاطراد مجالس اعضاسندن اکثریسی بوکارده دوام ایتدیلر وهرنه زمان بوبازار
انقطاعه رواج کورلدی اوسنه‌نک اعشار بدلاتی یوکسلدی ولدی حال کاه مالیه
ناظری بولنان ذاتک حسن درایت واداره‌سنه وکاه طالع مکارم مطالع ملوکانه‌یه
وکاه صدرکزین حضرتلرینک موفقیت مخصوصه‌سنه عزو واسناد ایله مفتخرانه
غزته‌لرده وموازنه دفترلرنده اعلان کیفیت اولندی بو اصول غریب ایله ممالک
خراب وخزینهٔ دولت آسیابی آب حالنه کیروب یالکز وکلا ومأمورین وصرافان
ووجوه مملکت کبی برطاقم کیمسه‌لر معمور وآبادان اولدیلر بوندن یکرمی سنه
اول یوزبیک غروشه مالک اولمیان مصرلی اوغلی اوطه‌سی بوکون بش یوزبیک
کیسه ایله اوینایوب وقتیله اتکنی اپاغنی اوپدیکی مأمورین ووکلایه ایواذجه

معامله‌لر کوستریور فرسنیاکی افندی بر سطرجی ایکن کندینک بوکوننده بر تاجیوزبیک
بیسه‌لره مالکدر ارسینیدی بالطرجی کذا اما اعشارک صورت تحصیلنده جریان
ایدن فسادات و مظالمک تعیین و تعدادینه گیریشمکه استنلورسه هر مملکتده ویکه
هر کوییده بو ظلم بر بشقه طرز و نوع اوزره و نوعنه کمکده اولدیغی و استانبولک
بر دنی دیبنده بولنان ازمیده کوریلمه‌سینه کیدیلوب صورلدقده ممالک سائره‌
بعیده‌نک احوالی قیاسی ایله اکلاشلمه‌سی جهتله تفصیلاته حاجت کورمیورز یالکز
اوروپالیلر دخی بو بلیه‌یه گرفتار ایدیلر لکن التزام اصولنک ملغی و مضرت گونا گون
سبب گورمه‌لرنده اولنوب صکره‌دن بو اصولک ترکیله بدلی اولان مبالغک
اراضی اوزرینه طرحنه مجبور اولدیلر بو جهتله هرکس مالک اولدیغی طپراغک
ویرکوسنی اعطا ایله مکلف اولدیغندن بیننده بیکلرجه دونم اراضی بولنانلر بونلری
زرع ایله ویرکوسنی چیقارمق کلفتندن و شمائلک ایچون اوجوز اوجوز فضله‌
تلرانفری صاتدیلر بو طریق ایله رنجبرلک الننده اراضی کیدی و اراضی‌لی الان دخی لایقیله
زرع و اعمال ایده‌بیله‌جکی قدر طپراق الیقویه ویرکوسنی قولایلقله ویرر اولدیلر
طارسی بزم باشمزه (اغنام) عدد اغنام عادت اغنام رسم اغنام نامیله ثبوت
دیکی مایسندن بر سنه اثنان دعدد قولرا طاعونه دونوملک یاداشی
اولدیغی کبی اغنام بو دخی ویرکو و اعشار بلیه‌لرینک بر بشقه درلوسیدر بر زمانلر
اغنام رسمی دولتک یدا تحصارنده بولنوب عینا ویرمک شرطیله ملتزم التزام ایدر
و بلاد اربعه قصابلرینک صاتن مجمعی اتی ید واحد اوزره اغنام مدیرلری توزیع
ایدرلر ایدی بو اصولک فسادی معروف اولان قصاب باشیلرک و مشهور سطرجی
فرسنیاکی ایله حاجی مصطفی و امثالنک ثروت فوق العاده‌لری ایله بالآخره مرکز
ثبوتنه کلوب اعشار کبی بو دخی التزام اولنمق صورتی نظامه ربط اولندی شو قدرکه

دیرکو واعشار نظاملری کبی رسم اغنام نظامی دخی شرف اجرادن محروم اولمقله دیکرلرنده
جاری اولان ظلم وفساد کوناکون بونده دخی اشکال وانواع مختلفه اوزره دونمکده‌در
(ناچیز) غایت آزلغندن هیچ برشی مقامنده صایلمیان نسنه (معدن سیم) کومش
معدنی دیمك (ابریز) الفك مدیله دکل بوراده کیمیاشی التون معناسنه (طوز)
معدوم برجوهر حیاتیدر که انسان ذی روح یشایه‌مز ولهذا نوع انسانك بالخاصه اوزرینه
شدت احتیاجی واردر که هر درهمی بر التونه اولسه آلمغه مجبوردر بنابرین جناب
خالق کون ومکان حکمت بالغهٔ صمدانیه‌سی اوزره طوزی اول قدر کثرت اوزره برخلق ایتدی که
اکر یر یوزی لبالب انسان ایله طولسه موجود اولان طوز معادننك نصفی کفایت
ایدر دنیاده طوزدن عزیز وکثیر برشی اولمز لکن انسانلر بالطبع حریص وجاهل
وجناب باری‌نك امر وحکمتنه عقلی قاصر اولوب نظام عالمی هرج ومرج ایتمکه اوغراشمغه
مجبول اولدقلرندن بو احتیاجدن استفاده ایچون طوزلری بعض حکومتلر تحت
انحصاره آلدیلر وبو اصول ظالمانه ابتدا اوروپاده ظهوره کلوب صکره‌لری سرزده
وقوع اولان اختلاللر ایله حکومتلر بر طاقم انحصارك بتون بتون لغوینه وطاقمی
دخی اهالی‌یه بر کونه تحمیل ایتمیه‌جك درجه شروط انحصاریه‌نك تعدیلنه مجبور اولدیلر بزده دخی
اثنای جلوس همایونده خزینه‌نك تکثیر واردات طریقلری آرانورکن کانلی یاننك
اقطاریله طوز وتتونك تحت انحصاره آلنمسی صورتی قرارلشدی واوروپانك یوز اللی
ایکی یوز سنه‌لك تجربه سیئه سیاقی ثابت اولان بویله بر اصول نامعقول منبع ثروت
ظنیله قبول واجرا اولندی نه ایچونکه خزینه‌نك ایشلری قیاندقدن صکره برنجه بیلدیك
کیسه دوه کاره قالدر زعم ایتدیلر بو اصولك بزم ملکمزده وقوعه کلدیکی فنالقلرك
تفصیلی وطوز وارداتنك حقیقتده صارف ومظاننه تقابل ایتمدکدن فضله باعث
اولدیغی زیاننك کیفیتی بالاطراف بیلنمك استنیلورسه بوندن ایکی سنه اقدم دجال

دولتدن برینك نعمه الدینی لایحه خصوصنه مراجعت اولنمیدر . (تتون) تتون دنلنده
ایچیلان معهود یاپراقدر . بو دخی تحت انحصاره النوب فقط امرا داره ده ظهوره
کلان سوء استعمالات سببیله مملکتمزده تتون زراعتی شیمدی تدنی ایلدی واقعا تتون
طوزکبی الزام اولمیوب تدن و کیفیه وسفاهتنه متعلق اولدیغندن بونك انحصاری
طوز مثللو عموم ملك و ملتك ضارو زیانی مؤدی اولمز سه ده اناطولینك
چوق یرلرنده واطهلرده تتون زراعتیله کچنان اهالینك اکثری دخان مأمورلرینك
تقییداتندن ناشی بو زراعتی ترکه مجبور اولدیلر از جمله اناطولیده قضای اربعه
تعبیر اولنان طاشی اوده قضاسنده حاصل اولان تتون اعشاری دخانك
انحصارندن اول اوچیوز بیش بوقدر بیك غروشی طوتمش ایکن انحصارك اوچنجی سنه سی
ینه بو قضانك تتون اعشاری انجق یدی بیك غروشی تخمین و بوکا ده ملتزم ظهور
ایتمیوب امانةً تعشیر اولندیغی مرویدر . اشته بو بر مثالدر واقعا موازنه دفترلرنده
طوزك و دخانك حاصلاتی مفتخرانه کوسترلمکده ایسه ده بر ده بونلردن حصوله
کلان مضارت صایه چکیلورسه کار وضرر اوزمان اکلاشیلور . (تبریز) تبریز دنلنده
دوراقندن طنابچه اغزاغزه طولو معناسنه (تحویل) دخی تحریر حروف اولدرکه
عنوانیله یازیلان بورج سندی معناسنه ایسه ده بوراده دکشدرمك معناسنه در
(تواتم) تائمه جمعیدر مقدما مقام صدارتدن و ذواجانبندن یازیلان تحریراته
تائمه تعبیر اولنوردی صکره اوراق نقدیه چیقدقده بو اسمی اکا طاقدیلر ایدی
(تحویل تواتم) تائمه لری دکشدرمك معناسنه در . شایع فقیر دیرکه بونده ایکی
نکته واردر . بریسی جنتمکان عبدالمجید زماننده چیقاریلان اوراق نقدیه
قارشولقسز اولدیغندن اوزمانده اعتباریله دوشوب خزینه یه دلالق کلوردی
و بعضا دخی حرم همایون بوریدی چونکه لوب ویرلمك درجه سنی آشدقده دیانون

وكلا بندكانى امانيله تلطيف اولنمغه لزوم كورلدكده دخى حال حسيب پاشا كبى بر مبارك
ذات ماليه نظارتنه نصب ايله انك واسطه سيله ونام اخرله بر طاقم يكى اوراق كسيلوب
واسكى اوراق انكله دكشديريلوردى بو بر ولايه اوده مانند بر خيلى دونتى اسهام
ممتازه خزينه سركيسى اون سنه لك كبى كاغدلر بتون او وقتك بقية تدابيريدر عالى پاشا
حضرتلرى اوزمان دخى وكلاى دولتك مرجع اليهى اولوب بو تحويلاته وتبديلات معنا
بالجمله انك قريحهٔ صحيحه سندن ظهور ايديكندن تحويل قوائمدن مقصد بو اسكى قائمه لرك
دخى مشروع اوزره دكشديرلمسى ديمك اولور ديكرى دخى بوندن بش سنه مقدم
صورتى فؤاد پاشانك اقدامى حقيقتده عالى پاشا افندمزك تدبيرى ايله بر دفتر كبير
آچيلدى بر طاقم فائضلرى مختلف وقيمتلرى ناقص تحويلاتك واو اثناده ده اولوب
بولنان فائضسز قائمه لرك جمله سى برلشديريله رك مذكور دفتره درج ايله
يكونى قرق مليون ليرايه ابلاغ ايدلدى تخفيف كه بو ايشى بجرن طرفندن بيننده واقع
اولان نزاع اوزرينه كيفيت كچنده ده پاريس محكمه سنده لوشوب ارانيلان مبالغدن
يدى يوز بيك ليرا يالكز فؤاد پاشايه ويرلديكى وقصورى دخى وكلاى سلطنت سنيه نك
طاغتدقلرى ثابت اولدى اشته بو تدبير دخى تحويل قوائم ديمك اولديغندن
بلكه ده ناظم تحريرك مرادى بو معنى اوله كركدر (خلاصهٔ معنى)

اول آصف ارسطو پسندمز يعنى عم پاشا افندمز حضرتلرينك اثر همت وعنايت
مخصوصه لريدركه شمدى فقراى اهالى ويركولرى ضم اولنه رق تعجيز وتضييق
اولنمز واعشار واغنام رسومى دخى مجرد طالع ميامن مطالع آصفانه لريله
هر سنه تزايد ايدوب مبالغ كثيره يه بالغ اولدى طوز ايله تتون تحت انحصاره
كيره لى حمد الله تعالى خزينهٔ ماليه دن التون كوموش اويله طاشوب دوكيليوركه
كويا بو اصولى ايجاد ايله افندمز بر التون وكوموش معدنلرى بولدى كبيدر

وقوانینی تحویل ایدرك برچوق پاره‌ده حاصل ایدیدی یا بو اثنده کورلجه بو دولتك بونلك مالاری نیه تبخیر اولوردی (اشبو صولك جمله‌سنك ضمننده مندرج اولدیغندن شارح فقیر عاجزانه استنباطنه موفق اولدی

٢٠

دولته اوروپا امنیت ایدرمی هیهات ... لطف ایدوب ایلمه عرض کفالت اول ذات
اشته لازم سه بو دعوایه دلیل واثبات ... اعتباری ایله یایدی نیجه استقراضات
بو قسم عالیه اینشده کوریلوردی اشکال

(دولته) یعنی دولت عثمانیه‌یه (اوروپا) یعنی اوروپا طرفدری ایله سرمایه دارانی (امنیت) اینانمق (هیهات) اوزاق اوزاق معناسنه[7] (اول ذات) یعنی عبد پاشا حضرتری (اثبات) شاهد معناسنه (اعتباری ایله) یعنی مجرد ذاتنك اعتباریله دیمکدر (نیجه) برچوق دیمك (استقراضات) یعنی خارجدن دولت نامنه آلنان بورجلرکه روسیه محاربه‌سی سنه‌سندن بدأ ایله بو حیله کتنجه قدر ملفوظ دفعه‌ده ١٨ ملیون کیسه در دفتر کبیر تحویلاتنك آلتی اوروپاده بولنیفندن بولدی دیون اجنبیه صره‌سنه کیه کده یکون دیون ٢٥ ملیون کیسه اولیوردیك که اون التی سنه ظرفنده دولت عثمانیه کندی واردات مفرزه‌سی اولان اوچ ملیون بشیوز بیك کیسه‌لی یپدکدن صکره نیه مصرفنی زیاده میوب هر سنه برچوق ملیون کیسه دها چیقه‌رق بورج ایدرك کچمش وشمدی بو وارداتك نصفنی بورجلرینك فائض وتاسی ایفالرینه وبروب قلدن نصفیله بالطبع کچنه میه جکندن بوندن بویله دخی هر سنه برچوق ملیون کیسه ویلکه کمدکجه فائض ایجاب اولنوب واردات قارشولقه لمه تیاته چقیفندن انکلاه‌اداره ایچون بوبه دخی یاده بورج اتمکه مجبور

7 اصل ترکجه‌ده تعبیره هیهات عینه ترجمه‌سی ...

اولمق حالنه كيرمشدر (بوقسه) يعنى اكر عالى پاشا افندمز عرض كفالت ايتميوبده
بو استقراضه يايلمامش اولسيدى (اشكال) اشغال وذمتده كوچلك مناسبته
(خلاصهٔ معنى) اكر على پاشا افندمز كفالت كوسترمسه هيچ اوروپا طرفندن
سرمايه دارلرى دولت عليه يه امنيت ايدوبده بو پاره ويررلرمى استغفر الله
نه مناسبت اكر بو دعوايه دليل واثبات لازم ايسه اشته اعتبار ذاتيسى ايله
شمدييه قدر يا يعنى بونجه استقراضه مبادا نده طوروبور اكر او ذات مرحمت
سمات دولتك حالنه اجيميوب بو استقراضه يايماشى اولسيدى خزينهٔ ماليه نك
ايشه نه يك چوق مشكلات كوريلوردى شارح فقير ديركه ظن عاجزانهمه كوره
ناظمك تحرير بومفهومى مجلس فيوضات انيس حضرتلرى نشميده استماع والتقاط
ايتمش اولمليدر

٤١

قونفرانسده ديدم كندى جبانت ايتمش — شام اينش آخره رهوايله امانت ايتمش
نه حميت نه صداقت نه متانت ايتمش — طوتالم جمله اموزده خيانت ايتمش
شوكريه خدمتى وارميدر انكاره مجال

(قونفرانس) فرانسزجه مجلس استشاره معناسنه اولوب بوراده يكرمى دوسيه
سنهسى عقيبنده دول معظمه مرخصلرندن مركب پاسده عقد اولنان مجلس ديمكدركه
اوراده روسيه ايله دولت عليه بيننده منعقد اولان اساس صلح اوزرينه احوال
شرقيه يه دائر بعض تعديلات مذاكره اولندى بزم دولت عليه طرفندن دخى
صدر اعظم اولديغى حالده عالى پاشا مرخص اوله رق كوندرلمشدى (ديدم)
فرض ايده لم كه معناسنه فرض اولنان شى حقيقت اولمق لازم كلمز يا (جبانت)

تورفاندق معناسنه معدوم اولدیغی اوزره اشبو قونفرانسده موقع مذاکره یه قونیلان
مواد مهمه دن معهود مساوات فرمانک عهده رسمی صره سنه کیرمسی و مملکتین منفوسنده
اهالینک ذاتنه مراجعت تدبیری و قره طاغک حال حاضرینه طوقنلماسنک تعهد
اولنمسی کبی دولت علیه نک اساس استقلال و تمامیتنی خراب ایده جک بر طاقم
مضرتده قرار ویرلمشدی حتی اول اثناده انکلتره دولتی باش وکیلی لورد پالمرستون
دولت علیه نک یک خیرخواهی اولمغله قونفرانسک مضبطه سنی کوردکده تعجب
ایدوب قونفرانسده انکلتره مرخصی بولنان ذاته خطاب ایله (سز قونفرانسده
دولت علیه یه هیچ معاونت ایتمامشسکز) کبی تعذیر ایتمک استدکده مرخص
جواب ویروب (برادهٔ معاونت ایتمک طلب و استعفا دینه کوره اولور شوسزلک
تحسین ایتمه یککز بر طاقم ماده لری دولت علیه نک مرخصی بالذات ترتیب
وتدبیر ایتدیککندن ارتق بنفسه سنه سوز دوشرمی دین بر ترلک دن زیاده ترک
اولهمم) دیدیکی خبرویدن اولنشدر بو مضرتلی شیلرک قونفرانسده قبول اولنمسی عالی
پاشانک تورتاقلغندن ناشی اولدیغی اوزماندن برو سویلنور برسوز اولدیغندن
ناظم تحریر کرید مسئله سنده موفقیت نوقت ایتمادیکنک تیمنی اعظام ایچون بو سوزه
فرضی ایله وجود ویرر (شام ایشی) یعنی شامده وقوعبولان مسئلهٔ معلومه اوزره
انک اصلاحی ماده سی (آخره) یعنی فؤاد پاشایه شایع فقیرد که آخر تعبیرنده
برنکته جک واردر غفلت اولنمیه (امانت) برکیسه لی امین عدایله اکا برشی
حواله ایتمک معناسنه نته کیم عالی پاشا دخی فؤاد پاشالی امین صانوب شامه
کوندرمشیدی اوراده یدی سکز یوز بیک کیسه پاره حواله جفی بسببلی خاطرینه
کلمامشیدی بو مثللو امانت سهو تبیلنده دن مابعدلوم حتی موخرا فؤاد پاشا
صدر اعظم اولوب ایکی نفر برسمی ایله بلاد فنز بلاسته بلااستیذان رسمی درتیوز

سکسان بیك کیسه‌لی مصارف فوق العاده نامیله خزینه‌یه قبول ایندردیکی عالی پاشایه
بعض محرمانه واسطه سیله افاده اولندقده (امانت ایتدك خطا ایتدك) بیورمشلر ایدی
ناظم تحریر شو تعبیریه نزاکت بیورمشدر (حسن صداقت) قونغرانس ایله شام
مسئله سنه عائددر (امانت) یالکز قونغرانسه تعلق ایدر (خیانت) جنایت
وزننده صداقت مقابلیدر وکلا امناسندن اولدیغی کبی (کرید خدمتی) یعنی کریدده
حصوله کلان موفقیت عظمی دیمکدر (خلاصهٔ معنی) فرض ایده‌لمکه
بعضیلرك ادعاسی کبی عالی پاشا قونغرانسده قورتاقلق ایدوب حقوق دولتی
ضایع ایتمش ینه فرض ایده‌لمکه شام اصلاحاتی دخی فؤاد پاشایه سهوایله امانت
ایتدیکی کبی اجرا ایتنده خیانت ایتمش لکن شو کریدده شعشعه‌پرای وقوع
اولان موفقیت عظمایی انکار ایتمکه مجال وارمیدر شارح فقیر دیرکه یوقدر

٣٢

شامده نام ایتمکه فؤادك کامی ... قتل عام ایتمکه حاجت نه ایدی اسلامی
اینسه تقلید تخزمی اونیك انجامی ... بویله ایشی کورمش ابقا ایسه مقصد نامی
نه روا شهرت ایچون زمزمه اولمق بوال

(فؤاد) فؤاد پاشا (کام) مقصد ومرام معناسنه بو مصرعده شام نام کام کلمه‌لرینك
اتفاقی نه صنعتدر (قتل عام) هرکسی اولدرمك (اسلام) اهالی اسلامیه (اد)
ضمیری عالی پاشا حضرتلرینه راجع (نیك انجام) عاقبتی خیرلی دیمك که شار الیهك
وصفیدر اسکی اسلام معامله‌لرنده بقال ویا قصابدن بریسی براغایه راست
کلدکده صباحکز خیر اولسون دیو سلام ویردکده مقابلنده اغا دخی عاقبتك خیر
اولسون جوابیله رد سلام ایدردی شمدی اوجامر باردق اولدی (نام)

بورادہ شهرت سنه تانزده روا) یعنی لایقیدر (زمزم) مکهٔ مکرمه‌ده واقع مشهور مبارك قویونك صوینك اسمیدر (بوال) دلال وزننده مبالغه ایله ایشه‌ییجی معناسنه ایسه‌ده بوراده مشهور بر حریفك وصفیدرکه دنیاده نام قالسون دیه‌رك مذکور مبارك قویویه بول ایتمشدر واقعا بو دعونك اسمی شوقیانتی وسیله دنیاده طور دقجه لعنتله یاد اولنور (خلاصهٔ معنی) اکر فؤاد پاشانك مقصدی شامده برنام براقمق ایدی ایسه بوقدر نفوس اسلامیه‌یی عموما قتل واعدام ایتمکه حاجت اولمیوب فقط عالی پاشانك حرکاتنی تقلید ایده‌بیلیردی زیرا اکر مقصد بو عالمده ابقای نام ایتمك ایسه اشته عالی پاشا افندمزك کبیرده کورديكی کبی ایشی کورمی بوقسه شهرت قزانمق دیو زمزم قویوسنه ایشه‌مك لایق دکلدر ناظم تحریر فؤاد پاشانك شامده‌کی حرکتنی ابقای شهرت مقصدینه بنا ایله بول زمزمه تشبیه ایدر شارح فقیر دیرکه یزید دخی شامده بوال زمزم کبی نام براقانلرك بری اولدیغندن اکا تشبیه دخی بیك مناسبت الوردی حیف که وزن مساعد دکل

٣٢

اویله عالیدر او محمود کزین اسلاف	برلساننده اکا ثنا ایسته لبولمز اوصاف
بوبله وصف ایدر ایدی ذاتنی کورسه وصاف	اهل سیف اهل قلم اهل دل اهل انصاف

محسن و مکرم و محدوح و غیور دنمال

(عالی) لفظیله بو کلمك معناسنه وصدراعظم افندمزك مخلص سعادتریدر (محمود) حمد اولنمش (کزین) منتخب مطبوع (اسلاف) کچمشلر (اوصاف) وصفك جمعی (وصاف) مشهور تاریخ صاحبیدرکه مبالغهٔ اوصافده ایرانی بلاغتجیلرنك لجبسنی

کچنمدر (اهل سیف) یعنی ایو قلیج قوللانور که فنون حربیه یه واقف دیمکدر
(اهل قلم) ایو قلم طوتار که فن کتابته آشنا دیمکدر (اهل دل) کوکل صاحبی
یعنی حالدن بیلور متواضع وخلوق دیمکدر (اهل انصاف) انصاف صاحبی
دیمکدر علی پاشا افندمزك اهل سیف اولمسی کرید مظفریتیله ثابتدر
اهل قلم اولدیغی دخی مذکور مظفریت اوزرینه قلمه الدیغی تقریر سالف البیاندن
مستباندر اهل دللکی ایسه وهبی ملا صائب بك خلیل بك عمر افندی فاضل مصطفی
پاشا بکلو محمد افندی کبی ظرفای عصر ایله هم مجلس اولمسندن اکلاشیلور اهل انصاف
اولمسی دخی ناظم تحریرك حالنه آجیه رق ازمیده منصرف ایتمسندن معلوم
اولور (محسن) احسان ایدیجی معناسنه صدراعظم حضرتری یولده دیزیلان
ریشبیده صدقه ویرمزایسه ده بندکان واتباعنه خزینه دن ودعاوی مباشرلکلرندن
پاره قزاندر (مکرم) اکرام ایدیجی کذلك کندی کیسه سندن اکرام ایتمزسه ده
بندکان ومنسوباتنه شیرلك والیلك متصرفلق قائمقاملق ویره رك فایدر
(ممدوح) مدح اولنمش معناسنه سائر محلرده ذم اولنسه دخی کندی مجلسنده
بولندینه قارشو هرکس مدح ایدرلر (غیور) غیرتلی معناسنه غیور بغدادی
مرحومدن صکره بو صفتده ذات عالیه لرینه معادل کیمسه کلمامشدر (فعال)
مبالغه ایله ایش کوریجی معناسنه هردرلو ایشده ذات صدارتپناهیلرینك اقدام
واهتمامی درکاردر (خلاصهٔ معنی) اول صدر محترم افندمز حضرتری
اودرجه عالی وبالادرکه هیچ بر لسانده انی توصیفه لایق وصف بولنمز بو جهتله
کچنمز اکا مدح ایدرلر زیرا انی بر لسان ایله توصیف اولنمسی انجق هیچ ده
بر لسانده سوز بولنمز دیمك ده مناسبتلی دوشه مکیندن اکر وصافی مرحوم ذات
عالیقدرلری کورسه شو وصفله ثنا ایدردی نه دیردی اهل سیف اهل قلم

اهل دل اهل اذعان تحسين مكرم ممدوح غيور قهرمان ديرلر دى درت الملك
بر مصرعده درت بش وصفك دخى ديكر مصرعه صيقشمسى ناظم تحريرك وسائلدن
وزن وصاق اولمديغنى كوستريور نيازى كمسنه درت اهل صاحبى ونيازى يا قصور

ع ٣

داور ملك هنر صفدر نصرت دلير   قهرمان قدرت واهل دل ورستم بكير
مرتضى مشرب والهم طبع خليل آذر   حامئ دين بيش محيئ شرع انور
حافظ دولت ودرهم كن اوثان ضلال

(داور) يادوره دنشنده بويلده پادشاه معناسنه (ملك هنر) هنر ومعرفت ملكى معناسنه (نصرت) معهود اديبز نصرتى پاشا دكل بويلده نصر وظفر معناسنه (دلير) قورقوز (قهرمان) كوچك قوتلو پهلوان معناسنه (اهل دل) دعوى ايدركه بو تعبير خال پاشا افندمزك مدرسيت تعبيه همايونلرينه اشارتدر (رستم بكير) رستم حيدرده نمر ديمك خال پاشا افندمزك وجود لازم الموجودلرى نازكانه لرى اوله پهلوانلغه مناسبت المه جق جثه وهيئتده اولمديغندن حيدره ستك رستمه تشبيهى بر از غريب كورينور (مرتضى) حضرت على (الهم طبع) بر مشربلو معناسنه (خليل آذر) خليل بن آذر تقديرنده در مراد حضرت ابراهيم در آذر پدرلرينك اسميدر لكن ضرورت وزن وقافيه ناظم تحريرى تضييق ايدوب حذفه مجبور اتمشدر بو ضرورت اكثر شعراده واقعدر ته كيم بعضيلرى بوندن شكايت ضمننده شو بيتى سويلمشلردر.
(بلاى شاعرى وايه در ضرورت وزن   دها بلاسى اتك اضطراب قافيه در)
(حامئ دين) دينى حمايه ايدكى معناسنه (محيئ شرع انور) شرع انورى احيا ايدكى معناسنه بورده صنعت لف ونشر قاعده سنجه مرتضايه متعلقدر

(حافظ) معهود حافظ عمر افندی دکل بوراده حفظ ایدیجی معناسنه (درهم کن) بری برینه قاتیجی معناسنه (اوثان) بتلر (ضلال) یول آزغونلغی معناسنه‌در بوراده طغیان وعصیان دیمکدر درهم کن اوثان ضلال جمله‌سی دخی ضلیل آزره تعلق ایدر لکن حافظ دولت جمله‌سی اراده ایچیق قالدیغندن انك زه‌یعانه اولدیغنی شارح نقیر دوشندی دوشندی بوله‌مدی

(خلاصه معنی) عالی پاشا افندمز هنر ومعارف ممکنتك پادشاهیدر وصفوت مربیه‌لی پادویت بیرتار وفتح وظفر دخی اوکنده قلاغوز کبی تولقدر بیلب حاللایوب کیدر کندیسی حضرت علی مشرنده اولدیغندن دین مبینی حمایه‌ایدوب شرع انوری احیا ایدر وحضرت ابراهیم بن آزر ایله طبیعتجه موافق اولدیغنده ضلالت وطغیان بتلرینی بری برینه قاتار ودولتی حفظ ایدر

٩٥

برزمان پادشه عالمه مقبر اولدی | امرینه اول دخی انجام مسخر اولدی
حاصلی هب شرف طالعه مظهر اولدی | قنغی هنکامه‌یه کیردیسه مظفر اولدی

دکمدی عارضنه لطمة الحرب سجال

(برزمان) یعنی جلوسی عقیبنده صدراعظم اولدیغی ایکن ذبور پاشا وقعه‌سی اوزرینه عزل اولندقده (مقبر) توزلنمش دیمك معناسنه‌ایسه‌ده بوراده مجازا کوجنمش دیمکدر ترکجه‌ده خاطرکزه توز طیراق تونمسون تعبیر بوندن اولمالیدر (اول) یعنی سلطان عبدالعزیز (انجام) عاقبت نهایت معناسنه (مسخر) تسخیر اولنمش (شرف طالع) یلدز قوتی دیمکدر که بختیارلقدن کنایه‌در عالی پاشا افندمزك اقبالنه استدراج دیمانرك خطا ایتدکلری اشته بوبیت ایله ثابتدر (هنکامه)

شماطه عربده معناسنه (مظفر) غالب معناسنه (عارض) یانان معناسنه ایمش وانقولك
اوله دیبور (لطمه) تپمه وذننده شمار معناسنه (الحرب سجال) محاربه ده
غالبیت دائما بر طرفده ثابت اولمیوب بعضا دخی اوته طرفه موافق اولور معناسنه
ضرب مثلدر (خلاصهٔ معنی) عالی پاشا حضرتلری بر وقتلر ذات شاهانه یه
کوجنوب خاطرینه نفوذ طیران توقف ایتمشدی عاقبت پادشاه دخی انك امر و حکمنه مسخر
و محکوم اولدی اوچ یوق سنه دن برو صدارتده سلطنت سورمسی بوکا دلیلدر
حاصل کلام دائما طالعی یار اولوب قنقی عربده یه کیردیسه مسعوده زیتون
یاغی کبی اوسته کلدی بناغنه الحرب سجال توقفاری طوتمشدی یعنی هیچ
مغلوب اولمدی شارح فقیر دیرکه ناظم تحریرك بو سوزی پك طوغریدر زیرا
عالی پاشا رشید پاشا مرحومك چراغ دست افروخته سی اولوب ترجمه قلمنده
سوروندکن قولندن طوتوب تا مقام صدارته قدر چیقارمشدی صکره دن
رشید پاشانك اعداسیله اتفاق ایدوب انك علیهنه قیام ایتدی رشید پاشانك
عقلی صکره دن کلوب مقابله یه تشبث ایده جکی اثناده اکسزین وفاتی وقوعبولدی
عالی پاشا انك یرینه کلدی مؤخرا دیکه حالا سلطان عبدالعزیزك مبغوض
و منفوری اولدیغی حالده سفارتده و پادشاهلك یاننده بولنان خائنلر
واسطه لریله کندینه لزوم کوستروب اکاده غلبه ایتدی شام و کرید وقره
طاغ و مملکتین مسئله لری بالجمله کندینك اثر رخاوت و بلاهتیله میدان وقوعه
کلمش و بو مسئله لرك هر بری بشقه بر دولتده بر نیك همنیله ظهوره کلسه عزل
دکل نفیی بیله اذکورنیور امور معظمه دن بولنمش ایکن بونلرك
هر بری نزده عالی پاشانك لزوم وجودینه بر وسیله اولدی
بونلر شرف طالع اثاری دکلده یا نه در

٢٦

اوله مز فارسی اقباله یورتمك اغرب — سوط غیرت ایله دیوارن مثال مرکب

انده مانده شوقدر فیضه نذر بخشه سبب — اسب دولت یوزرقیده وکیدرمیدی عجب

اولمسه همتی ماهیزدن استعجال

(فارس) الجوائب محرری فارس افندی دکل بو اده بنیجی معناسنه که ایواته بنان
دیمکدر (اغرب) زیاده سیله شاشیله جق شی (سوط) قرباج طشره‌لرده ورکوسی
دیره میان و صاتیله جق شیئی بولنمیان عجزه اهالی یه مخصوصدر (مرکب) معهود
اوزندن قولاقلی مرحوم بکطاشی تابعی نوری افندی کبی — شارح فقیر درکه
دیوار یورتمك کرامتی حاجی بکتاشی ولی یه اسناد اولنور عالی پاشانك بکتاشیلر
مناسبتی اولمدیغندن بو نسبتده دیکر برکته اولمسی محفوظدر (فیض)
صوبك ارتمسی بو اده ایلرولمك معناسنه (اسب) آت معناسنه (زقی) هرکسك
بیلدیکی غزته دکل بو اده ایلرولمك معناسنه (ماهیز) آت قسمنده در توب
یورتمك ایچون آتر بنانلرك اوکچه لرینه طوقدقلری سیوری دمور معناسنه
غلط اوله رق ماهموز دیرز (زن) فارسی معناسنه دکل بو اده ادیجی
دیمك ماهیزدن ماهموز اوریجی معناسنه در (استعجال) عجله ایتمك معناسنه
نته کیم آتر بنانه عجله ایتدکلرنده ماهموز ایله حیوانك قارننه دورترلر
(خلاصه معنی) اقبال اتنه بنمش اولان برسواری ایچون غیرت قامچیسی چالوب
دیواری مرکب کبی یورتمك محل استغرابه اوله مز اکر عالی پاشانك همتی عجله
ماهموزلرینی اورمسه عجبا بو دولت علیه شو حال ترقی اوزره کیده بیلور
میدی نه ممکن کیده مزدی — شارح فقیرك قولنجه دولت علیه براکیموز سنه دن
برو حرون بارکیرلر کبی کیروسنه طوغری کیدوب ایلرولمکده ایکن یکرمی سنه دن برو

صدر اعظم افندمزك الله كيملى انك ماهيز لعمتنى بيوروب دها زياده ابدر ولديكنه
نظراً بو كرامت حاجى بكتاشك قورى ديوارى يوروتمسندن دها معجز كورينور
اما دولت عليه نك ترتيبى بخشنده اقوال كثيره اولوب بعضيلرك ذهابنه كوره
ايكى يوز سنه دن برو دولت بيلده يوز قهقرا كيدوب ليمارلك كلمش ايسه كيجن
التمش سنه سندن يتمش يدى سنه سنه قدر بيلده يتمش يوز ادم كيرولمش و يتمش
يدى بوندن شوكتك يدى سنه قدر دها ضرلنوب بيلده دكل بلكه بهرايده اوز
بيك ادم كيرو سنه كتمش اولديغندن بوكيسه شلو نزه عليانه جفنك بيلمسى
علم الهى يه قالمشدر و ديكرلرينك و باخصوص استانبول غزته لرينك بياننه
نظراً ولايت تشكيلى مكتب بوللر شمندفرلر تأسيسى و تنظيمى كبى عالى پاشا
حضرتلرينك اثر اقدام و همتيله ظهور يافته اولان اصلاحات لا تحصادن طولايى
دولتمز اوروپا دولتلرينك جمله سندن زياده كسب قوت ايتمشدر انتهى
بو قوللردن تنفيسى طوغرى اولديغنى فرق و تميزى شارحك وايه نك وظيفه
قلمندن خارج اولمغله حال حاضره نظر عبرت ايله باقانلرك وجدانلرينه حواله ايله
ضمن مقال ايتمك اولى كورينور

٤٧

كيمه نه كنديسنك فارغ باج يا طوقسه — صوقمديرياز مق توب هرايشه بورنن صوقسه
كيرودورسون ديه لم ذاتنه بونلر صوقسه — كنديلك غيرت ملية سى قوتيز يوقسه
يكيدور بو كمى بو محنت كشى اولسه هماله

(كيمه نه) يعنى كيمك وظيفه سيدر معناسنه (كنديسنك) يعنى صدر اعظم افندمزك
(طوقسه) طوق ايسه مخففيدر ضرورت وزن ايجون تخفيف اولنمشدر (يارمق ايخو)

برایشه قارشمقدن کنایه در   وضع انکشت مداخله تعبیری انك کاتیانیسیدر (بورنی صوقمق)
برایشه صوقلمقدن کنایه در   وهبی ملانك اوستنه لازم اولمیان ایشه بورنی
صوقدیغی کبی فقط انك بورنی مقلق اولدیغندن معذوردر (زاتنه) یعنی عالی پاشا
حضرتلرینه (بونلر) بیکده‌کی ساحلخانه‌لرنده‌کی قوناق حرم عصمتلرنده‌کی محو اعراب وطاقم
دائره وتزیینات بانقه‌لرده‌کی قونده‌لر وامثالنه راجعدر (غیرت ملیه) هروقت کبی
اسمی چوق سویلنور فقط اصحابی آز کورینور بر صفتدر انکله متصف اولنلر مملکتك
محو وانقراضنی استمز ودولتك حصول سعادتی یولنده نفسنی فدا ایدر (قویمز) براقمز
ساعده ایتمز معناسنه (یوقسه) یعنی غیرت ملیه‌سی براقمش اولسه بوبلایی چکمز دیمکدر
(یوك) مرکب وحمال محموله‌لرینك طاشیدقلری اغرلق معناسنه (محنت) اضطراب
درون ودرد ومشقت معناسنه نته‌کیم شاعرك شعرینده واقع اولمشدر (هرکسی
بقدر خویش کرفتار محنت است   کس را نداده اند برات مسلمی) (حمال) یوك طاشیانلره
بیچاره‌یه دینور که صیرتی ایله یوك طاشیوب پاره قزانور صکره او پاره‌یی ورکو
درسومات نامیله ینه یوکك صاحبنه ویرر بوارالقده قارنی طیبه رسمی ایله چکدیکی زحمت
یاننه کار قالور   اکثر اهل دنیانك حالی بودر   (خلاصهٔ معنی) عالی پاشا
افندمزك قارنی آج ایمش یا هنوز طوق کیمك وظیفه‌سیدر   یعنی کیمسه‌نك قاریشه‌جغی
شی دکلدر مادامکه کندیسی سفینهٔ دولتك قپودانی شوکت نشانی ویدمؤید خلافتك
باغی بر مصنع ومکمل قپلد نما سیدر ارتق هرایشه پارمق اوقوب بورنی صوقسه چوقمی
کورینور اما فرض محال اولرق شوقزاندیغی املاکی کیرو ویرسونده ایشدن چکلسون
دیه‌لم بوکاده متصف اولدیغی غیرت ملیه مساعد اولمز هرنقدر مقام صدارتك
محنت ومشقتی حمالدك بیله قالدیره جغی یوکلردن دها آغر ایسه ده بحر داغیرت
ملیه بلاسیله چکر کیدر   شارح فقیر دیرکه بوسوزی مبارك دهانك کرامت بیان

جناب صدارتپناهیدن بالدفعات ایشتدم یعنی (بو دغدغه مشاغل دولتدن چوقدن بیقدم هم وجودمك ده تحملی قالمدی ایشدن فراغتله بر كوشه استراحتده اوطورمق استرم لكن نه چاره كه دولتده ادم یوق ایشلر ایسه یك اغر ایدوسی تهلكه‌لی دولتی بو حالده بر طاقم نااهلر الینه براقمغه غیرت ملیه‌م مانع اولیور) بیوردیلر اشته فداكارلق بویله اولور

٧٨

ایلیین وجه دلارا سز بر كره نسكاه   بر دخی عالمه یا قمقدن ایدر استكراه
اطلبوا الخیر فالنده اولورسك اكاه   نظرات صورت زیباسنه ماشاالله
نه اول وجه مبارك نه اول حسن جمال

(وجه دلارا) كوكله زینت ویرن یوز دیمكدر كه عالی پاشا افندمزك طلعت دلاویزلرندن كنایه در (استكراه) بر شیئی كریه كوروب ایكرنمك معناسنه   شارح فقیر دیركه صدر اعظم افندمزك جمال باكمالنی كورن بر دها عالمه باقمقدن استكراه ایدر دیمك یعنی حسن جمالی اوقدر دلنشین ودلی مثالدركه ارتق انی كورن كوز بردها عالمه باقمقدن ایكرنور دیمكدر   واقعا بیتك افاده‌سی اومرتبه عمیق وعمیق كه شارح بیوایه برنیچه زمان تفكر وتتبعدن صكره كوجله شو تأویلی استخراج ایده‌بلدی   زیرا بیتك معناسی عادیسنجه وجه حیجونك چركینلكندن كنایه اكلاشیلیور   ناظم نحریرك مرادی ایسه بویله اولمدیغی بدیهیدر   افندمزك وجه دلاراسی دخی اثبات مدعا ایچون میدانده در (اطلبوا الخیر) اطلبوا الخیر عند حسان الوجوه حدیث شریفندن مقتبسدركه كوزل یوزلی اولنلردن خیر مأمول ایدیكز معناسنه در   عالی پاشا افندمز دخی دنیاده كی كوزللرك برنجیسی اولمغله انك وجه مباركندن خیر اومولمق حقی آشكاردر (نظرات)

یعنی اوجهه باق اکر ضعف بصرك وارسه کوزلك طاقوب درت کوزله نظر ایله معناسنه (صورت زیباسنه) یعنی عالی پاشا افندمزك وجه دلاراسنه دیمکدر (ماشاالله) بوراده معنای اصلیسی مراد اولنیوب به به دیمکدر نظر قاقمامق ایچون برکوزل یوز کورلدکده سویلنور که تعجب و تحسین افاده ایدر (وجه مبارك) ینه عالی پاشا افندمزك جمال بی مثالندن کنایه در هده معنای ترکیبیندن وجهده مبارکلك اولدیغی اکلاشیلور

(حسن جمال) ینه افندمزك طلعت میمونلرندن عبارتدر غایت کوزل اولدیغی ترکیبیدن مستفاددر

(خلاصهٔ معنی) اول محبوب القلوب نیدکان اولان ولی نعمتك وجه دلاراسنه برکره باقان کیمسه بردها عالمه باقمقدن اکرنور. واکر کوزل یوزلیلردن خیر اومك معناسنه اولان حدیث شریفك سرینی اکلامق استرسك اشته عالی پاشا افندمزك صورت زیباسنه نظرات ماشاالله حتی نظردن اسیرکه سون او وجه مبارك ندر او حسن جمال ندر اکا باق ده قدرت الهیه یه متحیر اول جناب صانع بیچونك انسان شکلنده نه یرلر نه آفتاب یراتمغه مقتدر اولدیغنی تفکر ایله

٤٩

آفتاب یوزیکك وارسه ده وجه شبهی — آنده رر طلعت میمون فرحناکی رهی

انده قیل صنعت مولایه سراپا نکهی — قد دکل قامت مطبوعه‌سی بر سرو سهی

کوز دکل چشم دلاراسی ینابیع زلال

(آفتاب) کونش معناسنه (وجه شبه) جهت مناسبت معناسنه (آنده رر) یاد ایدیرر معناسنه (میمون) چینکانه لرك اوینادیغی معهود مسخره حیوان دکل زیرا اولفظ مایمون یازیلور. بوراده میمون یمنلی سعادتلی دیمکدر (فرحناك) موسیقی مقاماتندن دکل صرتی فرحلی معناسنه (مهی) آیی دیمك یعنی ماهی مخففیدر آیی لفظنده دخی ذکر اولنان

میمون گبی جناس اطلاق اولنور ایسه ده یالکز تلفظده در ذیرا آی ایله آبونك املالری باشقه در
بو بیتده آفتاب ایله ماه یوز ایله وجه و طلعت و میمون و آلی کلمه لرنده کی صنایع بدیعه ارباب
دقتنه بیاندن مستغنیدر (صنعت) یا بیجیلق اوستادلق معناسنه (نگاهی) نظری معناسنه
(قد) بوی معناسنه (قامت) نمازده کی اقامتدن دکل بوراده بوی دیمکدر (سرو)
بر نوع دوز و بلند اغاجدر اکثریا استانبول مزارلقلرنده بولنور (سهی) طوغری
دوزکون و مطبوع معناسنه (گوز) یوزده کی ایکی پنجره در که واسطهٔ رؤیتدر
بونك بری ناقص اولسه اویله اولان آدمه تك گوز دینور بو مقوله لر غایت صفر
و جفته لی اولورلر و اکر ایکیسی بردن گورمزسه عادتا کور دینور تك گوزه
کور دینلرده واردر (چشم دلارا) گوکل آچیجی یعنی گوزل گوز دیمکدر (ینابیع)
ینبوع جمعیدر بیکارلر دیمك که دائما شریل شریل آقارلر (زلال) اعلا صو معناسنه
ایسه ده بوراده علی پاشا حضرتلرینك دیدهٔ اقبال دیده لرندن شرلایوب آقان
صونك مشبهیدر (خلاصهٔ معنی) علی پاشا افندمزك مبارك
جمالکزینك گونشه ده بکزر یری وارسه ده مسرت بخشی نظار اولان طلعت
متبرکه لری ایله ده اندیر و انده قدرت بالغهٔ صمدانیه لی باشندن آیاغه قدر تماشا
ایله که او قد مطبوعی بوی دکل بلکه بر سرو موزوندر و او چشم دلاراسی ده گوز
دکل بلکه آب زلال پیکارلریدر (نکته) شارح حقیر دیرکه ناظم تحریرك جمال
حضرتلرینی اول امرده گونشه تشبیه ایدوب ده صکره دن آیه انتقال ایتمسنده
نکته شودر که گونش آیدن زیاده پارلق ایسه ده یاقیجیدر لکن آیده او خاصیت
یوقدر بو نقطه عالی پاشا حضرتلرینك یاقیجی اولمدیغنه اشارت واردر و برده بونلك
سرو ... بکزه دلرسی ممدوح محترمك اوزون بویلی اولمدیغندن ناشی اولمیوب
بلکه قامتلی اولدیغنه و گوزلرینك پیکار مثال طولغونلغی دخی جیل اولمدیغن

طولابی اولیوب بلکه احوال فقرایه نظر مرحمتله باقدیغی دائما کوزلرندن یاشی کلدیکنه ایمادر

٤٠

حرم خاصنه داخل اوله مزلر اجلاف — عمانك ایدر امالنی دائم اسعاف
ایمز نسل رسولی عننا استخفاف — اوبر دستور معظمکه نقیب الاشراف
کلسه کر مجلسنه عالی اولور صف نعال

(حرم خاص) دائرهٔ محرمیت معناسنه در عالی پاشا افندمزك دائرهٔ محرمیتی اقربا مدری اذان وقتندن یاتسویه قدر در بو مجلس خاص محرمانه یه داخل اولمق هر اجنبیاره نصیب اولمز مکرکه ذات عالیلریله هم مشرب اوله (اجلاف) یالدری چیلاق ادبسز مقوله‌لری معناسنه عارسز ناموسسز خرسز ابنه یزدنك تعبیرنجه مقوله‌لری اجلافدن دکلدرلر (امال) امل جمعیدر مقصدلر دیمك (اسعاف) مساعده ایتمك معناسنه عثمانا اسعاف امالنه نه وجهله اقدام بیورلدیغی دخی مقدودن معلوم اولدر (نسل رسول) جناب پیغمبر ذیشانك سلالهٔ طاهره سنه منتسب اولنلر دیمکدر (عننا) مفعول مطلقدر ایه انکار معناسنه بو تعبیردن کیزلی استخفاف ایدرکی برشی اکلاشیلورسه‌ده ناظم تحریرك مرادی اویله دکلدر (استخفاف) برنسنه‌یی خفیف عد ایتمك معناسنه‌در عادتا تحقیر دیمکدر (دستور) معهود مجموعهٔ نظامات دکل بوراده وزیر عالیشان معناسنه نته کیم فرمان عالیلرده دستور مکرم مشیر مفخم نظام العالم یازیلور (معظم) مفلق وزننده عظمت صاحبی معناسنه (نقیب الاشراف) ممالك محروسه ده کائن سادات کرامك برخی اولان ذاتدر مقام نقابت مراتب علمیه دن بر رتبهٔ محترمه در (کلسه) فرض و مثال طریقیله کلمش اولسه دیمکدر که کلمدیکنه اشارتدر (صف نعال) ترکجه یابوجلق دینلان یردر اسکی زمانده شمدیکی کبی قنبه مندالیه اولمیوب اوطه‌لرك اوج جهتی دوشه‌لی

ایدی وایاق قابدی اوطه قپوسنده چیفارلق مناسبتیله اوطه ده قپویه یقین اولان محله صف نعال تعبیر ایدرلردی شمدی ایسه ست تکلفی اولمدیغندن قوندره لر ایاقده چیقارلمدیغندن مجلسلرك الت اوستی هپ براولدی

(خلاصهٔ معنی) اول دستور دفور عظمت موفورك حرم خاصی مسالك اختصاصه اولمیه ولور اولمز اجلاف مقوله لری محرم اولمز ودائما علما کرام وفضلا عظامه ورعایه مساعده ایدر خصوصا سادات کرام حضراتی اعیصندن ایصه تعظیم ایدر وفضلا مجلسنه نقیب الاشراف اولان ذات کلمش اولسه صفای قپودك ییری اولوریعنی نقیب افندی کمال ادبندن اوراده اوتورر شارح تعبیر دیرکه بوبیتده عالی پاشا افندمزك کمال وقار وعظمتنه دلالت واردر غفلت اولنمیه

٤١

بزم عدلنده مساوی چاقیجی طنبوره جی | مجلسنده براولور لاغوته جی استره جی

طابنمز صینهٔ مرجی پالوسترجی موستره جی | اوبله نازك که اکر شایقه لی برقوندره جی

اوبله کلسه ایدر تاقپودن استقبال

ناظم نحریر بیت سابقده صدراعظم معظم افندمزك وقار وعظمتنی بیاندن صکره ذاکمنه وعدالت طبع عالیه لرینه عطف کلام ایدوب دیرکه (بزم عدلنده) یعنی افندمزك خیمه عدالت اولان مجلسلرنده (مساوی) برابر معناسنه (چاقیجی) چاقی یاپان یاخود اقتامه ری شمشك کبی چاقان بورده بزم مناسبتیله ایکنجی معنی یاقشی الیور (طنبوره جی) طنبوره دیدلان ایکی تللی موجود سازدرکه طنبورك یاوریسیدر بونی یاپانه وچالانه طنبوره جی دینور طنبوره ایله طنبوره دك فرق ایتملیدر فتأمل (لاغوته جی) لاغوته دیدلان سازی چالانه دینور بوبیتده مجلس مناسبتی

درکاردر زیرا افندمزی مجلسده بر قاچ قدح چاقلدقدن صکره طنبوره لاغوتره
دکلمزلر طنبور اولورسه دها اعلا یا   شارح فقیر دیرکه ناظم تحریر البته طنبوری
طنبوره یه ترجیح ایدردی لکن نه یاپسون که ضرورت قافیه مجبور ایتمشدر و بولنمشدر
(استره جی) استره یاپان معناسنه   شارح فقیر مجلس عشرتده استره جینک مناسبتنی
اکلامقدن عجزینی اعتراف ایدر مکرکه قافیه ضرورتی اوله یاخود ممدوحک امر
عدالتده کمال حقانیتنه اشارتدر چونکه بزم نوشانوشده استره جینک ذره قدر لزومی
اولمدیغی ولاغوترجی یه ایسه شدت احتیاج اولدیغی حالده ایکیسنک حقنده دخی
معامله متساویه اجرا بیوریلور معناسنی چیقار (چیزمه جی) چیزمه یاپان کیمسه
(لوستره جی) چیزمه و قوندره بویایانه (موستره جی) لوستره جینک بر سکی
و هنده ترکجه سیدر (شابقه) فرنکلره مخصوص باشی کسوه سیدر (قوندره جی)
قوندره دیکن کمسه (استقبال) قارشو وارمق معناسنه   (خلاصه معنی)
صدراعظم عدالت پرور افندمزک محض عدالت اولان مجلسلرنده چاقیجی استره جی طنبوره جی
لاغوترجی هپ مساویدر چیزمه جی لوستره جی موستره جی ارهلرینی اصلا تفریق
بیورمزلر نزاکت مشربلری دخی او درجه ده درکه اکر باشی شابقه لی بر قوندره جی
اوینه کلسه تا قپودن استقبال ایدر شارح فقیر دیرکه شابقه لی تعبیرندن شابقه سز
اولانه استقبال ایتمزکی اکلاشیلورسه ده افندمزک حرمتی اصل شابقه یه اولمیوب
بلکه سفارتده اولدیغندن خرستیانه اولدیغی حالده شابقه لی شابقه سز هر قوندره جی
حقنده بو معامله نزاکتی ایفا بیورزلر

٤٢

اوراتورلر اوده قالمز یانکز کلسه اکر   الی الزامده البتده قالور مضطر
بودکلدر یالکز ذات شریفنده هنر   اوله بر جریده نظمده داکیم ابتر
خصمک حقنی دخی اولسه الده ابطال

(اوراتورلر) قوجه كور وزننده جماعت حضورنده بلاغتله سوز سويلين كمسه معناسنه يعنى ضبطيه ترجمانى اوله‌جه ديورلر المهدة على الراوى (اووقاتلر) صاوه‌لت وزننده دعوى وكيلى معناسنه اولديغى يه ترجمان مرقومدن مراد بودر. بونلرك ايچنده بزم محكمه‌لرده كى دعوى وكيللرى كبى مزور واديسنزلر دخى بولنورسه ده ارباب بلاغت وناموسدن اولنلرده وارمش (الزام) خصمى اسكات ايتمك معناسنه (جربزه) كرسله وزننده سربسلك معناسنه (ابطال) باطل قيلمق معناسنه

(خلاصهٔ معنى) عالى پاشا افندمزك هنر ومعرفتى پك عظمت وزكنده وامور موضوعه‌لى حل وتسويه ده اولميوب فن بلاغتده وخطابتده دخى يكانهٔ دوراندر شو وجهله كه اوروپانك اوراتورلرى اووقاتلرى پاشانك كلماتلرينى اسكاته مقتدر اولمديغندن عاجز قالورلر وخصمك الينده حقى دخى اولسه ابطال ايده بيلور. شارح حقير بو نظمده ايكى نكته دقيقه واردر اوراتورلر واووقاتلرك الزام ايده مامه‌لرى ولى نعمت افندمزك عنادندن ياخود سكوت ايدوب جواب ويره مامه‌سندن دكلدر بلكه كمال بلاغت وفصاحتى جهتيله مباحثه صوصدرمه‌سندندر كذلك خصمك الينده حقى وار ايكن انى ابطال ايتمك افندمزك حقى ادراك وقبول ايتمامه‌سندن ناشى اولميوب بلكه بلوغتندندر

٤٧

كيدى شهرتده ملوك عرب وايرانى | آچماز ايدى القاب حكمدارانى
مونيتورلرده صون آلتى يازيلور عنوانى | جو قبيله اوروپايه كشته عقاب شانى
بكفو ذه كلبوزه دن كلمه عجيبى قرنال

(ملوك عرب) عرب پادشاهلرى ديمكدر (ايران) ملوك ايرانيه ديمك (القاب) دستما پاذبلان لقبلر معناسنه در دولتلو سلاطينك (حكمداران) پادشاهلر قرالار ايمپراطورلر

مناسبته (مونیتور) فرانسه ده بعض غزته لرك اسمی ایمش (صون آلتسی) چوق آلفس
دن ننده فرانسزلسانینده ملوك وحکمداران فامیلیالرینه مخصوص القابدن اولوب ذات
دولتلری معناسنه ایمش مثلا فاضل مصطفی پاشا حکمداران مصر فامیلیاسندن اولمقله صون
آلتسی لقبی کندینه اسم گبی اولمشدر   هر دولتده وکلا مسندنده بولنانلرده صون
اکسلانسی لقبی یازیلوب بونلردن بری کندینه صون التسی یازدیرسه مسخرۂ عالم اولور
لکن عالی پاشا افندمز یانچه تیوجیسنك مخدومی واوروپا دولتلرینك ضعفاسندن اولان
دولت علیه نك وکلاسندن اولوب حکمداران فامیلیاسندن اولمدیغی حالده ذاتنه بولقبی
تخصیص بیوردی صکره دن مقام صدارته گلنلرده اکا تقلید ایدیور شمدی هر صدراعظم
ومعزوللره بولقب ویریلیور   اوروپالیلر ایسه اینك سرو حکمتنی بیلمدکلرندن بسبللی
بو ذاتلر پادشاهلق خاندانندندر ظن ایدرلر (عقاب) عزاب دننده بر دواینده
طوشنجیل دیر قوله گوره اق بابا دیلدن قوشدر   لکن بوراده بکقوذ مناسبتیله
اق بابا اولمسی دها مجدر (بکقوذ) بوغازایچنده آناطولی ساحلنده برکویدر
(گکبوذه) اسکدار ایله ازمیدار هسنده برکویدر (قرنال) اق بابا دیدکلری قوشدر
تره قوشی اولمقده محتملدر   گکبوذه نك یاننده برقریه نك اسمیدر   بونلردن
بشقه قطع اوراق ذمانی گچمش اولان دلی قانلویه دخی مجاز تسمیه اولنور
(فلامنه معنی) علی پاشا افندمز شهرت وشاننده عرب وایران پادشاهلرینی سبقت
ایلدی زیرا سلالۂ ملوکدن اولمدیغی حالده حکمداران القابندن اولان صون التس
لقبیله غزته لرده کندینه عنوان ویریلیور   اما ذات عالیلرینك اق بابایه مشابه اولان
شانی اوروپایه قدر فضل کندی دیورسه بونده تعجب ایده جك برشی یوقدر
مثلا گکبوذه دن برقرنال قوشی قالقوبده بکقوذده گلیورسه که اروسی التی ساعتدر
بو کانا شبلدرمی   شارح فقیر دیرکه   ولینعمت افندمزك شانی اق بابایه واوروپایه

ایدیشی قزیلالق کلکیو ذره دن یکقدرده کلشنه تشبیهیده بر قباحت کورینورسه ده ناظمک
تحریرک طرزه لی اولمسه مثدر معلومدر که (کنارک دلبری یادکرده اولسه یادنین اولمز)

٤٤

نظر اولسه غضب یاکنه شیر نره — دهشتندن طاغیلور جسمی مثال ذره
موذیات اولسون اسایشی حاله غره — قهرینه اوغرامدی اوغراسه لر بر کره
نه طوانده کزر فاره نه طاغده چقال

(غضب) حدت وقهر معناسنه نعوذ بالله من غضب الحلیم بو معنادندر (یال)
تمییز معناسنه غضبک مضافیدر . نوط . غضبک کیرلیسی تمییزی شخصی بر قدر اشتد یملشی
اولدیغندن بوده ناظم تحریرک مختر عاتندندر (شیر نره) ارکک ارسلان معناسنه
ایکنی (دهشت) قورقو معناسنه (جسم) یعنی ارکک ارسلانک بدنی دیمک (مثال ذره)
ذره کبی اوفق اوفق معناسنه (موذیات) اذا ویرن مخلوقات معناسنه در بیلان
عقرب تحته کهنه سی وامثالی حیوانات مضره موذیاتدندر انسانلرده حضرت ایدن ناظمه
دخی بونلر ده داخلدر (غره) ذرده وزننده مغرور معناسنه ایکنی (قهر) غضب معناسنه
(طوان) خانه نک سقفی معناسنه ایسه ده بوراده مراد اولان سقف ایله کیرمیدلک
اره سنده کی بوشلقدر که فاره لر چوقلانکالیدر (فاره) صیچان دینلان حیوانات
موذیدر (چقال) طاغ کوپکی انواعندن معروف حیواندر
(خلاصه معنی) اکر ارکک ارسلان حالی پاشا افندمزک تحت غضبنه اوغرامش اولسه
قورقوسندن وجودی ذره کبی طاغیلور وموذی اولان حیوانلر شمدی اوزرلرنی
کوریکسز کوروب چوقمشیکز مکله بکده مغرور اولمسونلر زیرا دها افندمزک قهر وغضبنه
اوغرامدیلر اکر اوغراسه چوق اولمدیلرسه نه فاره لر طوانده نه ده چقاللر طاغده

کزه مزلر شارح فقیر دیرکه مقالەلرک چوقلغی انسانده مضرتلی بولنور ایسه ده فارده ملمولی کبلارده تیز نرده ده یوقدر مه براقمه یقندن شوقیل عالی یه برکون اول اوغراسی استدعا اولنور

٤٥

بعضا مواده ایدرسه اغرجه حرکت | هر برنده بولنور برنیجه سر حکمت
اکا تنبل دیمك ایله خطادر الیست | هب تأنی حکمادن ایدر نشأت

طبع یاکنده اکر وار ایسه جزئی اهمال

صدر اعظم افندمزك متصف اولدقلری صفت لاینفکی اولنوروب حق دولتلرنده قیل وقاله جرأت ایدنلردن بعضلری ماشاءاللّٰه تنبل ورهل تعبیر نا صوابیله اول کردونه کردان مهام دولت علیه‌نده سوز بولمق استدکلرینی ناظم تحریر اندرك بو سؤال مقدرینه بو بیت ایله جواب مستطاب ویرر (اغرجه حرکت) سرعتك طوراننك ضدیدر دانشی ایله قیداغی کبی (سر) ایچنده تردد کی سر دکل کیزلی دیمکدر (حکمت) طبیعت اشیادن بحث ایدن علم دکل بولرده سبب معقول معناسنه (تنبل) چنکل وذننده افعال وحرکاتی بطی نت اوزره اولان آدمه دینور اسکداره ایشیانی وایرر بوقبیلدندر (تأنی) تفعل وذننده اغرطورانق معناسنه (حکمانه) عاقلانه ودور اندیشانه معناسنه (طبع یاکنده) یعنی عالی پاشا افندمزك کیرلی اولمیان طبیعتنده دیمکدر (جزئی) ازاجق وبر پارچه معناسنه (اهمال) بوکون اوله جق ایشی یارینه یارندن اوبرکونه اوبرکوندن دها اوبرکونه براقوب اوزاتمق معناسنه در

(فحوامنه معنی) اکر عالی پاشا حضرتلری بعض خصوصده اغرجه حرکت ایدوب استعجال

ایتمزسه بونلرك هر برنده نیجه سر و حکمت واردر و انلر طبع پاکنده بر ذوق اهمال و تکاسل وار ایسه ده بورده حکیمانه تأنیدن ناشی اولمغله ارتق او ذاته تنبل دیمك ابله خطادر   شارح فقیر دیر که سنه باشی نطق همایونلرنده و مضبطه شاهانه‌ده اوقونمسی معتاد اولان اجراآت و تصورات مضبطه‌لرنده ذکر و تعداد اولنان اصلا مانك رفعی تأخر ایتمسی یعنی بو تأنی حکیمانه‌دن طولایی اولدیغندن اعتراضه کیمسه‌نك حقی اولمز   تنبیه

٤٦

معن و خاتم دینه‌مز ذاتك امثالیدر   که ابدنك بنده‌لری لطفی ایله مالیدر
عارضی صاحبه بدلی کندینك مالیدر   همت و مشربده طبیعی کبی عالیدر
چونکه اسما اولنور نامه سمادن انزال

(معن) امرای عربدن سخا و کرم مشهور بر کمسه‌نك اسمیدر (خاتم) بو دخی کذا (بونك) یعنی عالی پاشا افندمزك (بنده‌لری) یعنی بندگان خاصه‌لری و بندگان خاصك منسوبات و نفر عالی (مالیدر) یعنی مملودر (عارضی) صکره‌دن اولمه‌سی معناسنه (همت) بوراده عالی خاصیتنه عقد همت دیمکدر (مشرب) طبیعت معناسنه (عالی) یوکسك معناسنه صدر اعظم افندمزك مخصوص سامیه‌لری عالی اولمغله بنده‌کی ایهام تام ارباب معانی یه مخفی دکلدر (سمادن) کوکدن (انزال) ایتمك یاخود ایندرمك معناسنه‌در   شارح حقیرك اکلدیغنه کوره بو مصرعده (الاسماء تنزل من السماء) حدیثنه اشارت اولنمق کرکدر

(خلاصه معنی) عالی پاشا افندمز اوقدر جومرد و سخیدرکه معن و خاتم دینلن حریفلر انك امثالیدر دینلمز   زیرا افندمزك اسم شریفی عالی و همتی دخی عالی

اولدیغندن بندکانلی لطیف واصالی ایله معلوم عالی و فضلا اولورق بو لطیف و مروت صفتی صکره دن اولمه برشی اولمیوب کندیلک ماليدر زیرا اسما کوکدن نازل اولور دیدکلری کبی عالیلک دخی افندمزك بیلمشی مقتضا نیدر شارح حقیر بو معنایه بر پارچه ایلشورم زیرا هر اسمك مماسی علی پاشا افندمز کبی اسم موضوعنه موافق اولمق قاعدهٔ مطرده اولمز مثلا نیجه عالیه دار درکه اسافلدن اسفلدر نیجه کومور جوالی کبی ذنجیدر اولورکه اسمی یا الماسی یا مرجان اولور حتی شاعرك (نیجه نا پاکلك ادی طاهر اولور صکره مردارلغی ظاهر اولور) دیمسی بو معنایه اشارتدر فتخیل

٤٧

همتیله ایده لی قاعدهٔ عدل ظهور نیجه مظلوم مدرك خاطری اولوی مسرور
بو بیله لطفك کیم ایدر شکرینی ایفاده قصور سایه سنده اوقدر ایندی جهان کسب حضور
ایلمز کیمسه دعاسنده دقیقه اهمال

(همتیله) یعنی صدراعظم افندمزك همت سنیه لری ایله (قاعدهٔ عدل) عدالت و حقانیت قاعده سی دیمکدر ناظم تحریرك بیاننه کوره افندمزك همت لوندینه دعر اینجه قدر قاعدهٔ عدل و حقانیت بو مخشی اکلا شلمدر اکانه شبهه (مظلوم) ظلم کورن کیمسه یعنی نیجه درت سنه سنده بلا محاکمه تیربسی و عکا و رودوسی قلعه لرینه کوندریلن موصوم مدرکبی (بو بیله لطفك) یعنی شو قاعدهٔ عدالت ظهور ایتمسنك دیمکدر (سایه سنده) یعنی عالی پاشا افندمزك سایهٔ اسایشوایهٔ ملوکانه لرنده دیمکدر (جهان) عموم خلقدن کنایه در (دعاسنده) یعنی صدراعظم افندمزك دعای واجب الاداسنده دیمکدر (خلاصهٔ معنی) عالی افندمزك همت

مخصوصه‌سی ایله قاعدهٔ عدل و حقانیت میدان ظهوره کله‌لی نیجه نیجه مظلوملرڭ خاطری
مسرور اولدی ارتق لوئیه بر لطف گران قیمتڭ قدر بیلنهٔ شکرینی ادا ایده‌بیلمه‌نڭ تجویز
تصور ایتمسی ممکن اوله‌میه‌جغندن و چوجغه خلق جهانڭ مجردانڭ سایهٔ عنایتنده کسب
رفاه و حضور ایتدیکندن دعاسنده برکیمه دقیقه فوت ایتمز   شارح حقیر دیرکه
دعا لفظی مطلق ذکر اولندیغی دعاء له و دعاء علیه مفهوملرینڭ ایکیسنه‌ده شامل
ایسه‌ده بو نعمت افندمزه بد دعا ایدنلر بولنمق عقلاً بعید اولدیغندن بوراده دعادن
مراد اول واضع اساسی عدالتڭ دوام ایام عمر و اقبالی ایچون دعای خیر دیمك
اولدیغی درکاردر

٤٨

نفرتی اولسه فاضله اول کامورك   اوغلنی تربیه ایتمك کبیدر بر پدرك
بوقسه تمییز ایدر بیننی شایب و شکرك   خانمانی بچیله‌ردی نیجه اهل لغزك
جانب عفوه اگر اولمسه طبعی میال

(نفرت) تنفرڭ معناسنه ایسه‌ده بوراده غضب دیمکدر (فاضله) مصرلی فاضل
پاشا دکل ناظم (ظفرنامه) بوسنه‌لی فاضل پاشاده دکل زیرا عالی پاشا افندمزڭ
بونلره حقنده شدیلك نفرت و غضبی گورلمیور بوراده ارباب استعداد و قابلیت
دیمکدر (تربیه) اخلاق و شمائلی اصلاح ایتمك معناسنه (پدر) بابا دیمکدر
(بوقسه) یعنی ارباب استعداد و کمالك بیننی فرق و تمییز ایتمه‌یکندن دکل زیرا
افندمز شایبه‌دیبلور شکر یره دیمکدر (خانمان) او بارق معناسنه (جانب عفوه)
عفو طرفنه دیمکدر (میال) مبالغه ایله میل ایدیجی معناسنه
(خلاصهٔ معنی) صدر اعظم افندمزڭ ارباب قابلیت و استعداد حقلرنده بعضی مرتبه

نفرت وغضبی اولسه دخی انده ایندیکی معامله تأدیبیه بمینه بر بابانک اوغلنی تربیه
ایتمسی قبیلندندر زیرا کندیسی شاب ایله شکرک فرقنی بیلمز دکلدر بنابرین نیجه اهل
هنرک اوی بارنی ییقیلوردی اکر افندمزک طبع شریفنده جانب عفو ومرحمته مبالغه
ایله میل اولمسه   شارح فقیره شویله کورینورکه   ناظم تحریر شویلنی نظم ایله
بر سؤال مقدره بر جواب ویرمک استمشدر   چونکه صدر اعظم افندمزک عبودیتنده
قصور ایدن بعض غرضکاران بزم ولی نعمت افندمزک معارف واهل معارف
دشمنی اولدیغنی وهرنه زمانه نه طرفده بر اهل استعداد سرنمای ظهور اولسه درحال
باشنی ازوب سورلتمامک استدیکنی واهیندی عالمک عندنده مصدق ومسلم اولان
بر طاقم ارباب استعداد ومعلوماتک کوشه انزوالرده قالمسی بالجمله بو اصولک
اقتضاسندن بولندیغنی ادعا ایدرلر حالبوکه بو اربابه هنر ومعلومات افندمزک
طالعا وقلعه تنزل ایتمدکلرندن هر نقدر ولی نعمتمز شابه ایله شکری فرق ایدرسه
بونلرک هنوز شانلرینی ییقمیانلرک دفی ابشرینی تمام ایدردی   لکن برکت
ویرسونکه طبیعتی جانب عفوه میالدر دیمک استر

٤٩

چونکه اعلا سوزی ایلر کوتو سوزدن تمییز   نطقی تأثیر ایدر اولسه نه غایتده وجیز
اهل معنانه اولور هر سخن شوق انکیز   نقد دعدی ایله همیان ضروریه لبریز

ذر نطقی ایله جیب فقرا مالامال

(تمییز) ایروب بچمک معناسنه   شارح فقیر دیرکه ایو سوزی کوتو سوزدن
تمییز ایتمک بر بیوک فضیلت دکلدر زیرا انی راضی اولسون عباره سیله جانک
چیقسون ترکیبی اره سنده کی فرقی مجنونلردن بشقه هرکس ادراک ایدر مکرکه

ناظم تحریرك مقصدی شعرك اعلاسی كوتوسندن تفریق ایتمك اوله دائما بو تمییز پوق دقته موقوفدر . ازجمله شرحیله مفتخر اولدیغمز اشبو قطعه‌نامه‌نك ایچنده اویله منكدك امثال ابیات واردركه پوق كسه‌لر نه دقته وارە‌مزلر (دچیزم) ایجاددن تخمیص معناسنه وصفدر (اهل حاجات) صباحلری صدراعظم افندمزك ساعفانه‌لری صفه‌لرنده وسائر وكلای فخام دائره‌لرنده سورینوب كزن بیچاره‌لردر (سخن) سوز معناسنه‌دركه بو اراده عالی پاشا حضرتلرینك ارباب حاجاتك تظلماتنه قارشو استعمال بیوردیغی (انشاءالله) (سابقاً شاهانه‌ده) (خاطرده‌سكز) جمله تسلیت بخشالری مرادر (شوق الكیز) ولهجی مرحومك نظمونه مواعده‌سی دكل بوراده شوق قالدیرر سوز قوپارر معناسنه‌دركه بو نعمت افندمزك كلمات تسلیت آیاتلرینك وصفیدر (نقد وعد) بر وعدكه عین نقد یعنی طنقه پاره كبی اوله افندمزك وعدلری كبی (همیان) بر یانه وقنقده پاره كیسه‌سی معناسنه (ضرورت) اضطرار دنده احتیاج وپاره سزلك معناسنه (ذوالنطق) بر نطق كه عین التون كبی اوله صدراعظم افندمزك نطق همایونلری كبی (جیب فقرا) فقرانك جیبی دیمكدر (مالامال) طوپطولو معناسنه (خطوبهنه شفی) صدراعظم افندمز سوزك ایدیسی كوتوسنی فرق ایدیكدن نطقی نقد مختصر اولدرسه اولسون تأثیردن خالی دكلدر خصوصیله ارباب حاجاته تنزلا سویلدیكی سوزلر انك شوقنی قالدیرر زیرا انك عین نقد اولان وعدی ایله ضرورت كیسه‌سی اغزاغزه طولودر دائما محض التون اولان نطقی ایله فقرانك جیبی لبالب مملودر

٥٠

اولدی طرفه نمایان غرابات شئونك   كوررمدی منلنی بو چارسوی دیب شوقك
حسندن پریدر پرلره كچه قارونك   كالنه ثروت ودارائنه اولمز ایشونك
غلهٔ نعمت بی قانیمی بیمز مكیال

(طرفه نمایان) تحف شیلر كوستریجی معناسنه (شئون) شئون وزننده حالات معناسنه (مثلنی) یعنی ممدوح مكرم صدراعظم افندمزك مثلنی دیمكدر (چارسوی) درت كوشه معناسنه ایسه ده بوراده الیش ویریش ایدیلان بازار محلی دیمكدر چارسو بوندن محرفدر (دیب منون) حوادث ایام وماه وسال معناسنه (بریدر) سزادر محلدر معناسنهدر (یرلره كچه) عبارهٔ بریدر جمله سنده كی صنعت جناسی محل دقتدر (قارون) بكی هارون وزننده حضرت موسی زماننده مشهور زنكین برادم ایمش بزم عصرمزده دخی چیفد نفط مالنك زكاتنی ویرمدیكندن نبی مشارالیهك بدوعاسی ایله یره باتیلوب خسف اولنمشدر (كاله) قماشی معناسنه (ثروت) زنكینلك (دارات) دیدبه معناسنه (ارشون) براولچیدركه بزو قماشی مقوله سی اولچیلور (غله) دانه معناسنه بغدای اریه توقوروز كبی (نعمت) بوراده اقبال ودولت وثروت معناسنی متضمندر (مكیال) تركجه كیله دیدیكمز اولچیدركه بغدای وامثالی دانه لر اولچیلور

(خلاصهٔ معنی) بوچارسوی حوادث غرائب احوالدن تحف شیلر كوسترمكه باشلا یه لیدن برو عالی پاشا افندمزك برمثالی كورمدی وقارون دیدكلری مشهور زنكین حریف دخی اكا صدا ایدرك یرلره كچه سزادر زیرا صدراعظم افندمزك ثروت ودارالی قماشنه اندازه ارشون اولهمز چونكه او قماشی ارشونه كلمك درجه سندن بالاتردر ونعمت لی انتهاسنك غلالی دخی كیله ایله فلانله اولچلمك بیلمز یعنی اوقدر چوقدركه اولچمكله توكنمز شارح فقیر دیركه شو جملهٔ منظومه ده طرفه نمایان غرابات شئون تعبیریله تحفجی ویا یمه جی دكانه بنه اشارت اولدیغی كبی اشاغیده كاله ایله ارشون وغله ایله مكیالك حسن تقابلی دخی صنایع بدیعیه دن اولدیغندن نظم مذكور شعریكی بدستاندن وبلكه قاپلیا چارشیده باشقه بر دكان معموردر

ثروت و نعمتی محصول تصرفدر اینان ... ارتکابه ویره مز مشربی چونکه امکان

نشوونمامی بو دعوایه کرکسه برهان ... والئ مصر ایله سلطاندن الوردی احسان

مقصدی اولسه ایدی جمع نقود و اموال

ناظم نحریر بر سؤال مقدره جواب مقامنده بو جمله‌لری ایراد ایدر یعنی فرضی محال اوله‌رق کندینی بیلمزلرك بریسی (صدر اعظم افندمزك بو قدر نعمت و ثروتی اولدیغنی اکلودق اما بونلری نره‌دن ایدندی اکر پدرندن میراث قالدی دیسه‌ك یاغجه قبوجیسی اولان بر فقیرك ورثه‌سنه نه براقه بیله جکی معلومدر تجارت ایتدی دیسه‌رك عالی پاشانك تجارت ایشنده بولندیغنی هیچ ایشتمدك بر دفینه بولدی دیه‌رك بو فصل بیتمز توکنمز دفینه‌در) بولنده بر سؤاله جرأت ایده‌جك اولسه اکا شو جمله ایله جواب ویریلور (ثروت و نعمتی) یعنی عالی پاشا افندمز بو ثروتی بو نعمتی (محصول تصرفدر) تیمیز تصرفك حاصل اولمشدر انجق تصرفك درلو درلو معنالری اولدیغندن بورایه مقصد دیشندن طرناغندن اکسیلدرك بریکدیرمك معناسنه‌در (اینانن) اینانمقدن امر حاضردر یعنی ای مخاطب ذهنك بنم یرلره صایمیوب شو دیدیکمه اینانمیوب ایمان ایله دیمکدر شارح حقیر دیرکه ایمان اینانمق یا شهود و یا غیب اوزرینه اولور ایمان شهودی حس بشری و یاخود دلائل و تحقیقات محکمه ایله رتبهٔ بداهته کلمش اولان شیئه اینانمقدر کونشك وجودینه و جناب واجب الوجودك وارلغنه اینانمق کبی بو مثللو خصوصاتده برآدم دلی اولمدقجه اینانمقده مضطردر بونده امر و جبر استمز لکن ایمان غیبی بویله اولمیوب کورلمامش بیلنمامش شیئه اینانمق مشکل اولدیغندن ناظم نحریرك شو (اینانن) امری بنهایت بجادر (ارتکاب) بزم ترکجه عربجه‌ده صورت غیر مشروعه‌ده پاره قزانمق معناسنه مستعملدر (مشربی) یعنی عالی پاشا افندمزك طبیعت

عفیفه لری دیمکدر (موکر) بوراده زیرا مقامنده (شو) اثناغنده کلمجك بینه
اشارتدر (بو دعوایه) یعنی افندمزك ثروت ونعمتی كحصول تصرف اولدیغی دعواسنه
دیمکدر (والی مصر) مصر والیسی یعنی اسماعیل پاشا دیمك ایسه ده شارح مقصرك
عفت مسلمهٔ جناب صدارت پناهی یه او قدر اعتمادی واردر که بو تعبیری عمومه تحمیل ایله
تا مرحوم محمد علی پاشادن الیوم خدیو مصر اولان اسماعیل پاشایه قدر مصرده حکومت
ایدن ذواتك جمله سی داخلدر دیه بیلیر (سلطانی) یعنی مالا ایکه بیرای سلطنت اولان
سلطان عبدالعزیز خان دیمك ایسه ده شارح فقیر بو تعبیری دخی توسیع ایله
جنتمکان عبدالمجید خانه دخی شامل ایدر (احسان) فقرایه ویریلان صدقه دکل بورادن
وکلایه ویریلان عواطف مخصوصه دیمکدر (مقصدی) یعنی عالی پاشا افندمزك مرادی
دیمکدر (جمع نقود واموال) اقچه ومال جمع ایتمك مقامنده بانقه‌لرده قونسولیده‌لر
ودیمور بولنده حصه‌لر سلانیك حوالیسنده وسائر طرفلرده کی چفتلکلر هپ بو
سوزلرده داخلدر

(خلاصهٔ معنی) علی پاشا افندمزك شو اولجی بیلمیان ثروت ونعمتك جدیسی کندیلک
دیشندن طرناغندن اکسیلدرك بریکدردیکی شیدن عبارتدر زیرا طبیعت برقیت
اصیغانه‌لری ارتکابه تنزل شویله طورسون دنیاده ارتکابك وجود دیتیه بیله امکان ویرمز
واکر بو دعوایه برهان ودلیل لازمسه شو بقشمزمی که اکر نعمت افندمزك مقصد
مراد عالیه‌ری پاره واموال جمع ایتك اولسه ایدی مصر والیلرندن ویادشاهه‌دن احسانه
الوردی حالبوکه مرادی بو اولمدیغندن هیچ برندن احسان المدی

شارح عقیر دیرکه ظفرنامه‌نك بوراسنی شرح وتفسیر ایدرکن مشایخ طرق علیه‌دن
برذات حاضر بولنمیسی اولفظلر شرحلك بوراجقنی کندیسنه اوقودم وبینمزده جریان ایدن
سؤال وجوابك بویکنی توضیحه مداری اوله‌جغندن عینیله ثبت وتحریرینی لازمه‌دن

عد ایدرم

(شیخ افندی) مقالهٔ سابقه‌لی کمال حیرتله دکلدکدن صکره الندن تارکیده‌لی بر اثوب دیدیکه مخلصکزک بیلمه قالورسه یا صاحب منظومه ضیری ویاخود فاضل ایکیسیده دنیادن بیخبر ایکی مجذوب بیلمورایمشه یاخود عالی پاشالی طرز ثناده رسوای عالم ایتمکه اتفاق ایتمشلر زیرا اکرچه عالی پاشانک دعوای مجردنجه ارتکابه تنزل ایتماسی موقتا تسلیم اولنسه بیله ثروت موجوده سنک محصول تصرف اولدیغنی ادعا ایتمک وصکره مطلقا اینانه دیه‌رک خلقی ایمانه جبر ایتمک وبوکا سند اوله‌رق منزلی ارتکاب ایتمک شویله طورسون دنیاده ارتکابک وجودینه امکان ویره‌مز دیمک عادتا اثر جنت ویاخود تاری وسامعی مزاح طاشی برینه قویه‌رق استهزا ایکی برکولنجک مالندر

(شارح) اویله ایسه سز بو قوله قائل اولمیورسکز دیمکدر واه واه بونی سزک عرفان ودرایتکزده یاقشدره‌مدم

(شیخ افندی) پاشا حضرتری مخلصکز بو عالمده انسانم دیدوکز بورم (ظفرنامه) نک بر فقره‌سنی ادراک ایتمیه‌جک قدر کندمی جاهل واحمق ظن ایتمیورم استرسه‌کز مفهومی بنی حقیقت حال ایله تطبیق ایده‌لم عالی پاشانک بدایت اقبالی اولان التمش بر تاریخندن اعتبار ایله بو آنه قدر الدیغی معاشی وتعییناتی حساب واملاک موجوده سنک ایله مقایسه ایلیه‌لم طوتالم که معاشی وتعییناتی برلکده اوله‌رق شهریه یوز الی بیک غروش ایلق المشی اولسون بونک یکرمی بشی سنه‌ده یکرمی طقسان بیک کیسه اقچه ایدر قونفرانسه کریده مأمور اولدیغی اثنالرده دخی خرجراه اوله‌رق بول بول اون بیک کیسه السون بونلرک طوپلی بربره طوپلاندقده یوز بیک کیسه‌یه بالغ اولور نرم باجی داعیه‌کزک روا ایتمجه کرک حرم عصمتدی وکرک کریمه

محترمه لری خانم افندیلرك و دائره ده بولنان قادنلرك و جاریه لرك جمله سی مجوهراته
مستغرق اولدقلرندن و برایکی کره طاقم طاقم مجوهری بر دیگر طاقمه رغبت بیورمدقلرندن
لااقل اون اون بش بیك کیسه لك یاقوت الماسی موجود دیمك اوله رق سلاملق و حرم
دائره لرنده کی کومش سفره طاقملری شمعدانلر آویزه لر آیینه لر مرصع چبوق طاقملری
بوکون ترکه ایدیلوب صاتلسه اون بیك کیسه یه آلمق ایچون مخلصکز بر بشقه مشتری
اولورم بونلری دخی مجوهراتك یاننه قویدیغمزده جمله سی اوتوز بیك کیسه یه چیقار
مرجانی یاشنده محترق اولان قوناق ایله ییکده کی ساحلخانه لی و چاملیجه ده کی
کوشکلی دردنده ریك تنظیماتنه صرف اولنان پاره لر ایله برابر اون بیك کیسه دن آشاغی
طوتمق ممکن انصاف اولمیه جغندن بونی ده اوبرلرینك یاننه علاوه ایله یکونمز
قرق بیك کیسه یه وارر سلانیك دنیزهاله چفتلکلرنده و مخلصکزك معلوماتم اولمیان
سائر محللرده متصرف اولدیغی چفتلکلر ایله ذیکو القدرك و استانبولده و غلطه ده
دکان و مغازه لرك اگرچه عددی معلوم عاجزانم دکلسه ده بونلر ایچون دخی بریگرمی
بیك کیسه اولسون قیمت تقدیرنده خطا ایتمیه جگمزده ایسترسه قسم ایده بیله جگمدن
مساعده کزله بونلره علاوه ایده جکمزده یکون مجموعی التمش بیك کیسه آقچه یه طایانور
(شارح) لکن بو املاکك بر چوغی حلولوق و تقسیمه دن اوجوز
دوشورله رك التمش بیك اولدیغندن حین مبایعه لرنده نصف قدر پاره
ویرلمامشدر (شیخ افندی) اوت اندن برشبهه هر اوقاف ناظری هر سلانیك دن حاله
و جزایر والیلری صدر اعظمه خلوص کوسترمك ایچون حلوالی قیادوب
باد هوا مقامنده افندمزه مال ایدرلر اما بونلردن وقف الله خیانت چیقارمق
بر طاقم میراث و میراث خراب اولور سوزیمشی ادارنی اصلا دوشنمزلر یعنی
بو املاکك اولده الندیغی جمله نك معلومیدر فقط بختمز حین مبایعه ده ویریلن

بدلات نقدیه ده اولنمیوب بولونیکی کورنده علی پاشا عهدنده بوغدانك املاكك قیمت
تخمینیه لرنده اولنغله بونلرك صاحبنده خلل عارض اولمز شمدی کلدم اوروپا یانجه لرنده
محفوظ اولدینه شو تنبیه ممکن بولنان مقدارینی دخی تخمینده عاجز اولدیغمدن الز فتانی
وارسه بنم بولدیغمه دیرلرك لااقل قرق بیك کیسه ده بدلی قرض ایله اولمکی قره عثمانیه
ضم ایدرم جمعا یوز بیك کیسه اقچه سنه سی صیقدارکه تواضع علی پاشانك یکرمی بش سنه
ظرفنده الدیغی معاشی ونصیحتانی بدللری وغیرها الهرایله تقابل ایدر یعنی التی یوز بیك
اقچه لرله بونلری ایدنمشی اولوریا بوذات ایله ایکی لطیفی دائره سنده بولنان اوچیوز
دن متجاوز غلامك یکرمی بیلدن برو بیهوده بشر ایچیك البسه یا بتمدیری یوقسه بونلر
ملائکه کبی یمز ایچمزمی لاقدتیمه ار اهلکوك لکیجه او نتظیم ومنعدد الافرانه
سفره لرده کی الحیه نائره سماتیه دن ییدیکی دائره عصصلر شعشوب اولان
بر قدر حمام اوستلری وسوکلی اوترلری وخانه بنم کرامت دائره لرنده کی اوشاقلری
طاتقلر وقری حسنه * کورشمك اثنیمی دوام ایدیورلر اوروسوری اوشاق
ناصله کی ایدن تانه قدن تونمشی اغالر فیطخیه قایقچیه ابو ذریا عجوالنقش
بیلمفن مجر دانتدرك الاکثرلرینه علاقلری اولدیغندن هرشته بولنیورلر
اوسردار بکك ومعهود قانی بکك وابراهیم اغانك وسائر متغیران دائره دن هرنك
منعدد قیطونه آتلر اوشاقله قولاغلری وقناغلرینك نظیمالی وقایغلرینك محوطالی
وکنیریتك عشار واملاکی خزینه عبیده اعاده ایله من اولیور والحاصل ممکن ك
دیه جکم شوذات عالیقدرك بایث اقبالدن بو انه قدر خزینه دولتدن سماالدیغی
پاره ایله الیوم تحت تملکنده اولدن املاکی قانشولشدر دخی ده تحسابری برنی
اوت تیکمدن یکرمی بش بیلدن بره بو سفالتم بوقوناق ویالیده شحملرکی
بر مصرفم نرده ن اولدی شوراسنی اکلامق استرم

(شارح) سزك افاده كزده بك چوق مبالغه وار همده صدراعظم افندمز حالا صرافه بورجليدر. چونكه دائره سى بك غلبه لك و فقراسى بك چوق اولديغندن صدارتنه مخصوص اولان معاشى و تخصيصاتى يتشمز ناچار بورج ايدر

(شيخ افندى) اوت محلّه كزده بو سوزى بك چوق ايشتدم لكن اويله صراف بورجى صابرينه عقلم ايرمديكندن بو جوابكزك قوتنى تقدير ايده مم فقط (ظفرنامه)م ذهنمك ايشيديكى برايكنجى محل دها واركه انده كى شبهه مك حلنى بنه سزدن

رجا ايدرم

(شارح) بيورك نره سى

(شيخ افندى) (ظفرنامه) ده اكر عالى پاشانك مرادى جمع نقود و اموال ايتمك اولسيدى مصر واليلرندن ديادشاهلردن احسانلر الوردى ديمشيور پاعباس پاشا و سعيد پاشا استانبوله كلدكلرنده وكلاى دولتدن هربرينه احسانلر ويررلردى اوصره لرده عالى پاشا الهدى مى صكره اسماعيل پاشا والى اولدقده كامل پاشانك توسطيله بوذاتلى بك غروشى قيمتنده برقيج تقديم ايدرك مقابلنده اون بربيك دبردوانيده اون ايكى بيك كيسه (تيوبولدانجه) اعانه ناميله احسان الديمى واقعا (حريت) غزته سى اولتوز اوچنجى نسخه سنده بوكا دائر برحساب تخمينى كوسترن انده عالى پاشانك مأخوذاتنى ايكيوز بيك بوقدر كيسه اقچه يه ابلاغ ايديور لكن بو تخميننده مبالغه اولمق ده محتمل ايسه ده شو استقراضات قوميسيونه نزدن و دفتر كبير ينماسندن ده الن هيچ برشى كچمديمى اكر بويله ايسه نه حماقت ذيرا نوّاد پاشالر و امثاللرى بو ايشلرك ضمننده مليونلرده مالك اولدقلرى و بو ايشلرك جمله سى كنديلرينك تحت وقوف و معلوماتنده اولديغى حالده اوذاتدن باقمق عفت ديمك دكلدر. بو مثللولره لسان شرعده فاسق محروم تعبير اولنور

انك ده ترکه‌سی کندی جالیبوب فقط جالانده سس چیقارمز دیمکدرکه بیلك اینجه
دوشنلدکده خلاصه‌سی معاقنه واردر   علی پاشانك ایکی اوچ دفعه بنمکان عبدالمجیددن
ویلمم قاج کره سلطان عبدالعزیزدن احسانلر الدیغی و باغچه قپوسی خارجنده‌کی دولتك
اودونلق عرصه‌سنی یدرمك مالیدر دیه‌رك اوچبیك کیسه‌یه دولته صاندیغی
لرکسك معلومیدر او مجوهرلی قوطیه وسائر شبه‌یه بنقشه   ایمدی بونلرك
جمله‌سیده بی اصل واساسیدر یعنی هرنیك قولنه اینانمیه‌لمده بو سنه‌لی فاضل
پاشانك سوزینه‌ی ایمان ایده‌لم
(شارح) شیخ افندی بحث دیرکن وقتی اوزانق بولدن باب عبدطه‌یه ایرکنجه
کیده حکم اندن اول صدراعظم افندمزی دخی کورمك لازم بقالم دقت اولورسه
ماکیه ناظرنه دخی اوغرایه جغم انشاالله برشفه وقت تشریف بیوریکز بنه کورشورز
(شارح) حقیر دیرکه شیخ افندینك سوزاکلامیه جغی ظاهر اولدیغندن وجهذا اینه دکی
تطبیق املاك مسئله‌سی دخی بحث مسبوقی تأیید ایله سوز برقات دها اوزایه
جغندن بو وجهله کندیسی الزام واسکات اولنویه بحثه ختام ویرلدی

٥٢

کورديکی خدمته املاکی اولنه تطبیق   اجیوب مالنه انصاف ایدراهل تدقیق
ذاتا اختیار ایدی هم کندینه نسبتله ضیق   بینی مالنی با فدیه اکرنار حریق
کارکیرنی بنا ایله انك بیت المال

(املاکی) یعنی صدراعظم افندمزك مالك اولدیغی اموال منقوله وغیر منقوله دنقود
ومجوهرات دیمکدر (اهل تدقیق) مجلس عالیه نون بهره منه قبوضات اولان بندکان
عبارتدر   زیرا انفا بحثی مرور ایدن شیخ افندی کبی افکار غیر مستقیمه صاحبلری

دخی واردر بوراده انی مراد ایتمشدر (اخشاب) خشب جمعی اغاجلر معناسنه در بوراده
کراسته دن مجعول دیمکدر (ضیق) طار معناسنه (بیتی) یعنی صدراعظم افندیمزک خانه
دولتلرینی دیمکدر (مالنی) مذکور دولتخانه ده بولنان دوشمه طاقم وکتابلر وسائر
ادوات دیمکدر (نارحریق) یانغین آتشی دیمکدر که ذات حضرت وکالتپناهی کریده
دخی آتشی قاردشی سنه کشای ثبوت اولدقلری اثناده استانبولده حریق
باشنده واقع سعادتخانه لرندن بقضاء الله تعالی زبانه کش اشتعال اولان آتشدن کنایه در
(کارکیر) طاشدن مجعول بنایه دینور (بیت المال) کتب فقهیه ده مسطور اولان
بیت المال دکل وارث حاضری اولمیان اموالک مالکرینی یغما ایدن بیت المال دخی دکل
بوراده خزینه مالیه معناسنه شارح حقیر دیرکه بو بیت مصورده مندرج اولان
بیتی مالنی تعبیریله بیت المال جمله سنده کی مجانست ارباب دقته خفی اولمدیغی مثللو
مذکور قوناغک کافهٔ مصارفی مالیه خزینه سندن ویرلمک اوزره انشاسی مقتضای
ارادهٔ سنیه دن اوله رق بو اثناده دردست اکمال اولدیغنه دخی اشارت واردر (لاتفعل
(خلاصهٔ معنی) صدراعظم افندیمزک یکرمی یدی سنه دنبرو موفق اولدیغی
خدمات مبروره ایله برده مالک اولدیغی املاک تطبیق اولنسه اهل تدقیق
اولنه حالنه اعجوبه اتصاف ایدرلر وبلکه اغلالرلر اماخرجانده کی معهود
قوناغی بشقه کلدیکمزده بوراسی ذاتا قسم اخشاب ایله یاپلمش وحمده صدراعظم
افندیمزک کندینه یعنی دائرهٔ دولتلرینک عظمته نسبتله غایت طار ایدی بناءً علیه
الی دوردنده کی اشیالی نارحریق افنا ایتدی ایسه ده اوقدر تأسف اولنه جق
شی دکلدر زیرا خزینهٔ دولت الی کارکیر اوله رق بنا ایتمکده بولنمقده در
(شارح حقیر دیرکه) احوال واتکاری بالاده مسطور اولان شیخ افندی کبی دنیاده
نیجه اخفا قسمزلر واردرکه علیاتی افندیمزک بردولته ایدیکی بویوجه خدماتی

خاطرلرینه کتورمیوب مذکور قوناغک مالیه خزینه سندن یاپدیرلمسی ایچون وردکلری
مصارفی ویررلر بوندن برقاچ سنه مقدم فؤاد پاشانک قوناغی محترق اولدقده
خزینه دن کارکیر اوله رق انشاسنه ارادهٔ شاهانه تعلق ایتمشدی عالی پاشا دخی
قوناغنی کارکیر یاپدیرمق استیوب مخصوص یاقدردی دیو ادعا ایدرلر برکره
دخی کمال حسدلرندن مالیه نک حالنی میدانه قویلیورده شویله بر زمانده که دولت
واردات مقننه سیله کفته میوب بهرسنه خارجدن برملیون کیسه آقچه استقراض
ایتمکده و عسکرک و مأمورینک معاشاتی وقتیله ویریله میوب هرکسی دردمند ورنجیده
قالان اغلامقده و ممالکمزک هرطرفنده علامات اختلال رونما اولهرق یقینده
بر قاج یردن کرید قضیه سی کبی دواهیلرک بردن باش کوسترمه سی و خصوصیله روسیه
طونه دفعه دکز جهتنده کی شمندوفر خطوطی اکمال اولنمه یه بوجهتده بیدرلی عسکر
و مهمات بیغیشدیرلمقده اوراده ده بر غائله ظهوری صورت باهره ده کورلمکده
اولدیغی بیلرشمدی یه قدر بابعالینک وعد ایتدیکی اصلاحات و تصرفاتدن برأثر
کوره مدکلرندن ارتق تأمینات رسمیه یه اینانمیوب اصلاحات و تصرفات
صحیحه دیو بار بار باغرشمقده ایکن بو قوناغک آقچه سی خزینه دن ویریلرک
یاپدیرلمسی مطلقا اثر جنوندر دیرلر لکن حقیقتده حال بویله اولمیوب سایهٔ
اسایشوایهٔ جناب صدراعظمیده ممالکک هرطرفنده امن وامان و معموریت و رفاه
اهالی و ذیردستان رایکان اولمقده وظهوری دهشت بخش افکار اولان دواهی
خارجیه ایچون دخی ماسی دولت وتکرباننه سطوت اولان صدر افخم افندمزک
قلم معجز رقملری منکشف بولنمقده بو خصوص معلوم و قوناق حق بیرشی بولنور
مذکور قوناغک جانب میریدن انشاسی دخی مجرد ذات معالی سمات ملوکانه لرینک
منصف اولدقلری شیمهٔ اهل پروری و خدمت شناسی شاهانه لری اقتضاسندن

اولورق اول اماملك دولت حضرتلرينك محافظهٔ دولت اغورنده ابرازينه موفق اولدقلرى خدماته ميروريه مقابل برنشانهٔ تقدير وستايشى اولمق كه تلك برديه جكى اولدر

٥٧

فتح ايدن عالم انديشه لى شمشير كدر ضبط ايدن مملكتى تيغ جهانكير كدر
ويرن اميد تجدد بزه تقرير كدر آصفا همت مخصوصك تدبير كدر

ايچون دولتى بوحد كماله ايصال

ناظم بومحله قدر قصيدهٔ معجز بيانتى طرز غائبده نظم ايتمش ايكن راغب ديرين شعران اوذره خطابه التفات ايدرك كمال وجد وشوق ايله ديركه (فتح ايدن) يعنى غالب اولوب اله كچورن (عالم انديشه لى) تفكر دنيا عالمنى ديمكدر (شمشير كدر) يعنى اى عالى پاشا افندمز سنك تيغكدر ديمكدر يوقسه سلطانه وراسنده كى شمشيرلكده بونلان انجامده دكلدر (مملكتى) يعنى ممالك محروسهٔ عثمانيه لى ديمكدر (تيغ) قليج معناسنه (جهانكير) عالى بازادينك اوستنده كى محله دكل بوراده جهانى طوتيجى ديمكدر (تقرير) بسجلى كريدعودتنده حضور شاهانه تقديم اولنان وفضائل ومحامدى ١٤ ١٥ ١٦ ١٧ نجى بيتده ده سبقت ايدن تقرير دليذير اولمق كركدر شارح حقير ديركه براخادر بر از طارلق اكلاشيلور زيرا مذكور تقرير بالكز كريد وقعه سنى ميدانه كتورن اسباب ايله اوراده جيره دشن همت مخصوصهٔ صدرالحى ايله عرض نماى حصول اولان اصلاحاتدن بحث ايديكندن بونده اميد تجدد ايده جك نكته كورنمز مكر الآن سائر ممالكده دخى كريدكبى فسادلر چيقارسه بنه همت اصفانه ايله حل واصلاح اولنور ديمك استلمش اوله (آصفا) يعنى اى على پاشا (تدبير) يالكز رأى وفكر معناسنه ايسه ده بوراده اجرا معناسنى دخى تضمن ايدر (دولتى) يعنى شو ذاللى التى بوزيللق دولت عثمانيه لى

دیمکدر (حدکمال) درجهٔ کمال معناسنه در انجق کمال لفظی بوراده مجرد ذکر اولنمغله ایولك وکوزللکدن اینجهسنه ده شامل ایسه ده مقام قرینه سیله بوراده صرف اولنهجق محلی معلومدر (ایصال) واصل قیلمق اولاشدرمق معناسنه در

(خلاصهٔ معنی) ضیا عالمنی فتح وتسخیر ایدن وملکتی ضبط وربط ایدن انجق سنك قلیجکدر ویژه تجدد ابدی دبرنده نیه سنك او مبارك تقریر دلپذیرکدر والحاصل ای عالی پاشا حضرتلری شو دولت عثمانیه لی بو حاله وشو حدکماله ایصال ایدن سنك همت مخصوصه تدبیرکدر بنقصه ترنك اوقدر دخلی یوقدر

٥٤

بوزدی اخلاقنی هپ ملت عثمانیه ... قالمدی کیمسه ده هیچ غیرت عثمانیه
کندی اسکی شرف وشوکت عثمانیه ... کیردی برحالته کیم دولت عثمانیه
حس اولنمز کیدر شانیه اضمحلال

(اخلاق) مشرب وطبیعت معناسنه (هپ ملت عثمانیه) دولت عثمانیه تبعیتنده بولنان جمله اقوام دیمکدر که مسلم وغیر مسلم ترك کرد عرب بوشناق ارنبود یهماق روم ارمنی لاتینی ورزی جمله سی داخلدر شارح فقیر دیرکه اوروپالیلر ایله اختلاطه باشلایهلی ملت عثمانیه نك اخلاق ملیه سی بوزلمغه باشلادی زیرا طبع انسان فسق وفجوره میال اولدیغندن کرك بزدن اوروپایه کیدنلر وکرك بوراده اوروپالیلر ایله اختلاط ایدنلر اندك حسناته متعلق اولان اصول وعاداتنی براقوب اوروپالیلرك دخی تقبیح ایتدکلری برچوق کوتولکلرینه تقلید ایتدیلر مثلا یالان سویلمك حیله ارتکاب ایتمك عرض وناموسجه ایلشکسز اولمق عهده وفاده صبا ایتمامك نفسندن بنقصه برشی دوشونمامك نه وسیله ایله اولورسه اولسون پاره قزانمق کبی اخلاق سیئه شمدی

استانبولده عادت حکمنه کیردی طشره‌لر و خصوصیله استانبول واوروپا ایله مناسبتی
اولان بعضی محللر هنوز بو درجه بوزلمدی ایسه ده از چوغه تابع اولمق قاعده‌سنجه
انلرده یواش یواش بوزلقده در (غیرت عثمانیه) عثمانلیلق غیرتی معناسنه
فرانسزلرده فرانسزلق انکلیزلرده انکلیزلك غیرتی کبی بزده دخی برزمان عثمانلیلق غیرتی
واردی وسکود قصبه‌سی جوارنده بر عشیرت ایکن اناطولی‌لی روم ایلی‌یی ضرب شمشیر
شجاعت وقوت غالبهٔ فتوت ومعدلتله قبضهٔ تسخیره الشمز ایدی بو غیرت سایه‌سنده‌ایدی
بر مدتدن بروالافرنقه اولمغه باشلادق عثمانلیلق بزده قبا کورینور اولدی ترك
وعثمانلی مفتری اوصاف تحقیریه صره‌سنه کچدی اشته بزده شو حاله کلدك
(شرف وشوکت عثمانیه) عثمانلیلق شرف وشوکتی معناسنه برزمان عثمانلیلرك شرف
وشانی اوروپالی اویله قورقتمشدی که بشکده‌کی چوجقلر یناذلق ایدوب اویومزلر
عثمانلیلر کلیور دیه‌رك انالری قورقیدوب اویودورلر ایدی شمدی دخی بر درجه‌یه
ایندك که اوروپا غزته‌لری بر شخصك حمق وجهالتنی اوزرینه تحقیر ومبالغه ایتمك
استه‌لر بزه تشبیه ایدیورلر (دولت عثمانیه) آل عثمان دولتی دیمکدر
(ثانیه) بوراده علامت ضعیفه معناسنه (اضمحلال) برباد وپریشان اولمق معناسنه
(ملاحظه معنی) ملت عثمانیه اخلاقنی بوزدی کیمه ده غیرت عثمانیه قالمدی اولکی
شرف وشوکت عثمانیه کندی محو اولدی ودولت عثمانیه بر حالته کیردی که محو
ومضمحل اولمسنك علامتری حس اولنمز کبیدر شارح فقیر دیرکه بو بیتده‌کی
(کبیدر) لفظنده بر چوق نکته‌لر واردر از جمله دولتك اضمحلالی مقرر ایسه‌ده
عالی پاشا افندمزك همیشه علامتری حس اولنمز درجه مکتوم وغیر محسوسدر
معناسی اکلاشیلور واقعا استانبول غزته‌لری اوراق وصحایف دولتك اجرآت
اصلاحیه‌سیله طولدرمقدن طولایی ظاهر بینان اجانب حقیقت حالی حس

ابده مزلرسه ده ایچنده بولنان کوزیله کورن تصنعده‌سی ایدنلر ابشك طوغریسنی بیلورلر

ده

کرچه یك چوق هنرلر بوغی وار کوسترمك الی دوزمکدن ایناندرمسی مشکلدر بك

ایلدی فیلی وقوعات ده یاردم کرچه‌یك نه درایت بولوکه بکرمی سنه‌در دعوا ایدرك

الداوب اودریالی عالمی ایدرك اغفال

(هنر) معرفت وصنعتده کمال معناسنه‌در. ال‌یا بغتغی دوزکون یلان سویلمك کبی هرکسك الندن کلمین شیلرده هنردن معدوددر (بوغی وار کوسترمك) فی الحقیقه یك بیوك هنرلردندر بیانی علم سیمیا بیلمکه توقف ایدر. مشهور حقه‌باز (بوسقو) ویه دخی بومثللو هنر کوره‌مامشدی (الی دوزمکدن) یعنی بوغی وار کوسترمکی صورتده یلانی دوزمکلك یك بیوك هنر ایسه ده الی دوزمك قوشمقدن زیاده (ایناندرمسی) یعنی خلقك ذهننه طوغری کبی یرلشدرمسی (مشکلدر بك) یعنی یك مشکلدر واونکدن زیاده هنردر (وقوعات) بوراده تصادفات غریبه معلومه دیمکدر ۷ مثلا فؤاد پاشانك دنائت فطریه‌سی وحید رفاقته جرأت ایده مبوب تحت امره کیرمسی مترجم رشدی پاشانك اوهام وخیالات ایله اوغراشوب میدان مقابله‌ده طباشیرلق کوسترمسی شیخ الاسلام سعدالدین افندینك مقام مشیخته تکرار کله‌جکی صره اثناده وفات ایتمسی صکره رفیق افندینك اوغراشمقه تنزلدن استغنا کوسترمسی نامق پاشانك جهل وعنادی واوغلی جمیل پاشانك غروری امین بك کبی برمرتکب مالهلك مابین باشی کتابتنده بولنمسی سلطان عبدالعزیزك ایشدن بیقمسی وخلقدن توحش ونفرت ایتمسی استانبولده‌کی سفرای اجنبیه‌نك میدان مصالحه‌ده کامل پاشا جودت پاشا صفوتی پاشا خورشید پاشا

صادق پاشا شروانلی پاشا سعید افندی عارفی بك شریفاجی کامل بك خلیل بك مثللولردن
بشقه انسان یوزی کورمامالری اوزرینه دولت علیه ده بونلردن ماعدا سوز آکلار آدم
یوق زعمنده قالدی وامثالی کبی (یکرمی سنه) بدایت اقبالدن طوتیلورسه یکرمی یشنده
وار (وعد) برشیئی فلان زمانده شویله یاپارم دیه رك سوز ویرمك معناسنه در
انك انجاز اولنوب اولنمامسی وعد ایدنك مقدار ناموسنه کوره در (اوروپالی) یعنی
اوروپا دولتلری وکلاسندن بعضیلرینی دیمکدر (اغفال) غفلته دوشورمك
معناسنه در ترکجه‌سی الداتمق دیمکدر

(خلاصهٔ معنی) فی الحقیقه برشی یوق ایکن انی وارکبی کوسترمك یك چوق لهجه
توقف ایدرسه ده اویله بربلالی دوزمکدن خلقی اینانديرمق دها
مشکلدر واقعا وقوعاتده برشیئه موافق دوشدی لهجه ایسه بوقدر درایت
و فطانتدرکه یکرمی سنه‌دن برو اصلاحات وعد ایدرك اوروپالیلری [illegible]
وعالمی اغفال ایتمك شارح مفید دیرکه ناظم تحریرك بو افاده‌دن
مرامی عالی پاشا افندمزك کمال درایت و فطانتنی اثبات ایسه ده تعبیرده که
قبالق دخی انکار اولنه مز [illegible] دلالت قرینه‌سیله اکلاشلدیغنه کوره ناظمك
بوغی وار کوسترمك تعبیرندن مقصدی کریدده کی اجراآت ناقصه کبی
باب عالینك هر زمانده تقاریر واعلانات رسمیه ایله سفارتلره و هرکسه اشتر
شویله اصلاحات یاپه‌جق بویله نظاملر یاپلدی یاخود یاپیلیور بولنده وعد
ایتدیکی اصلاحات اولمق کرك ایسه ده بونلری دوزمکدن اینانديرمسی
دها مشکلدر دیمك انلرك یالکز اصل واساسی اولدیغنی ایما ایدر بولده
کورندیکندن (معنی الشعر فی بطن الشاعر) دیدیرتمك خیری افندینك منوال
خیالاته طولاشمقدن خیرلی کورینور

٥٦

اولدی مغلوب و مسخر سکا سلطان جهان — نیجه ییل ایتدك انك نامنه حکم و فرمان
نقد و فکر و تعجب ایدبلورسه شایان — بونه طالع که جهان خصمك ایکن بونجه زمان
مستقلا اولسك تخت نشین اقبال

اشبو جمله ١٢ ده ٧٥ نجی جمله لرك تاریخنی مشتملدر. فلیذ جمع (سلطان جهان) یعنی عبدالعزیز خان (نیجه ییل) یعنی سکز بیك سنه دن برو دیمکدر. واقعا عالی پاشا افندمزك صدارت اخیره سی اون سنه قدر اولدی ایسه ده جلوس همایوندن بری مقام صدارته کلانلرك هپسی انك تحت حکمنده ایدیلر (جهان) خلق جهان دیمکدر. (مستقلا) استقلال ایله معناسنه یعنی یابانجی رقیب و مزاحم اولمیه رق دیمکدر. واقعا میانده بولنان شروانی زاده لر صادق پاشا خورشید پاشالر ده عالی پاشایه رقابت ایده مزیا

(خلاصهٔ معنی) ای عالی پاشا ای پرهنر سلطان عبدالعزیز سکا مغلوب و مسخر اولدی سن انك نامنه نیجه ییللر حکم و فرمان ایتدك لکن شو اثناده نقد و فکر و تعجب اولنه شایاندر که خلق جهان سکا خصم ایکن بونجه زمان بالاستقلال اریکه نشین اقبال اولدسك بونه طالع بونه یاری بخت. شارح حقیر درکه عالی پاشا افندمزه خلقك خصومتی هر بر قباحتی انلردن بیلمه کلکندندر. بونی بیلمشی طوغریمیدر اکر یکیدر دینورسه (العلم عند الله) جوابیله اکتفا ایدرز

٥٧

وعد اصلاح رضی ایلمیوب امنیت — حکمت امیز اولور افعالی صالون رحمت
هر بلالی سکا بالذات ایدرلر نسبت — مسلمان لعنت ایدر غیر مسلمان لعنت
کیمسه رفعتکی بیلمدی حالا بونه حال

امنيت) اينانمق معناسنه (حكمت ايتمز) حكمنده قاريشمق ديمكدر (جنت) جنت وزننده
بلالك معناسنه (بلا) داهيه ومصيبت معناسنه در مثلا فلانك بيره چكى بوغيكن
وبدرقانى صاتوب دبركوسنى دبرركن يته دبركويه اعتنا ودرسعادته ضم ايتمك اهالى
غرسيانك اولادى خانه لرنده وايشنده بولنوركن يالكز اسلاملك اولادنى عسكره
الموب هركسى ابطنى الرسيفنده ن اقسام چوجوق چولقنى نه ايله بسليه چكنى دوشونوركن
بوبرى دولتمك ايچون خانه سنى يقمق كبى شيله فلقه بلادر مملكتنى صربستانك
قره طاغ قطعه لرينك استيلاآت مستقلانه لرى بلغراد قلعه لرينك صربيه دبرلمسى هر بيل
برمليون كيسه دن زياده خارجدن استقراض المسى وواردات دولتك طاقم طاقم
بوبوره جه قاشولق دبرلمسى كبى اجراآتنه دخى دولته يعنى هيئت عموميه ملته بلادر
(مسلمان) مذهب محمدى اوزره بولنانه دينور دهرى الافكار اولانلردن
مسلمانلغى تغيير ايدن الافرانغه بيكلرياش الرمسلمانه صايلمزلر (غير مسلمان) مسلماندن
ماعدا سائر مذهبده بولنانه اطلاق اولنور روم ارمنى يهودى قبطى هب
داخلدر (قيمتكى) يعنى فضل و معناكى دكركى ديمكدر (حالا) الحالة هذه معناسنه
(بونه حال) بو نه شاشيله جق حال تعجب يرنده در
(خلاصه معنى) شاشيله جق حالات غريبه دندركه وعد ايدرديكمز اصلاحاته اصلا
امنيت ايتميوب حكمنده قاريشق اولان افعال دولتكزى ديلك صاتورلر
دوها اغرلى بودركه دولتك وملتك باشنه كلان هربلايى ذات عصمت سمانكزه
عزو واسناد ايله مسلم وغير مسلم هركسى سزه لعنت ايدر هله نه عجيبدركه حالا
كيسه لريزك فضل و معنالكزى وقيمت صحيحه كزى ادراك ايده مدى يعنى
هركسك سزه لعنت ايتمسى هر بلايى سزدن بيلديكلرندن وافعالكزى ديلك
صاندقلرندندر يوقسه بيدرلي وعد ايدرديكمز اصلاحاته ايناتسه لر وافعالكزك

نه حکمده مبنی اولدیغنی بیلەلر بیلولری سزه نسبت ایدرلر ولعنت ایتدک شویله
طورسون دعاکزه مصرذبان ایدرلردی

٥٠٨

بزم الفتده صفوتدار اولدقجه گرمی بحث ایدر انسانه بیلان کبی اثر گرمی بحث
بو شرارله گیده ایسه اگر گرمی بحث اربعینه قدر البته سورر گرمی بحث

اسمم بن نقده وصفکی ایتدک اجمال

(بزم الفت) محبت مجلسی معناسنه (صفوت) یعنی مناسبتسز دیمکدر (گرمی بحث) مباحثه‌نک قزمسی معناسنه (بیلان) معهود ذهرناک اولان حیواندر انسانده ذهرلیدی دلقا اشنع ایسه ده دائره بیلان اطلاق اولنمز (بو شرارله) یعنی بو ظفرنامه‌لی اثنای نظمده شاعرک طبع پاره‌سنه عارض اولان حرارت وجه وشوق ایله دیمکدر (اربعینه) یعنی قرق ییلک سنه‌نک اربعین سوسنه دیمکدر باضود اربعین قرقجه قرق عددک اسمی اولدیغندن علی پاشا حضرتلرینک اوصاف برگزیده‌سی برینی اون بیده نالیوجه قرق بیته واره‌جق معناسنه‌ندر (وصفکی) یعنی (ای وصف‌لولی شاه ای نعت‌لولی پاپان) مرتبه فظر اولان عالی پاشانک اوصاف کمالکی دیمکدر (اجمال) قیصالتمق معناسنه
(خلاصه معنی) محبت مجلسنده شرارله مباحثه‌یه طوتشمق اوقدر صفوتدار ومناسبتسز درکه انسانه بیلان کبی تأثیر ایدر مع مافیه بزم دخی وصف عالیده اولان بحثمز بو شرارله کیده جک اولورسه بحث اربعین سوسنه قدر سورر باضوده قرقه قدر سورر اما بن نقدی سنک اوصافکده اجمال واقتصار ایتدک

استسم فائده یوقدر زیرا برکره طبیعت حرارتلندکدن صکره اوکی آلمق مشکلدر

شارح حقیر دیرکه بوجمله ده کرمی صفوق بیلان حرارت اربعین سوزلرکه کی دقایق
معانی نقدر شایسته تقدیرایسه بیلان ایله اربعین سوزلرکه کی صفوقلغی داورجه
بارد در زیرا اربعینه قرق معناسی ویرلدکده عالی پاشا افندمز عادتا بر بیلان اونك
اوصافی بیلان معالی دیمك ایچقار بیلان معانلك فرقه سوزمسی ایسه معلومدر

۵۹

افتیارم نی لال ایلدی لطفك نه دیم   وصفکه سوزبولام نیلیه یم نشلیه یم
فاضل شاعرایله یاری سوزی یازیده یم   اصفاعرمی اوصافکه حصر ایلیه یم
برزمان قابض ارواح ایدرسه ارحال

(افتیارم) یعنی سنم شیخوخته واردی دیمکدر فیری افندی بوسوزی فاضل
پاشانك اغزندن سویر بوقسه کندیسنك دیشمری اوکنی قدر دوکولمامشدر (لال)
دیلسز معناسنه افتیارم نی لطفك دیلسز ایتدی دیمك لطفدن حاصل اولان
تأثردن دیرده شاعرك نفسنجه محویتندن کنایه و مبالغه در بوقسه دیلسز اولان
حریفك بوقدر کوزه لك ایچیه جکی درکاردر (نیلیه یم) نه ایلیه یم مخففیدر
(نشلیه یم) نه ایشلیه یم مخففیدر (فاضل شاعر) معهود بوسنه لی فاضل پاشادر
(اوصافکه) یعنی حسنیانه دائر اولان وصفلرکه تقدیرنده در (قابض ارواح)
جان الیجی معناسنه که مراد قبض ارواحه مأمور اولان عزرائیلدر (ارحال)
رحلت ویرمك معناسنه
(خلاصه معنی) ای عالی پاشا بن پاشیم سنك لطف واحسانك بنی دیلسز ایتدی
نه دیم یعنی برشی دیکه مجالم قالمدی فهم صاسنی وصف ایتمك ایچون سوزبولامم

نه یازیم نه ایده‌یم شاشدم قالدم باری بویله صحیفه‌یی دیلسزکی اولموره صفحه شو
بوسنه‌لی فاضل پاشا ایله سوزی برابر ایده‌یم یعنی انک (ظفرنامه) سنی تخمیس ایله سوز
قارشدیره‌یم ده مدت عمرمک بقیه‌سنی سنک اوصاف حسنه‌که مصروف وتخصیص ایده‌یم
بشرط آنکه عزرائیل بر زمان جانمی آلمیوب‌ده مهلت ویررسه

شارح حقیر دیرکه فاضل پاشانک مدح عالی جنابانه‌سی نفسنه منحصر اتمک ایچون
تصور ایتدیکی نیت فریضه ذمت عبودیت اولمقده. عبد راقم الحروف کبی نقدر بیکلان
صداقت نشانه وارسه انلرک نظرنده شایان تقدیردر عزرائیلدن مهلت قیدی دخی درانینه
دلالت ایدر بر احتیاطدر زیرا یتمشنه یتمش اغزنده بردیشی قالمامشی اولان
برکهنه شاعر ناصلا غندن بو (ظفرنامه) کبی قصاید ومدایح ظهورینک چوق سنه‌لر
سوره‌میه‌جکی آشکاردر

٦٠

اوله‌رق مستندشیمه عضو وصفحک   نعتکی فاضل ایدر ضبری قولکده شرمک
کنج ایکن سویلمامشدی ینه ذم وقدحک   فاضل پیرده عجنه کلمه‌ده سویلر مدحک
صوی کوپک نالمسه دینمزی قالمز بطال

(مستند) اسناد ایدیجی معناسنه (شیمه) مشرب طبیعت (صفح) عفو معناسنه وانک
عطف تفسیریدر (نعت) وصف معناسنه (فاضل) ینه بوسنه‌لی فاضل پاشا
دیمکدر (ضبری) فرنگیز کتابتندن شهریه بشبیک غروشله متقاعد برشاعر کهنه‌دادر
قریم محاربه‌سی اوزرینه منظوم برتاریخ یازمق سوداسیله برزمانلر اوغراشدی
صکره تاریخکو یلفه قناعت ایلدی صنی عالی پاشا افندمزه اخلاصنی تأکید ایچون
(به مدد قاهدی ضیا بکله ساوی وکمال) تاریخنی سویلیوب مظهر التفات اولمشدی

شارح مفید دیرکه بزده عاجزانه شعر وادیسنده مرکب یالایانلردن اولدیغمز جهتله مذکور مصرع
عند الحساب ۱۲۸۷ عددینه مساوی ودیدیکی ادملرك اوروپایه عزیمتلرینی ایسه ۱۲۸۴
سنه‌سی اولدیغندن مصادف بوله‌مامزدن متعجب اولدق مکرکه تعمیه کوستره‌ر مصرع اولی
اولان قناعتی (شرح) بوراده مراد تعمیه‌در انجق شارح تعبیره کوره (شرحك)
تعبیرنده بر غلط فاحش کوریلیور زیرا مصرعده‌کی شرح نعمته عائددر عالی پاشایه
راجع دکلدر بو صورتجه (شرحن) غائب نونلی ایله یازلمق ایجاب ایدر شو قدرکه
عبد راقم الحروف بو غلطی خیری افندی کبی بر شاعر ماهره اسناد ایتمکدن سهو
قلمه عزو ایتمکی دها خیرلی کورر هر نه ایسه تجاوز الله عنه

(کنج ایکن) یعنی دها اختیار اولمزدن اول دیمکدر شارح مفید دیرکه بو ترکیبك
فائده‌سی براز تأمله لازمدر زیرا عالی پاشا افندمز کنج ایکن فاضل پاشا بنه انك ذم
وقدحنده دائر برشی سویلمامشدی تقدیرنده ایسه عالی پاشانك کنجلکی هنکامنده
ذم وقدح اولنه‌جق اویغونسزلقلری وارایدی فاضل پاشا ده انلری بیلوردی
لکن سسنی چیقارمزدی معناسی چیقار که بونك خلاصه‌سی نه‌یه چیقه‌جغی معلوممدر
یوق فاضل پاشا کنج ایکن دخی عالی پاشانك ذم وقدحنده بولنمامشدی دیمك ایسه
عالی پاشا یاشجه فاضل پاشا ایله همسن اولمق لازم کلور حالبوکه برینك دیشلری
دوکلمش دیکرینك ایسه اوزولری لفنوز استره کبی کسیور بو معنی دخی اصلك
خلافی اولور شو قدرکه بو مصرع توجیه خیرینك اولمقده اکا خطا اسنادی منافی
حرمت اولمغله قافیه طارلقندن ناشی یالکز لفظی مراد سویلنمش دیلوب کچیلور برمیدر
(فاضل پیر) شاعر ماهرلی نظیری بوسنه‌لی فاضل پاشای تعبیردر (عنه) بونامق
معناسنه (صوی) جنسی معناسنه (کویك) حضرت ادمك کوکندن خلق اولنان
معهود حیواندر اجناسی کثیره‌سی واردر برجنسی ترکستانده سوفاقلری

ضبط ایدوب او ممالکی نتیجه‌ده فتح ایدنلر دخی دنیاده ملکه عنایت و تملك کوسترلمه بیننده
سنور و حدودلری واردر برجنسی کورولورسه اوستنی باشنی پاره‌لرلر چوجقلرك
اللرندن اتمك و سمیدلرینی و بعضا اللرینی قاپارلر کیجه قرانلقده صوقاقلرك اورته‌سنده
یاتوب اوستنه باصانلرك آیاغنی ایصیررلر کیجه‌لر صباحه قدر اولویه‌رق انسانلره
وخصوصا خسته‌لره راحت اویقو اویوتمزلر بعضی کره قودوروب نیجه آدملرك
تلفنه سبب اولورلر اشته بو حیوانات سببیله حکومت دخی انلره رعایتده قصور
ایتمز انواعی تماشا ایتمك استیانلر بکطاشی سرایك مطبخ دائره‌سی یننکا لقنه عزیمت
بیوره‌لر بو حیوانلرك برجنسی دخی اوروپاده ماداملرك قوجه‌لرنده معزز
و محترم عمر کچورلر و بونلر البته موسیولردن زیاده بختیاردر برجنسی دخی
طاغده قیون سوریلرینی و باغچه و بوستانلرده اموال و املاکی قوردلردن و خرسزلردن
وقایه ایدرلر بونلرك جنسی ایری اولور و صاحبلرینه غایت وفاکار اولورلر
برجنسی دخی شکار آرار و بر دیکر جنسی دخی طوشان آرقه‌سنده قوشار شارح
فقیر دیرکه فاضل پاشا وفاکارلقده هضماً لنفسه کندینی کوپکه تشبیه ایتدیکندن
مرادی یا شکار آرایان و یاخود قیون سوریلرینی و باغچه و بوستانلری محافظه
ایدن کوپکلر اولملیدر زیرا بو جنسی کوپکلرك اغزنده دیشلری دخی قوردلك
و خرسزلرك آرقه‌سی صره قوشه‌جق مجاللری قالمسه ده ینه بیهوده اولمیوب
هیچ اولمزسه هاولارلر کذلك فاضل پاشا دخی کنشی زاده اولدیغندن
شعوری قالمسه دخی ابو کوتنه نیه نظم انشاسیله دخی خصمك مدح و ثناسندن
کیرو طورمز (بطال) معهود بطال غازی دکل بوراده بطال و بیهوده معناسنه‌در
(غلامنه معنی) ای عالی پاشای بی همتاسنك شیمهٔ عفو و الطافکه استناد
ایدرك (زیرا اویله بر ذات عظیم الشانك نعمت و صدقه و صکره ده شرح

وتخمیسه جسارت بیوك جرأت دیمكه قباحتدر نعتنكی فاضل پاشا ایدوب انك ده شرح
وتخمیسنه فیری تولك وضع قاعده جسارتنه ایدر كنج ایكن دخی فاضل مرقوم سنك
ذم وقدحنكه دائر بر هذیان سویلمشكن شمدی كندیسنه عینه كلمكله سكوت ایتمیوب
ینه مدحكی سویلر طورر زیرا كندیسی اصلا دده دن داتمك طالقدر نه كم بر صوی
كوپك دیشری دده تالمسه ینه معطل طورمز شارح فقیر دیركه فاضل پاشانك
بر تفضای سن پیری اغزنده بر دیشی قالمامشی اولدیغندن شو ارسال مثل واقعه
عینیله مطابق دوشمشدر

٦١

كاه طاغده ده صحراده زمانم كچدی كاه مالیه ده دعواده زمانم كچدی
حاصلی حرص ایله ضیاده زمانم كچدی طالقاوتلقده مداراده زمانم كچدی
اولمدم شمدی یه دك مظهر فیض واماك

(طاغده ده) یعنی بوسنه طاغنده دیمكدر (صحرا) یعنی ازمیر اووه لرنده دیمكدركه
موخرا اوراده متصرف اولدیغنده كزوب طولاشمشی اولمیدر (مالیه) یعنی خزینهٔ
مالیه ده مجلس محاسبات ودیوان محاسبات ومحاكمات دائره لری دیمكدر زیرا
بر زمانده بوسنه النزاماتنی بر طاقم مشتركلر ایله درعهده ایدوب وبر طاقمدینی
شوكا بكا صاتوب ایپك اوجنی الندن قاچر دیقی جهتله بیچاره فاضل پاشا اون
بش یكرمی سنه دن بری بو دعوالرك ارقه سی صره مالیه حصیر اووه لرنده عمر
كچوردی (حرص) یعنی بر ماموریت حرصی دیمكدر (ضیا) یعنی وذارتله بوسنه
والیلكنی بضعلق تصوری دیمكدر (طالقاوتلقده) یعنی علی پاشا افندمزك دائرهٔ
علیه لرنده دوام ایتمكده دیمكدر (مدارا) تادن صالالامق معناسنه فاضل پاشا

دخی حرص و ضیاسنه نائل اولمق ایچون بسبلی برچوق فارق صاللامشی اوللی (شمدی یه دك) یعنی بو انه دك میسر اولمامه ده اونه کی حرص و ضیایه نائل اوله مدم دیمکدر (فیض و اقبال) یعنی بر محله متصرف و صکره ده وزارتله بوسنه یه والی اولمق دیمکدر (خلاصه معنی) بنم زمانم کاه طاغلرده صحرالرده کچدی کاه عالمیه ده دعوی ارزه سنده طولاشمقله کاه متصرفلق وزارت ولایت حرص و ضیالریله طالقاونلقده مدارام مرور ایلدی ینه بو انه دك نائل فیض و اقبال اوله مدم

٦٢

نالهٔ حرصمی انجام ایتمدی لطفك | بکا القای میان ایلدی کندی لطفك
شعرانك یورکی یاغن ارتیدی لطفك | عاجزم شکرینی ایفاده که ایتدی لطفك

شمع مقصودمی افرنفسمده اتمال

(ناله حرص) یعنی متصرفلقده بر ناموریت دیمکدر (القای میان) جان ویرمك معناسنه (شعرا) یعنی خیری افندی و انك امثالی حرص ناموریت اولان شاعرلر دیمکدر شارح فقیر دیرکه اکثر شاعرلرده ایکی خصلت بولنور بریسی ذوکرتلك و دیکری حسددر فاضل یاشانلك اذمید متصرفی اولدیغنده البته خیری افندینك یورکنك یاغی اریمشدر عبد راقم الحروف دخی من غیر حد زمرهٔ شعرادن بولندیغمدن ضبطیه مشیری اولدیغم حالده ذوکرتلکدن نوتله مدم و طبع ناجزانه مده حسد یوغیسه الیسه ده سینه لرنده مرصع نشان کورهیکم وکلایه باتدیجه اچیم صیزلیور دیسم یلان سویلمش اولورم لکن بو درجه یه غبطه دینور که حسدك حسن تعبیر یدر (ایفا) یرینه کتورمك معناسنه (شمع) موم معناسنه (مقصود) امل معناسنه (افرنفس) صوك نفس معناسنه شارح فقیر دیرکه شاعر فاضل بو تعبیر ایله دخی سن شیخوختنك کمالنه

اشارت ایتمشدر (اشمال) یاقمق معناسنه
(خلاصهٔ معنی) ای عالی پاشای کرم یعنی عاقبة الامر بنم نالهٔ هرصبحی سنک صماخ لطف
واصماغک ایشتدیده خورشید منورنفسی اماندیکی القای نانده جان ایلدی وبلوجهله
شعرای عصرانتمانک بوریکهرینک باعثی اولدی حاصل کلام سنک لطفک بنم شمع
مرادمی صبوک نفسده یاقوب اویاندیردیغندن بوننک شکرینی ایفاده عاجزم
شارح فقیر دیرکه شمع مقصودک صبوک نفسده اشتعالی شعلهٔ وابنین تندیلکی
بر معنی اوله‌جغندن بوقدر تعجزه دکمیه‌جکی درکاردر

٦٧

یأسی وحرمان ایله بکزم صاراردی صولمشیدی — اهل مطلوب صاحبه متعالم بولمشیدی
غالبا محنت ایله جمله دخی طولمشیدی — منصرتلفه بر ظلمه سبب اولمشیدی

بو قصیده‌م نبی دالیلکه ایدرایصال

(یأسی) بیضوب ترکنورمه معناسنه (حرمان) مهران وزننده محرومیت
معناسنه (بکز) کاف نونیه ایله وجه وصورت معناسنه   ناظم تحریر بو مصرعنده
بوریکی اولمز اما بکزی صاراردی منقینه تلمیح ایتمشدر   زیرا سیاق کلامدن
اکلاشلدیغنه کوره بوراده‌کی یأسی وحرمان بر مأموریته کیده مامکدن ناشی
اولمیوب بلکه الا مقبیرک تقاضاسندن طولاییدر   نته‌کم مصرع ثانی بو معنای
تأکید ایدر   (اهل مطلوب) الامقبیله معناسنه بقال قصاب امثالی کبی
شارح مدیون دیرکه اهل مطلوبک از حجابلی تحمل اولنور درجه‌ده دکلدر
فقیر دخی اثنای معزولیتمده حاشیتینی طاندم له‌الحمد ضبطیه مشیری اوله‌لی
اوصفنه‌دن قورتلدم بنی ایلیقدن ارتوروب بورجلری ویره مدم الیسه ده

بوندن برطاقمنی حبس خانه مأموری وظیفه‌جی ایدرك وبرطاقمنی دخی تفتیش
وخفیه مأموری یازدرق اذعاجدندن خلاص اولدم (غالبا) احتمال غالب
معناسنه مفعول مطلقدر (بنه) جلالتلرك وایلیك بوکنه قادر ایدك ایلك
دنار دفتری نسنه‌یه دینیور. بونی صاروب طولدرمق خیلی امکه توقف ایتدیکندن
اومعنادن بالاستعاره ارباب طریق اصطلاحنده چله طولدرمق عقبات
شهواتیه‌دن محجوب نفسی تطهیر مرتبه‌سنه وارمق معناسنده مستعملدر. وعوام
ناسی تعبیرنجه چله طولدرمق محنت ومشقت درجه‌لرینی اکمال ایتمك معنای
مجازیسنده قوللانیلور. ناظم تحریرك طریق مولویه‌یه انتسابی اولدیغندن بومعنایه
اشارت ایتمشدر. شارح تقیر دخی من غیرحد طریقت علیهٔ رفاعیه‌دن
مستفیض اولدیغم اجلدن بو دقایقه کسب وقوف ایتمشدر. (منصرفلق) یعنی
ازمیه منصرفلغی دیمکدر. (قطعه) مجلس والا اعضاسندن ضیا بك مقدما فاضل
پاشانك نظم ایتدیکی برقطعه‌در. یوکلی ضیا بك عالی پاشا افندمزك رضای
دولتلرینه موافق حرکاته موفق اوله‌مامسندن طولایی قبرسی جزیره‌سی منصرفلغی
بهانه‌سیله استانبولدن تبعید اولنمق استنیلدکده بالاستعفا اوروپایه صاوشمش
وعالی پاشا افندمز بوندن طولایی پك حدت بیورمش ایدی اشته اول اثناده
فاضل پاشا میرموسی الیهك اوروپایه عزیمتی متضمن مذکور قطعه‌یی نظم وحکمای
عالی‌یه تقدیم ایلدی. اکا مکافات کندیسنه ازمیه منصرفلغی احسان بیورلمشدی
(بوقصیده‌م) یعنی اشبو (ظفرنامه) تسمیه ایلدیکم منظومهٔ بلیغه دیمکدر.
(وایلك) علی الاطلاق ولایت والیلکی دیمك ایسه ده الله اعلم بوراده ناظم
تحریرك مرادی بروسه والیلکی اولمليدر.
(خلاصهٔ معنی) ذکر اولنان ازمیه منصرفلغی بغالمزدن اول تأسی ومحرومیت ایله

بكزم صارمش صولمش وصاحبى صفالى ارباب مطلوب بنجه تقاضا ايله قوپارمش بولمش ايدى انجق اغلب احتماله كوره بو صفتده برايه جه دخى طولمش اولديغندن معهود قطعه سايه سنده اذميد متصرفلغى اله كتور مقدم اوتوق اشبو (ظفرنامه) يى اليه بردلبلكه ايصال ايدر شارح فقير دركه درت مصرع بر قطعه يه اذميد متصرفلغى جائزه ويرن بر باب مروتدن ظفرنامه كبى بر قصيدۀ بديعه مقابلنده دليلك ادمق غريب دكلدر وصوڭكه اكثر قصيده دۀ قبيل الدعا ممدوحدن جائزه طلبى دأب شعرا اولديغندن ناظم تحرير دخى بوبيتنده بر دليلك ايله قايرلمسنى رجا وشارح بيوايه دخى اوغرادينى علت حكمة نشان مرصعدن خلاصى اول طبيب كرمكار يعنى ممدوح عالى لطف شماره بركوچك ايماجق ايله اكتفا ايدر خيرى افنديك تخميسندن طولاى برعنايت طلبنه استحقاقى دركار ايسه ده متن قصيده ده قافيه نك طاريلغى كنديسنه مانع استدعا اولديغندن مخدوم بكلر واسطه سى ايله انك دخى نائل مقصود اوله جغى شبهه سزدر

٦٤

نته كيم شهر مايسى طبيعه شفا مو سعيدر | اهل ما چانه سحر وقتى صفا موكبيدر
ابده لم صدق ايله مولا يه دعا موسميدر | بتراى خامه قو قصيده يى دعا موكبيدر

طوت بو ذيل قبله يه اچ باشكى يا معطوف بال

(مايس) اينك ترسى مقابلنه دكل نيساندن صكره كلان شهر رومى در كه قاندك جولان وحركتى هنكامى اولديغندن اطبا بونده موسم تأثير ادويه عد اولنور حتى اطبا هيچ لزومى يوغيكن كراز نيز دۀ اول قان الدرمق صحاق حماملرده وجود رشيشه ير چكدروب حجامت اولمق عادتلرى بويا كلشدن غلط اولهرق جهلاى سشرتيه بيننده حالا معتبردر (سحر وقتى) كوننك طلوعنه قريب وقتندركه معده كثافت

طعامدن خالی اولدیغی اوزمانده صفای قلب و حضور درون بولنور (رجا) بوراده
دعا معناسنه در اشاغیکی مصرعده دعا قافیه‌سی اولدیغندن بالضروره رجا کلمه‌سی
قوللانلمشدر (تصدیع) باشی اغریتمق معناسنه و انما (ظفرنامه) ده باشی
اغریده‌جق قدر اوزوندر (قبله) بیت مکرمه‌نک بولندیغی جهت معناسنه حاجیلک
دعاسی مقبول اولور دیرلر لکن بومثللو اشعار دعاسنده باشی اچمق شمدی‌یه
قدر کوریلویه ایشیدلمامشی اولدیغندن احتمالدرکه ناظم تحریر بونکله (ای عاشق
محراج باشکی طوز سوره چکلر) مصرعی تکیفنه اشارت بیورمشدر (باصفوت)
صفوت ایله معناسنه معارف ناظری لفوه‌لی صفوت پاشا دکل بوسنه والیسی
صفوت پاشاده دکل شاعر صفوت ایسه دنانه ایده‌لی بشی التی سنه‌در (بال)
اریدن چیقان شی دکل قلب و درون معناسنه
(خلاصهٔ معنی) شهرمایسی اهل طبابت عندنده فصل شفا موسمی عد اولنور سحر
وقتی دخی ارباب حاجاته صفا موسمیدر ایجدی مادامکه وقت سحردر (چونکه شارح
فقیر بومحلی صباح نمازینی بعد الادا سجاده اوزرنده یازدیغم کبی ناظم تحریر دخی
اویله بر هنکام اخلاصده نظم ایتمش اولملیدر) درکاه جناب قاضی الحاجاته رجا
و دعا ایده‌جک وقتدر ای قلم ارتق قصیده ایله باشی اغرتمغی براق بوزیکی
قبله طوت و خلوص قلب ایله باشکی اچوب رجا و اوزره دعایه باشله

٦٥

تاکه اتشده بوله مرغ سمندر ماوی　　ایده خاکستری ققنوسی دمادم احیا
کوستره نسرفلکه جنبش پرواز شها　　تاکه پرواز ایده افاقده سیمرغ و هما
کیلک ذاتنی مالک ایتمیه شاهین زوال

(مرغ سمندر) سمندر قوشی دیمکدر. اسکی مصالرده روایت اولنور که هندستانده کائن
طائفهٔ مجوسک سمادیا یاقدقلری آتشک ایچنده شدت حرارتدن قنادلی بر بوجک
حاصل اولورمش واتشی اللرنک ایچنده اوچارمش بو آتشین ارلو حالو موجود ایسه ده
سمندرک وجودینی کورمش بر کیمسه کورلمامشدر. شارح تصحیح ایدرکه ناظم
بحری اسمی دار جسمی یوق برشی ایله ایراد مثل ایدیکندن ایده جکی دعانک بر طرز
غریبده اولدیغی استفهام اولنورسه ده ایلروکی عصرلرده دخی اعتقاد موقعنده
کمفور یکی مثاله تصحیب بوقبیلدن اولدیغندن شعرای اسلاف کبی معدوم موجود
حکمنی ویرمشدر دیرلر. (مادی) محل ایوا وامکان معناسنه (فاکستر) آتشی
یاندقدن صکره قالان کول معناسنه (ققنوس) ققنوس وزننده بیر اساطیر
اولین روایتی اوزره بر قوشی ایمش که هیچ پروازده قنادلرینی چیربدقده
شعله لنه آتش ییقوب کندینی یقارمش وصکره کولندن ینه حاصل اولورمش
لکن منفصل کول اولور کول اولدقجه منفصل وجود بولور صکره نه قنت اوچارمش
اوراسی معلوم دکل. انشه بو قوشی دخی عصرمزده علم حیوانات تدقیقاتیله
تورقل ایدن ذواته مجهولدر. (نسرلک) بعضی بلدلرک معابد موقعیلری ایجانجه
افتخارشاسان سقف بر حیوان شکلی تصور ایتدکلری صره ده ایکیده آتی
بابا صورلی تمثیل ایتمشلر بدنک بریک قنادلری اوچارکبی ایمیش که اکا
نسر طائر ودیکرینک قنادلری اوطورکبی طوبی اولدیب اکاده نسر واقع اطلاق
ایدرلر ایکیسنک ده وجودی منجمک خیالخانه تصورلرنده در. بولرک
جنبشی پروازنما قرینه سیله نسر طائر مراددر. (سیمرغ) عنقا قوشی دیدکلری
بادکاردر مصالرک نقشه باشی انسانه بکزر بر بیوک قوشی ایمش انبیای
بنی اسرائیلدن بر نبیک زماننده بر موضع قاپوب کوتورمشی اول نبیک بدعاسی

ایله عنقا قوشی قاف طاغنك ارقه سنه کتمشی بر دها چیقمامش نه اصابت اولمش
زیرا شمدی کوبلیه طاوقلرینی یاوریجقلرینی چالیقدن تره قوشدن قورتارمقده عاجز ایکن
اکر عنقا قوشی ده قالمش اولیدی چوجقلرك یانلرینه بر ده نفقه‌سی آوجی
قورقوتق لازم کلوردی   اسمی اولوب جسمی اولمیان شی عنقا ایله کیمیایه
تشبیه اولنور مروت وفا کبی   شاعر بو معناده شویله بر کوزل سویلمشدر
(منسوخ شد مروت و معدوم شد وفا   از هر دو نام ماند چو سیمرغ و کیمیا)
(هما) شاه زننده بویوك قوشی یعنی چیقمه نسلی کسیلمش دولت قوشی
دخی دیرلر حکایه‌لرده سویلنور که بو قوشك ایاقلری اولمدیغندن هواده طورار
هواده یشار هواده اوچار نهایت اولدقجه یره دوشمزمش دیشیسی هواده
اوچارکن یمرطلیه‌رمیش یمرطه یره دوشنجه قدر ایچنده یاوری حصوله کلور و یمرطه‌دن
چیقوب اوچمغه باشلارمش   ناظم تحریر بو معنایه اشارت ایچون (پرواز ابر افاق)
قیدینی ایراد ایلمشدر   بو قوشك خاصه‌سی هواده اوچارکن کولکه‌سی بر
یوزنده کزن ادملردن کیمك باشنه طوقنورسه مطلقا پادشاه اولورمش
بسبلی اوزمانلرده پادشاهلق سلاله و وراثت طریقیله اولمیوب انتخاب
ایتمه اولمق کرکدر و بعض روایته کوره بو قوشی هوادا اوچارکن بیوکسك
طاغلردن برینك ذروه سنده فاکه تماس ایده جك اوله یانوب محو
اولدیغندن یره طوقنمقسزین بر طریقیله اهالی بوندن برینی اله کچورورلر
و صاقلارلرمش هر نه زمان پادشاهلری وفات ایتسه خلق بر میدانه طوپلنور
طورورلرمش هما قوشنی قاپیدن قویه ویررلرمش اوده کزر طورورمش
نهایت برینك باشنه اوطورورمش درحال اهالی اوادمی پادشاهلغه انتخاب
ایدرلرمش   شمدیکی زمانده مرغ هماسی سلاله‌دن کلمك اولدیغندن

همایه بزوم کورنمیورانك ایچون همانك رخی وجودی عالمده کورنمیور (کبك) کوکرجین معناسنه (شاهین) معهود بربجی برقوشدر ملوك اسلاف انکله قوشی اولارلر ایدی انثای شکارده پادشاهلرك النده مقام ایدیکندن شاهین تسمیه ایتمشلر (نقره) شاهین ایچون سویلنان نقره لردندرکه برکون برشاهین برخروسله وفا اوذرینه بحث ایدرکن خروسه خطاب ایدوب (سن نه قدر مایه وکافر نعمت برمخلوقسنك که انسانه سنك غداکی هرکون ویررلر واندرك خانه لرنده طوغوب بیورسك وسایه لرنده هر درلو آفاتدن امین اولورسك اسندیکك قدر جوجقلرك اولور هرساعت بریله ذوق وصفا ایدرسك والحاصل بوقدر نعمت دائماً مستغرق ایکن ینه انسانه دن بریسی یاکنه کلوب اوخشه یه جق اولسه یبانی حیوان کبی فرار ایدرسك امابن باطبع وفاکار اولدیغمدن بنی یاوری ایکن طاغدن طوتارلر کوزمی قپایوب بسلرلر شوجهله ذاتاً وحشی ایکن انسانلردن براز کوردیکم نعمته مقابل انسیت ایدرم بنی شکاره کوتوروب هواده شکار ارقه سنه قویوبررلر کیدر شکاری طوتارم صاحبمه ویررم وصاحبم یانمه کلوب بنی الدی اسندکده فرار ایتمم) دیمش خروسی بومقدمه لری دکلدکدن صکره درونندن برآه چکوب (شاهین قرداشی سن هیچ نوع دجنسکدن اولنلری طاوه نك ایچنده اویله جوبریله قزارلدیغنی کوردکمی) دیه سؤال ایتمش شاهین خیر دیدکده (اویله ایسه سن بنم وفاسزلغمك حکمتنی بیله مزسك اکر سنده بنم کبی بوحالی هرکون کورسك اوزمان اکلرسك) جوابنی ویرمشدر (خلاصه معنی) سمندر یوجکی اتشده مقام بولدیجه قفنوسی قوشی کولندن حاصل اولدیجه سماده کی نسر طائر اوچار شکلنده کورندیکه سیمرغ و هما قوشلرینده هواده اوچدیجه عالی پاشا افندمزك کوکرجین مثالی اولان

زارات ودیدبه‌سی ذوال دینیلان شاهین بی امانک پنجه‌سیله پامال اولمسون یعنی بو شیر عالمده موجود اولدقجه انک دخی اقبال وعظمتی پایدار اولسون دیمکدر

٦٦

اولمیوب کندیسی آزرده دل بود ونبود — قیلمه حق ذاتنی وارسته تعریض حسود

قد مطبوعی بو نیجه اوله ظلی ممدود — لطف واحسانی کبی عمری اوله نا معدود

دین وایمانی قدر کسب ایده فیض واقبال

(آزرده دل) کوکلی انجمنش معناسنه (بود ونبود) وارمش یوقمش معناسنه . شارح فقیر دیرکه وارلق یوقلق عواملدن کوکلک وارسته اولمسی بو عالمده بولنه‌جق نایل اولنیه‌جقدن برآدم وارلقدن یوقلقدن قورتل دیمک نا ذکانه عالم عقبایه کیتسه دیمک اکلاشیلورسه ده ناظم تحریرک مرادی عالی پاشا افندمزک قولاقی دینج اولسون دیمک اولمق کرکدر (وارسته تعریض حسود) حسودک تعریضندن قورتلمق معناسنه انسان بنادقجه حسودی وحسودی اولدقجه تعریضه دائم اوله‌جقدن حسودک تعریضندن قورتلمق موته متوقفدر لکن ناظم تحریرک مقصدی عالی پاشا حضرتلرینک راحت اولمه‌لریدر (قد) بوی معناسنه بوفقره‌ده سبقت ایتمشدی (مطبوع) طبعه موافق اولان شی معناسنه (ظل) کولکه معناسنه (ممدود) اوزامش معناسنه شارح فقیر دیرکه اکر عالی پاشا افندمزک سایه‌سی بولی مقداری اوله‌جق اولورسه اوراده ایکی مخدوم بیکلریله یارینه بر جعفرزن بتون بندکانک ایچیقده قاله‌جقلری وبر ده نعمت افندمزک قدو ناشتری نایدرق لی بوسی کبی غایت الچق اوله‌جقدن کولکه‌سیده انک قدر اولسون دیمک عادتا هیچ کولکه‌سی اولمسون معناسنی دکولکه‌سی اولمامق دخی وجودیک

عالمدن تألفنی استلزام ایله خلاصه سنده دعاینه بدء عاجزانه جفی دکاردر
لکن ناظم تحریرک مرادی سایه سی هیوق اوزدن اولسون نقط بندکانه کفایت بنده اجلک
قدر اولسون دیمکدر دیو توجیه اولنورسه هیچ محذور قالمز تأمل
(لطف واحسان) عنایت وایولک ایتمک معناسنه ایولک ایتمک پاره دیمکدن
ویا قزاندرمق ایله اولور شارح مغول دیرکه بوراده مطلقا ایکنجی صورتک
مراد اولنمق لازمدر زیرا عالی پاشا افندمزک خست طبع شریفلری معلومدر واولوب
تصدق و صدقه ویرمک خلاف مشربی اولمغله اکر ویردکلری صدقه لرکبی جزئی
حسابسز اولسون دیمک مراد اولنسه همان نجاة دناتی طلب معناسنه حیفا انم
اما ایکنجی صورت مراد اولندقده ولی نعمت افندمزک سایه لطف وعاطفتلرنده
خزینه دن دغا مرتبه هرتنده نیجه ملیون قزانمش نیجه بندکان دهخیره عیبله
طوائف افرنجیه دن نیجه بازرکان وترجمان بولندیغندن بو تقدیره کوره جزئیه صدر
حسابی اولمز (تامعدود) حسابسز معناسنه (دینی) یعنی عالی پاشا افندمزک
دیمکدرکه پاره قزانمق دلمه عبارتدر زیرا ذات دولتلری حکیم مشرب
اولدقلرندن اسلامیته دائر عقائده اینانمغه تنزل بیورمزلر شارح تقریر دیرکه
بوراده دینه پاره قزانمق معناسی ویرمک دعالی واقعه مطابق تیله دن
ولی نعمت افندمزه عاجزانه برخدمتدر زیرا دین کلمه سنه دین اسلام معناسی
ویریلدیکده دینی قدر مطهر فیضی اوله دیلمسه عمری اولدقچه کوششه نکبت دهرده
قالسون معناسی تضمنی ظاهر اولور اما تأویل مذکور موجبجه قزانمغه نهایت
اولمسون دیمک جیفادر ایمدی بو معنالرک تفسیری مناسب واحسن الطریقی
ناظم وشارحدن کیمک خدمت حضرت ولی نعمته سعی ایتدیکی ارباب عرفانک
میزان انصافنه حواله اولنور (اجمالی) یعنی عالی پاشا حضرتلرینک اجمالی

دیمکدرکه مقام صدارتده مؤیدا اوطورمق اعتقادندن عبارتدر بوقده
سلمانلق طرفنده کی ایمانی عیننه دینی کبیدر شارح هغیرینه تکرار ایدرکه
ایمانی وجه مذکور اوزره تأویل ایتمه‌کجه مطلوب اولان دعا اکلاشلمز زیرا
اسلامیتده کی ایمانی قدر اقبال کسب ایتسون دیمک محشره دک کوتشه اوباره
قالسون مفهای تضمنیسی کوسترر

(ضمیمه عنی) عالی پاشا افندمزک کوکلی وارمقی بوقمش یرلیشه بنه اذرم اولسون
وجناب حق الی مسعودک تعریضندن آزاده بیورسون وسایه‌سی بولی قدر اوزاسون
عمر ودولت واماتی کبی هسابتر اولسون دین وایمانی قدر کسب فیض واقبال
ایتسون (آمین آمین لا ارضی بواحدة حتی اضیف الیها الف آمینا)

تم

100

3 1761 08140430 3